

สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี
ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร

ศราวุทธิ์ สุระตโก

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของงานที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๖

สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี
ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๖

B 20299

**THE OPINIONS OF MONKS AND NOVICES TOWARDS SANGHA'S
EDUCATIONAL MANAGEMENT IN PATTANI PROVINCE**

SARAYUTH SURATAKO

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS

FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS

DEPARTMENT OF GOVERNMENT

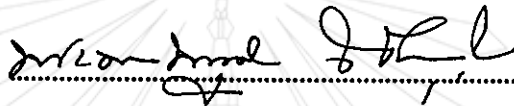
GRADUATE SCHOOL

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

B.E. 2556 (2013)

หัวข้อสารนิพนธ์ : สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็น
ของพระภิกษุ สามเณร
ชื่อนักศึกษา : สรายุทธ์ สุระตโก
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.ดำรง โยธารักษ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : พระครูธรรมจักรเจติยาภิบาล (ดร.)

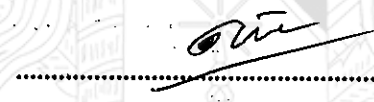
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

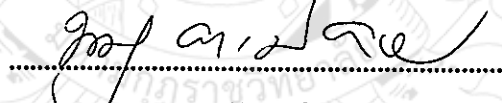
..... รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโน, ผศ.ดร.)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก)

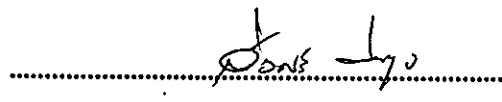
..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร.ดำรง โยธารักษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(พระครูธรรมจักรเจติยาภิบาล,ดร.)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชชาติ ตริทรัพย์)

..... กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) สังกศริ ชมภูวงศ์

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : The opinions of monks and novices towards Sangha's educational management in Pattani Province

Student's Name : Sarayuth Surataka

Department : Government

Advisor : Dr. Damrong Yotharak

Co-Advisor : Phrakrudhammajakjetiyapibal (Dr.)

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P.S. Nānavuddho
..... Acting Dean of Graduate School
(Phramaha Boonsri Nānavuddho (Asst.Prof.Dr.))

Thematic Committee

..... Chairman
(Asst. Prof. (Emeritus) Dr. Sukit Chaimusik)

Damrong yotharak
..... Advisor
(Dr. Damrong Yotharak)

Phrakrudhammajakjetiyapibal
..... Co-Advisor
(Phrakrudhammajakjetiyapibal (Dr.))

D Treesap
..... Member
(Asst.Prof.Dr. Detchat Treesap)

S. Chomphuwong
..... Member
(Asst. Prof. (Emeritus) Songsri Chomphuwong)

หัวข้อสารนิพนธ์	: สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร
ชื่อนักศึกษา	: สรายุทธ์ สุระตโก
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ดร. ดำรง โยธารักษ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: พระครูธรรมจักรเจติยาภิบาล (ดร.)
ปีการศึกษา	: 2556

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณรที่มีอายุ พรรษา ตำแหน่งทางปกครอง และสังกัดการศึกษาต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางปรับปรุงสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยพระภิกษุ สามเณรที่ศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลี แผนกสามัญศึกษา และวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ประจำปีการศึกษา 2554 จำนวนทั้งสิ้น 453 รูป โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie และ Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 207 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า F – test และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความพร้อมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา และด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จำแนกตามอายุ พรรษา ตำแหน่งทางปกครอง และสังกัดการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
- 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร จำแนกตามอายุ พรรษา ตำแหน่งทางปกครอง และสังกัดการศึกษา

พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนพรรษา และตำแหน่งทางการปกครองต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอายุต่างกัน ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ใน จังหวัดปัตตานี ดังนี้ ประเด็นปัญหามีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ได้แก่ข้อที่ว่า รัฐไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาของคณะสงฆ์เท่าที่ควร ประเด็นแนวทางแก้ไขมีผู้เสนอแนะมากที่สุดคือ ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ได้แก่ข้อที่ว่า ส่วนราชการควรให้ความสำคัญกับการศึกษาของคณะสงฆ์ให้มากขึ้น

Thematic Title : The opinions of monks and novices towards Sangha's educational management in Pattani Province

Student's Name : Sarayuth Suratako

Department : Government

Advisor : Dr. Damrong Yotharak

Co - Advisor : Phrakrudhammajakjetiyapibal (Dr.)

Academic Year : B.E. 2556 (2013)

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper were as follows: 1) to study the opinions of monks and novices towards Sangha's educational management in Pattani Province. 2) to compare the opinions of monks and novices towards Sangha's educational management in Pattani Province in terms of age, year, governance position and education institution as differently, and 3) to study the suggestions were concerned with problems and resolution on the improve the educational management condition of the monks committee in Pattani Province, according to the opinion of monks and novice. The tool used in this study was the survey. The population used in this study including monks and novice studied at the Prapariyattham school, doctrine department, Pali Department, General Education Department and Pattani Monk college of the academic year 2011 in the total number of 453 monks. The size of the sample is selected using the Krejeic and Morgan table. The sample size in the number of 207 monks and analyzing the data with the readymade computer program by finding the frequency, percentage, mean, standard deviation and F-test and to test the difference in each pair by LSD method (Least significant Difference).

The results of the research were found as follows

1) The opinions of monks and novices towards Sangha's educational management in Pattani Province in which the overall level has an educational management at the moderate level. When considering in terms of aspect it was also found that the aspect of the availability of education has the highest average, followed by the aspect of the course of education. In the aspect of the role of the government towards the support on the education of the monk committee was the lowest average. Classified in terms of ages, year, governance position and education institution found that by overview was at moderate level.

2) The comparative results of the opinions of monks and novices towards Sangha's educational management in Pattani Province in terms of education institution found that there have significantly statistical difference at .001 and in terms of year, governance position found that there have significantly statistical difference at .05, but in terms of ages found that there were not different as statistical significantly at .05

3) The suggestions were concerned with problems and resolutions on improving study the educational management condition of the monks committee in Pattani Province, according to the opinion of monks and novice. The problems which got the most frequency were on the aspect of the role of the government towards the support on the education of the monk committee the infra-structure that the government does not sufficiently give the importance to the education of the monk. The resolutions which received the most suggestions were on of the role of the government towards the support on the education of the monk committee the infra-structure the budget should be supported continuously and sufficiently for the learners.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยการความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช ขอกราบขอบพระคุณ พระเทพวินยาภรณ์ รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช พระมหาบุญศรี ญาณวุฑฺโฒ (ผศ.ดร.) รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ส่งศรี ชมภูวงศ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชชาติ ตริทรัพย์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย อีกทั้งได้สละเวลาในการชี้แนะแนวทางตลอดจนการตรวจแก้ไขจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ ดร. คำรง โยธารักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษา และพระครูธรรมจักรเจติยาภิบาล (ดร.) อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม นายถนมา ศรีประสม นายวินัย จันทรประดิษฐ์ และนางสาวสุภาภรณ์ เกตุสุริยงค์ ที่ได้อนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และกรุณาให้ความรู้และคำแนะนำตลอดจนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราชทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ดูแลช่วยเหลือในด้านเอกสารการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนนักศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองทุกท่าน ที่กรุณาให้กำลังใจรวมทั้งความห่วงใยที่มอบให้ผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณผู้อำนวยการ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี วัดราชบูรณะ หัวหน้าศูนย์พระปริยัติธรรมระดับอำเภอ ผู้อำนวยการโรงเรียนมุจลินทร์ปริยัติธรรมสามัญศึกษา และผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี และพระภิกษุ สามเณรทุกรูปที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ประ โยชน์และคุณค่าอันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบความดีทั้งหมดนี้แต่บิดามารดา และครู - อาจารย์ อันเป็นที่เคารพสูงสุด รวมทั้งเพื่อนๆ ที่ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

สรายุทธ์ สุระตโก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภูมิ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษา	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา	10
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์	21
2.4 การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี	33
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	35
2.6 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา	39
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
2.8 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	48

บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	49
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	49
3.2	เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	50
3.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	50
3.4	การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	52
3.5	การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูล	53
3.7	สถิติที่ใช้ในการวิจัย	53
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
4.1	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
4.2	ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	57
4.3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
ตอนที่ 1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	58
ตอนที่ 2	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณร	60
ตอนที่ 3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณร จำแนกตาม อายุ พรรษา ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางปกครอง และสังกัดการศึกษา	64
ตอนที่ 4	ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ที่มีอายุ พรรษา ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางปกครอง และสังกัดการศึกษาต่างกัน	72
ตอนที่ 5	ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี	99

บทที่ 5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	103
5.1	สรุปผลการวิจัย	104
5.2	อภิปรายผล	108
5.3	ข้อเสนอแนะ	116
5.3.1	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	116
5.3.2	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	117
บรรณานุกรม		118
ภาคผนวก		122
ภาคผนวก ก	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	123
ภาคผนวก ข	หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	125
ภาคผนวก ค	หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	129
ภาคผนวก ง	ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับจังหวัดปัตตานี	132
ภาคผนวก จ	แบบสอบถามและค่า IOC	137
ประวัติผู้วิจัย		147

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 3.1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานศึกษา/แผนก	50
ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	58
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพรรษา	58
ตารางที่ 4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งทางปกครอง	59
ตารางที่ 4.4	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสังกัดการศึกษา	59
ตารางที่ 4.5	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม	60
ตารางที่ 4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์	61
ตารางที่ 4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของสถานศึกษา	62
ตารางที่ 4.8	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา	63
ตารางที่ 4.9	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร จำแนกตามอายุ	64
ตารางที่ 4.10	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร จำแนกตามพรรษา	66

ตารางที่ 4.11	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษา ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร จำแนกตามตำแหน่งทางปกครอง	68
ตารางที่ 4.12	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษา ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร จำแนกตามสังกัดการศึกษา	70
ตารางที่ 4.13	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษา ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม จำแนกตามอายุ	72
ตารางที่ 4.14	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะ สงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม สามเณรที่มีอายุต่างกัน	72
ตารางที่ 4.15	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษา ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของ คณะสงฆ์ จำแนกตามอายุ	73
ตารางที่ 4.16	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะ สงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้าน บทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะ สงฆ์ ที่มีอายุต่างกัน	73
ตารางที่ 4.17	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษา ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของสถานศึกษา จำแนกตามอายุ	74
ตารางที่ 4.18	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะ สงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความ พร้อมของสถานศึกษา ที่มีอายุต่างกัน	74
ตารางที่ 4.19	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษา ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา จำแนกตามอายุ	75

ตารางที่ 4.20	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะ สงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้าน หลักสูตรการจัดการศึกษา ที่มีอายุต่างกัน	75
ตารางที่ 4.21	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นต่อ สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านหลักสูตรการ จัดการศึกษา ของพระภิกษุ สามเณร ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา ที่มี อายุต่างกัน	76
ตารางที่ 4.22	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษา ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา จำแนกตามพรรษา	77
ตารางที่ 4.23	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะ สงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้าน หลักสูตรการจัดการศึกษา ที่มีพรรษาต่างกัน	77
ตารางที่ 4.24	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจั ดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม ที่มีพรรษาต่างกัน	78
ตารางที่ 4.25	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษา ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของ คณะสงฆ์ จำแนกตามพรรษา	79
ตารางที่ 4.26	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะ สงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้าน บทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะ สงฆ์ ที่มีพรรษาต่างกัน	79
ตารางที่ 4.27	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจั ดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้าน การศึกษาของคณะสงฆ์ ที่มีพรรษาต่างกัน	80

ตารางที่ 4.28	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษา ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของสถานศึกษา จำแนกตามพรรษา	81
ตารางที่ 4.29	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะ สงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความ พร้อมของสถานศึกษา ที่มีพรรษาต่างกัน	81
ตารางที่ 4.30	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจัด การศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ที่มีพรรษาต่างกัน	82
ตารางที่ 4.31	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษา ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา จำแนกตามพรรษา	83
ตารางที่ 4.32	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะ สงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านหลัก สูตรการจัดการศึกษา ที่มีพรรษาต่างกัน	83
ตารางที่ 4.33	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษา ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม จำแนกตามตำแหน่งทางปกครอง	84
ตารางที่ 4.34	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะ สงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม ที่ มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน	84
ตารางที่ 4.35	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจัด การศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม ที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน	85
ตารางที่ 4.36	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษา ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของ คณะสงฆ์ จำแนกตามตำแหน่งทางปกครอง	86

ตารางที่ 4.37	แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการ สนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ของพระภิกษุ สามเณรที่มี ตำแหน่งทางปกครองต่างกัน	86
ตารางที่ 4.38	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจัด การศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษา ของคณะสงฆ์ ที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน	87
ตารางที่ 4.39	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษา ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งทางปกครอง	88
ตารางที่ 4.40	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะ สงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความ พร้อมของสถานศึกษา ที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน	88
ตารางที่ 4.41	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจัด การศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน	89
ตารางที่ 4.42	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษา ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา จำแนกตามตำแหน่งทางปกครอง	90
ตารางที่ 4.43	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะ สงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้าน หลักสูตรการจัดการศึกษา ที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน	90
ตารางที่ 4.44	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษา ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม จำแนกตามสังกัดการศึกษา	91
ตารางที่ 4.45	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะ สงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม ที่ มีสังกัดการศึกษาต่างกัน	91

- ตารางที่ 4.46 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม ที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน 92
- ตารางที่ 4.47 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ จำแนกตามสังกัดการศึกษา 93
- ตารางที่ 4.48 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน 93
- ตารางที่ 4.49 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน 94
- ตารางที่ 4.50 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของสถานศึกษา จำแนกตามสังกัดการศึกษา 95
- ตารางที่ 4.51 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน 95
- ตารางที่ 4.52 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน 96
- ตารางที่ 4.53 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา จำแนกตามสังกัดการศึกษา 97
- ตารางที่ 4.54 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา ที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน 97

ตารางที่ 4.55	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณร ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา ที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน	98
ตารางที่ 4.56	แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี	99
ตารางที่ 4.57	แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี	101

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้านของประเทศ การเตรียมคนให้มีคุณลักษณะมองก้าวไกล สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบันแต่การจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถสนองความต้องการในการพัฒนาบุคคลชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ ซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้ดีเท่าที่ควร โดยการจัดการศึกษาจะต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงของข้อมูล ข่าวสารความรู้เทคโนโลยีต่างๆ การจัดการศึกษาของพระสงฆ์ไทยปัจจุบันได้ดำเนินการจัดการศึกษาภายใต้ข้อบังคับแห่งพระราชบัญญัติของคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2547) และระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2546 การจัดการศึกษาของพระสงฆ์ในทางพุทธศาสนามี 3 ประการ คือ ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยในสำนักศาสนศึกษาตามวัดต่างๆ ทั่วประเทศ ยังมีสภาพการจัดการศึกษาค่อนข้างต่ำ มีสาเหตุมาจากครูผู้สอนมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน ครูผู้สอนขาดความรู้และประสบการณ์ทางการสอน ครูผู้สอนขาดคุณวุฒิในการสอน สถานะครูผู้สอนไม่ชัดเจนรายได้น้อย อาคารสถานที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน จากสภาพดังกล่าว เป็นอุปสรรคและข้อจำกัดในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยอย่างมาก

จังหวัดปัตตานี มีการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ทั้งพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา โดยได้รับงบประมาณอุดหนุนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคในพื้นที่เป็นหน่วยประสาน สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ นอกจากนี้ยังมีการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

คือ มหาวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ในสังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครศรีธรรมราช สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีก็เช่นเดียวกัน มีปัญหาในการจัดการศึกษา เนื่องจากงบประมาณในการบริหารจัดการมีน้อย ครูผู้สอนขาดความรู้และประสบการณ์ทางการสอน เพราะสถานะของครูที่สอนไม่มีความชัดเจน มีรายได้น้อย ทำให้ไม่มีครูที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาสอน งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนมีน้อย เพราะหน่วยงานราชการให้งบประมาณในการอุดหนุนน้อยมากเมื่อเทียบกับการศึกษาของบุคคลทั่วไป ประกอบกับจังหวัดปัตตานีเป็นพื้นที่ที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้น การเดินทางมาศึกษาของพระสงฆ์ก็ลำบาก ไม่มีความต่อเนื่อง จึงทำให้การศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

การจัดการศึกษาของสงฆ์ไทยเป็นส่วนหนึ่งของการให้การศึกษาของภาครัฐที่มีต่อพระสงฆ์ โดยมีลักษณะแบบให้เปล่า ผู้เรียนไม่ต้องกังวลเรื่องค่าใช้จ่าย เนื่องจากอาศัยศาสนิกชนผู้มีจิตใจศรัทธาทำนุบำรุงและจากทางภาครัฐ ในปัจจุบันการจัดการศึกษามีหลากหลายและมีองค์กรรับผิดชอบหลายองค์กร เช่น การศึกษาพระปริยัติธรรม บาลี อยู่ในความดูแลของคณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ โดยมีกรมการศาสนาเป็นผู้สนองนโยบาย การศึกษาหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาทั้งมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ มีการบริหารจัดการและงบประมาณที่ชัดเจน การศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ อยู่ในความรับผิดชอบของสภามหาวิทยาลัยสงฆ์และคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์การจัดการศึกษาสงฆ์ก็เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาทางโลก คือ จะต้องมีความรู้ แต่จะมีความรู้ที่ดีได้นั้นจะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น บุคลากร อาคารสถานที่ หลักสูตรที่เหมาะสม การวัดประเมินผลงบประมาณ การบริหารจัดการที่เหมาะสม ฯลฯ การศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาสงฆ์ตามองค์ประกอบต่าง ๆ ดังกล่าว จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาการศึกษาสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีต่อไป

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณรว่าเป็นอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคใดบ้างที่ทำให้การศึกษาของคณะสงฆ์จังหวัดปัตตานีไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องบทบาทของหน่วยงานราชการ ความพร้อมของสถานศึกษา และหลักสูตรในการจัดการศึกษา เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณรที่มี อายุ พรรษา ตำแหน่งทางปกครอง และสังกัดการศึกษา ต่างกัน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 พระภิกษุ สามเณรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี แตกต่างกัน

1.3.2 พระภิกษุ สามเณรที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี แตกต่างกัน

1.3.3 พระภิกษุ สามเณรที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี แตกต่างกัน

1.3.4 พระภิกษุ สามเณรที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ พระภิกษุ สามเณรที่กำลังศึกษาใน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลี แผนกสามัญศึกษา และวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ประจำปีการศึกษา 2554 จำนวน 453 รูป

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ดังนี้

- ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์
- ด้านความพร้อมของสถานศึกษา
- ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ สถานที่วัดและที่พักสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี 12 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอหนองจิก อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอยะรัง อำเภอยะหริ่ง อำเภอแม่ลาน อำเภอสายบุรี อำเภอมายอ อำเภอปะนาเระ อำเภอไม้แก่น อำเภอทุ่งยางแดง และอำเภอกะพ้อ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร

1.5.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณรที่มี อายุ พรรษา ตำแหน่งทางปกครอง และสังกัดการศึกษาต่างกัน

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี

1.5.4 ทำให้สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาเสนอต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา และเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีต่อไป

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็น หมายถึง เป็นการแสดงออกทางคำพูด หรือการเขียนของทัศนคติที่เกิดจากความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จากพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อม อาจเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าผิดหรือถูก ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้สภาวะที่สามารถออกความเห็นได้อย่างเสรี

สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี หมายถึง สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทหน่วยงานราชการต่อการสนับสนุนงานด้านการจัดการศึกษาคณะสงฆ์ ด้านความพร้อมของสถานศึกษา และด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา

บทบาทหน่วยงานราชการต่อการสนับสนุนงานด้านการจัดการศึกษาคณะสงฆ์ หมายถึง การให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการจัดการศึกษา การกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาที่ชัดเจน มีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมต่อการบริหารจัดการ หน่วยงานราชการในพื้นที่ให้ความสำคัญและให้การสนับสนุน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูผู้สอน อุทิศ

คำตอบแทนครูผู้สอนอย่างเหมาะสม มีระบบการคัดเลือก ครูผู้สอนที่เหมาะสมเพื่อการจัดการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ให้เทียบเท่าการศึกษาทั่วไป การติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และความจริงจังในการพัฒนาและแก้ปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์

ความพร้อมของสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษามีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่ เพียงพอและทันสมัย อาคารสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถในการสอนเฉพาะด้าน ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน มีการวางระบบการพัฒนาการศึกษาของ ตนเอง และสามารถหางบประมาณมาสนับสนุนการจัดการศึกษานอกเหนือจากเงินอุดหนุนจาก ภาครัฐ พร้อมทั้งมีวิธีการและรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ

หลักสูตรการจัดการศึกษา หมายถึง การมีหลักสูตรการศึกษาที่ชัดเจน ทันสมัยและได้ มาตรฐาน มีการเชื่อมโยงหลักสูตรการเรียนแผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา การ พัฒนาปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียน หลักสูตรสอดคล้องกับหลักสูตร การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนทั่วไปของรัฐ

คณะสงฆ์ หมายถึง ภิกษุและสามเณรในจังหวัดปัตตานี

ภิกษุ หมายถึง พระภิกษุในจังหวัดปัตตานี

สามเณร หมายถึง สามเณรในจังหวัดปัตตานี

พระนิสิต หมายถึง พระสงฆ์ที่กำลังศึกษาระดับสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดปัตตานี

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 ช่วงอายุ คือ 1) อายุต่ำกว่า 20 ปี, 2) อายุ 20 – 29 ปี, 3) อายุ 30 – 39 ปี และ 4) อายุ 40 ปีขึ้นไป

พรรษา หมายถึง พรรษาของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 ช่วง คือ 1) ต่ำกว่า 5 พรรษา, 2) 5 – 9 พรรษา, 3) 10 – 14 พรรษา และ 4) 15 พรรษาขึ้นไป

ตำแหน่งทางปกครอง หมายถึง ตำแหน่งทางปกครองของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับ สารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1) เจ้าคณะอำเภอ/เลขานุการเจ้าคณะอำเภอ, 2) เจ้าคณะ ตำบล/เลขานุการเจ้าคณะตำบล, 3) เจ้าอาวาส/ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และ 4) พระลูกวัด

สังกัดการศึกษา หมายถึง สังกัดการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับ นี้ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม, 2) โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก บาลี, 3) โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา และ 4) วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- 2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์
- 2.4 การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
- 2.6 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.8 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคน และนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า และทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ทฤษฎีการเรียนรู้

ในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้น ทุกฝ่ายจะต้องมีความเข้าใจ และรู้ถึงความต้องการของผู้เรียนด้วยว่าเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นในการจัดการศึกษาจึงควรเข้าใจถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเหมาะสมกับผู้เรียน โดยเฉพาะทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งทำให้เราสามารถจัดหลักสูตรการเรียน หรือสถานที่ที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียนได้ตามความต้องการ

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือจากการฝึกหัดรวมทั้งการเปลี่ยนปริมาณความรู้ของผู้เรียน งานที่สำคัญของครูก็คือช่วยนักเรียนแต่ละคนให้เกิดการเรียนรู้ หรือมีความรู้และทักษะตามที่หลักสูตรได้วางไว้ ครูมีหน้าที่จัดประสบการณ์ในห้องเรียน เพื่อจะช่วยให้นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์

ประสงค์ของแต่ละบทเรียน นักจิตวิทยาได้พยายามทำการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ของทั้งสัตว์และมนุษย์ และได้ค้นพบหลักการที่ใช้ประยุกต์ เพื่อการเรียนรู้ในโรงเรียนได้ ทฤษฎีของการเรียนรู้มีหลายทฤษฎีแต่จะขอนำมากล่าวเพียง 3 ทฤษฎี คือ

ทฤษฎีการเรียนรู้พฤติกรรมนิยม ความคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้พฤติกรรมนิยม

1. พฤติกรรมทุกอย่างเกิดขึ้น โดยการเรียนรู้และสามารถจะสังเกตได้
2. พฤติกรรมแต่ละชนิดเป็นผลรวมของการเรียนที่เป็นอิสระหลายอย่าง
3. แรงเสริม (Reinforcement) ช่วยทำให้พฤติกรรมเกิดขึ้นได้

นักจิตวิทยาได้แบ่งพฤติกรรมของมนุษย์ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมเรสปอนเดนซ์ (Respondent Behavior) หมายถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยสิ่งเร้า เมื่อมีสิ่งเร้าพฤติกรรมตอบสนองก็จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถจะสังเกตได้ ทฤษฎีที่อธิบายกระบวนการเรียนรู้ประเภทนี้ คือ ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning Theory)

2. พฤติกรรมโอเปอเรนต์ (Operant Behavior) เป็นพฤติกรรมที่บุคคลหรือสัตว์ แสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมา โดยปราศจากสิ่งเร้าที่แน่นอน และพฤติกรรมนี้มีผลต่อสิ่งแวดล้อม ส่วนทฤษฎีการเรียนรู้ที่ใช้อธิบาย Operant Behavior เรียกว่า ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory) ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นว่าต้องการให้ Operant Behavior คงอยู่ตลอดไป

กฎแห่งการเรียนรู้

1. กฎแห่งการลดภาวะ (Law of extinction) คือ ความเข้มข้นของการตอบสนอง จะลดน้อยลงเรื่อย ๆ ถ้าอินทรีย์ได้รับสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขเพียงอย่างเดียว หรือความมีสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขกับสิ่งเร้าที่ไม่วางเงื่อนไขห่างออกไปมากขึ้น

2. กฎแห่งการฟื้นคืนสภาพ (Law of spontaneous recovery) คือ การตอบสนองที่เกิดจากการวางเงื่อนไขที่ลดลงเพราะได้รับแต่สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขเพียงอย่างเดียว จะกลับปรากฏขึ้นอีกและเพิ่มมากขึ้น ๆ ถ้าอินทรีย์มีการเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยไม่ต้องมีสิ่งเร้าที่ไม่วางเงื่อนไขมาเข้าคู่ช่วย

3. กฎแห่งสรุปกฎเกณฑ์โดยทั่วไป (Law of generalization) คือ ถ้าอินทรีย์มีการเรียนรู้ โดยการแสดงอาการตอบสนองจากการวางเงื่อนไขต่อสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขหนึ่งแล้ว ถ้ามีสิ่งเร้าอื่นที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขเดิม อินทรีย์จะตอบสนองเหมือนกับสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขนั้น

4. กฎแห่งความแตกต่าง (Law of discrimination) คือ ถ้าอินทรีย์มีการเรียนรู้ โดยการตอบสนองจากการวางเงื่อนไขต่อสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขแล้ว ถ้าสิ่งเร้าอื่นที่มีคุณสมบัติแตกต่างจากสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขเดิม อินทรีย์จะตอบสนองแตกต่างไปจาก สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขนั้น เช่น ถ้าสุนัขมี

อาการน้ำลายไหลจากการสั่นกระดิ่งแล้วเมื่อสุนัขตัวนั้นได้ยินเสียงประทัดหรือเสียงปืนจะไม่มีอาการน้ำลายไหล

ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม (Constructivism)

ทฤษฎี Constructivism มีหลักการสำคัญว่า ในการเรียนรู้ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำ (active) และสร้างความรู้ ความเชื่อพื้นฐานของ Constructivism มีรากฐานมาจาก 2 แหล่ง คือจากทฤษฎีพัฒนาการของพือาเจต์ และวิกิอทสกี ทฤษฎี Constructivism จึงแบ่งออกเป็น 2 ทฤษฎี คือ

1. Cognitive Constructivism หมายถึงทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม ที่มีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการของพือาเจต์ ทฤษฎีนี้ถือว่าผู้เรียนเป็นผู้กระทำ (active) และเป็นผู้สร้างความรู้ขึ้นในใจเอง ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีบทบาทในการก่อให้เกิดความไม่สมดุลทางพุทธิปัญญาขึ้น เป็นเหตุให้ผู้เรียน ปรึบความเข้าใจเดิมที่มีอยู่ให้เข้ากับข้อมูลข่าวสารใหม่ จนกระทั่ง เกิดความสมดุลทางพุทธิปัญญา หรือเกิดความรู้ใหม่ขึ้น

2. Social Constructivism เป็นทฤษฎีที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการของวิกิอทสกี ซึ่งถือว่าผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น (ผู้ใหญ่หรือเพื่อน) ในขณะที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองาน ในสภาวะสังคม (Social Context) ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญและขาดไม่ได้ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจเดิมให้ถูกต้องหรือซับซ้อนกว้างขวางขึ้น

ความคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม

- 1) ผู้เรียนสร้างความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง
- 2) การเรียนรู้สิ่งใหม่ขึ้นกับความรู้เดิมและความเข้าใจที่มีอยู่ในปัจจุบัน
- 3) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้
- 4) การจัดสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

ความหมาย

การนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

1) กระบวนการค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ดีมีความหมายสำหรับผู้เรียน

2) การวิเคราะห์และจัดโครงสร้างเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสม เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำก่อนการสอน

3) การจัดหลักสูตรแบบเกลียว (Spiral Curriculum) ช่วยให้สามารถสอนเนื้อหาหรือความคิดรวบยอดเดียวกันแก่ผู้เรียนทุกวัยได้ โดยต้องจัดเนื้อหาความคิดรวบยอดและวิธีสอน ให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการของผู้เรียน

4) ในการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระให้มาก เพื่อช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

5) การสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

6) การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

7) การสอนความคิดรวบยอดให้แก่ผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็น

8) การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Learning Theory) เป็นทฤษฎีของศาสตราจารย์บันดูรา แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford) ประเทศสหรัฐอเมริกา บันดูรา มีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ และเนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ (interact) กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวอยู่เสมอ บันดูราอธิบายว่าการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมในสังคม ซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน ดังนี้

1. บันดูรา ได้ให้ความสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม และถือว่าการเรียนรู้ก็เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม โดยผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน บันดูราได้ถือว่าทั้งบุคคลที่ต้องการจะ เรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุของพฤติกรรมและได้อธิบายการปฏิสัมพันธ์ ดังนี้

2. บันดูรา ได้ให้ความแตกต่างของการเรียนรู้ (Learning) และการกระทำ (Performance) ว่าความแตกต่างนี้สำคัญมาก เพราะคนอาจจะเรียนรู้อะไรหลายอย่างแต่ไม่กระทำ บันดูราได้สรุปว่าพฤติกรรมของมนุษย์อาจจะแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท

2.1 พฤติกรรมสนองตอบที่เกิดจากการเรียนรู้ ผู้ซึ่งแสดงออก หรือ กระทำสม่ำเสมอ

2.2 พฤติกรรมที่เรียนรู้แต่ไม่เคยแสดงออกหรือกระทำ

2.3 พฤติกรรมที่ไม่เคยแสดงออกทางการกระทำ เพราะไม่เคยเรียนรู้จริง ๆ

3. บันดูรา ไม่เชื่อว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจะคงตัวอยู่เสมอ

การประยุกต์ในด้านการเรียนการสอน

1. ตั้งวัตถุประสงค์ที่จะทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรม หรือเขียนวัตถุประสงค์เป็นเชิงพฤติกรรม

2. ผู้สอนแสดงตัวอย่างของการกระทำหลายๆตัวอย่าง ซึ่งอาจจะเป็น คน การ์ตูน ภาพยนตร์ วิดีโอ โทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ
3. ผู้สอนให้คำอธิบายควบคู่ไปกับการให้ตัวอย่างแต่ละครั้ง
4. ชี้แนะขั้นตอนการเรียนรู้โดยการสังเกตแก่นักเรียน เช่น แนะนำให้นักเรียนสนใจสิ่งเร้าที่ควรจะใส่ใจหรือเลือกใส่ใจ
5. จัดให้นักเรียนมีโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ เพื่อจะได้ดูว่านักเรียนสามารถที่จะกระทำโดยการเลียนแบบหรือไม่ ถ้านักเรียนทำได้ไม่ถูกต้องอาจจะต้องแก้ไขวิธีการสอนหรืออาจจะแก้ไขที่ตัวผู้เรียนเอง
6. ให้แรงเสริมแก่นักเรียนที่สามารถเลียนแบบได้ถูกต้อง เพื่อจะให้นักเรียนมีแรงจูงใจที่จะเรียนรู้และเป็นตัวอย่างแก่นักเรียน¹

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้เป็นแนวทางหนึ่งในการนำไปใช้เพื่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพโดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในด้าน การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพราะเมื่อเราเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ เราก็สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษา เป็นกระบวนการที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพคน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม ฯ โดยคาดหวังว่าคนที่มีคุณภาพนี้จะทำให้สังคมมีความมั่นคง เจริญก้าวหน้าสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ คนในสังคมสามารถประกอบอาชีพการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ความสำคัญของจัดการศึกษา

อรุณ จันทวานิช ได้กล่าวว่า การศึกษามีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การศึกษาที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และกระบวนการบริหารจัดการ กล่าวคือ หลักสูตรจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่นและสากล ทัดเทียมมาตรฐานโลก มีเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการเรียนรู้โลกปัจจุบัน และอนาคต เปิดโอกาสให้ชุมชนหรือสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดและพัฒนาหลักสูตรให้ยืดหยุ่นและหลากหลายสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ที่เป็นจริงของชุมชนหรือสังคม กระบวนการเรียนการสอน จะต้อง

¹ครูบ้านนอก.คอม, “ทฤษฎีการเรียนรู้”,

เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยสอนมุ่งเน้นการค้นหา สร้างความรู้ร่วมกันกับนักเรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ ร่วมประเมินผลการเรียนรู้ตนเอง กิจกรรมและสื่อสอดคล้องสัมพันธ์กัน และส่งผลต่อการพัฒนาและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน²

ชนาธิป พรกุล ได้กล่าวว่า การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ค่านิยม เจตคติและคุณภาพของบุคคล เพื่อให้เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ในโลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วทั้งด้านวิทยาการความก้าวหน้า โดยเฉพาะเทคโนโลยีสื่อสาร หรือการแข่งขันอย่างรุนแรงด้านเศรษฐกิจ ประเทศต่างๆ ตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพประชาชน ได้ทุ่มเทกำลังความคิด และทรัพยากรของประเทศที่จะปฏิรูป หรือพัฒนาการศึกษาของประเทศให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจให้ประเทศเข้มแข็ง³

สุมาลี สังข์ศรี ได้กล่าวว่า การศึกษานั้นมีความจำเป็นที่ต้องให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพราะในแต่ละช่วงชีวิตบุคคลต้องพบกับความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะในสภาวะการณปัจจุบัน ความจำเป็นของการศึกษาจะยิ่งดูชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย ซึ่งมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิต เช่น ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ อาชีพการงาน และสภาพการจ้างงาน ความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง และข้อจำกัดของระบบการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม และเชื่อมโยงทั่วถึงกันทั่วโลก โดยเฉพาะในยุคข้อมูลข่าวสาร ไร้พรมแดน⁴

ศิริพรรณ ขุนนุมน ได้เสนอว่า กระบวนการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ เริ่มด้วยการกำหนด วิสัยทัศน์แห่งชาติที่ชัดเจน ในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ กล่าวคือ กำหนดเป้าหมายที่จะก้าวไปให้ถึง จัดโครงสร้างระบบงานใหม่ ยุบหน่วยงาน รวมหน่วยงาน ปรับเปลี่ยนระบบการทำงาน ขั้นตอนการทำงาน ระบบการตรวจสอบ เพื่อให้ครบวงจรการทำงาน กำหนดวิสัยทัศน์แห่งการทำงาน แห่งการเรียนรู้ ซึ่งให้เห็นถึงการสร้างสังคมใหม่ สังคมแห่งการเรียนรู้ในที่ทำงาน วิสัยทัศน์เป็นสิ่งก่อสร้าง

² อารุง จันทวานิช, แนวคิดและนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ, (กรุงเทพมหานคร : กุรุสภาลาดพร้าว, 2542), หน้า 77.

³ ชนาธิป พรกุล, แคนท์ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), หน้า 18.

⁴ สุมาลี สังข์ศรี, การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด, 2545), หน้า 3.

แรงจูงใจ แรงบันดาลใจให้คนในชาติเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมการเรียนรู้ต่อเนื่อง⁵

สรุปได้ว่า การศึกษามีความจำเป็นในการเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดที่รัฐบาลใช้ในการพัฒนาประเทศ เพราะประเทศมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รัฐบาลจะต้องพัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพ ทนต่อการเปลี่ยนแปลง และเป็นส่วนหนึ่งในการนำพาประเทศให้เจริญก้าวหน้าสืบไป

วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
2. เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาที่ยึดหลักการศึกษาดลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง
3. เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐาน มีการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภท ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนจนเกิดการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา
4. เพื่อให้ระบบการศึกษาสอดคล้องกับระบบบริหารราชการแผ่นดินที่ยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและประชาชนทั่วไป⁶

สรุปได้ว่า การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม โดยให้ได้รับการศึกษาที่ได้มาตรฐานและสามารถศึกษาได้ตลอดชีวิต

รูปแบบการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545) เป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษา กล่าวถึงรูปแบบการจัดการศึกษาว่าได้กำหนดไว้เป็น 3 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ

⁵ ศิริพรรณ ชูมนุม, กระบวนการและยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้มีอายุสูงกว่า 16 ปี, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด, 2545), หน้า 3.

⁶ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543), หน้า 1.

1. การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน การศึกษาในระบบเช่นนี้ หมายถึง การศึกษาที่จัดรูปแบบไว้แน่นอนเป็นเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน ส่วนมากจัดในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น ซึ่งเรารู้จักคุ้นเคยกันคืออยู่แล้ว การศึกษาในระบบอาจจัดในชั้นเรียนหรือเป็นการศึกษาทางไกลก็ได้

2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการจัดการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่มตัวอย่างของการศึกษานอกระบบ ได้แก่การศึกษา นอกโรงเรียน การฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ เป็นต้น

3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือ แหล่งความรู้อื่น ๆ การศึกษารูปแบบนี้มีความยืดหยุ่นสูง เปิดโอกาสให้ผู้สนใจเรียนรู้สามารถเลือก เนื้อหาที่สนใจเป็นประโยชน์กับตนได้ และสามารถใช้เวลาที่ปลอดจากภารกิจการงานอื่นเล่าเรียน ได้ จึงเรียกได้ว่าเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้รูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัยมีหลากหลาย เช่น การฟังบรรยายพิเศษ การศึกษาจากเอกสาร การเยี่ยมชม การชมการสาธิต การรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ การสืบค้นเนื้อหาสาระจากอินเทอร์เน็ตหรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นต้น เนื่องจากรัฐมีหน้าที่ร่วมกับชุมชนจัดแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารและครูควรเข้ามามีส่วน ใกล้เคียงร่วมมือกับประชาชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยรูปแบบวิธีการต่าง ๆ⁷

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการศึกษา มี 3 รูปแบบซึ่งผู้เรียนสามารถเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับตัวเอง ตามความสามารถ และศักยภาพของแต่ละคน โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ และบริหารจัดการให้เป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อย โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

หลักการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545) เป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้กำหนดหลักการการศึกษาไว้และใช้หลักการดังกล่าวเป็น

⁷พระครูพิศาลเขตคณาภิรักษ์, สภาพการจัดการศึกษาและปัญหาของกลุ่ม โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช), 2549, หน้า 11 - 12.

ตัวกำหนดสาระเนื้อหาของกฎหมายว่าด้วยการศึกษา หลักสำคัญในการจัดการศึกษากำหนดไว้ 3 ประการ คือ การศึกษาตลอดชีวิต การมีส่วนร่วม และการพัฒนาต่อเนื่อง

1. การศึกษาตลอดชีวิต ถือว่าการจัดการศึกษานั้นเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน หลักการคือ ทุกคนต้องได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษานี้ต้องครอบคลุมทุกด้าน มิใช่เฉพาะชีวิตการทำงานเท่านั้นเพราะไม่เพียงบุคคลต้องพัฒนาตนเองและความสามารถในการประกอบอาชีพของตน คนแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนและประเทศโดยส่วนรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและวัฒนธรรมด้วย ทั้งนี้เพราะสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และพัฒนาการทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องศึกษาความเป็นไปรอบตัวเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

2. การมีส่วนร่วม สังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมนั้นแสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมติดตามประเมิน ส่งเสริมให้กำลังใจและปกป้องผู้ปฏิบัติงานที่มุ่งประโยชน์ต่อส่วนรวม หลักการนี้ถือว่าอนาคตของประเทศและความเจริญรุ่งเรืองของสังคมไทยเป็นความรับผิดชอบของคนไทยทุกคน มิใช่ถูกจำกัดโดยตรงในการจัดการศึกษา ดังนั้นจึงเป็นทั้งสิทธิและหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อแก้ไขปัญหา อุปสรรคของการจัดการศึกษา ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและช่วยดูแลการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้องทำนองคลองธรรม

3. การพัฒนาต่อเนื่อง การศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้ทันกับความรู้ที่ก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้ง ดังนั้นการจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนานี้มีทั้งคิดค้นสาระและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ ๆ การประยุกต์ปรับปรุงเนื้อหาสาระที่มีอยู่ และการติดตามเรียนรู้เนื้อหาสาระที่มีผู้ประดิษฐ์คิดค้นมาแล้ว ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ต้องถือภาระหน้าที่สำคัญในการปรับปรุงตนเองให้ทันโลก และทันสมัย แต่ขณะเดียวกันก็ต้องทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมเพื่อประยุกต์ความรู้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้การรับความรู้มาถ่ายทอดโดยปราศจากดุลยพินิจ อาจก่อความเสียหายโดยไม่คาดคิด จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะช่วยกันดูแลให้ความรู้ใหม่ๆ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมอย่างแท้จริง

การบริหารการศึกษา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงของข้อมูล ข่าวสารความรู้ เทคโนโลยีต่างๆ และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 11 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555-2559)

หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

“ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตน แล้วแต่กรณี ในเรื่องดังต่อไปนี้”

1. ด้านการบริหารวิชาการ มีภาระหน้าที่ ดังนี้

- ต้องถิ่น
- 1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
 - 1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ
 - 1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
 - 1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
 - 1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
 - 1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
 - 1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
 - 1.9 การนิเทศการศึกษา
 - 1.10 การแนะแนว
 - 1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
 - 1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
 - 1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
 - 1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวชน องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

- 1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
- 1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- 1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
2. ด้านการบริหารงบประมาณ มีภาระหน้าที่ ดังนี้
 - 2.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี
 - 2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยตรง
 - 2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร
 - 2.4 การขอ โอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
 - 2.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
 - 2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
 - 2.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ
 - 2.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 2.9 การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา
 - 2.10 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - 2.11 การวางแผนพัสดุ
 - 2.12 การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี
 - 2.13 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
 - 2.14 การจัดหาพัสดุ
 - 2.15 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ
 - 2.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
 - 2.17 การเบิกเงินจากคลัง
 - 2.18 การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน
 - 2.19 การนำเงินส่งคลัง
 - 2.20 การจัดทำบัญชีการเงิน
 - 2.21 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
 - 2.22 การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

3. ด้านการบริหารงานบุคคล มีภาระหน้าที่ 20 อย่างด้วยกันคือ

- 3.1 การวางแผนอัตรากำลัง
- 3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
- 3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
- 3.6 การลาทุกประเภท
- 3.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 3.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 3.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- 3.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
- 3.12 การออกจากราชการ
- 3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
- 3.14 การจัดทำ บัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
- 3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
- 3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 3.18 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต
- 3.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

4. ด้านการบริหารทั่วไป มีภาระหน้าที่ ดังนี้

- 4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
- 4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
- 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

- 4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 4.8 การดำเนินงานธุรการ
- 4.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 4.11 การรับนักเรียน
- 4.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
- 4.13 การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
- 4.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 4.15 การทัศนศึกษา
- 4.16 งานกิจการนักเรียน
- 4.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.18 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร
หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 4.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น (ท) การรายงานผลการ
ปฏิบัติงาน
- 4.20 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 4.21 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

นอกจากนี้กฎหมายยังได้ระบุหลักในการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาไว้ด้วย ได้แก่

1. หลักเสมอภาคด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ หมายความว่า การจัดการศึกษาจะเน้นนโยบาย หลักการ และเป้าประสงค์ร่วมกัน แต่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้ใช้ดุลยพินิจเลือกเส้นทางและวิธีการปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในการทำงานของตน
2. หลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการบริหารที่ให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้เอง ตามหลักการนี้ จำเป็นต้องแยกภาระงาน นโยบาย เกณฑ์และมาตรฐานออกจากงานด้านปฏิบัติหรืองานบริการ ทั้งนี้หน่วยงานส่วนกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบายและมาตรฐาน ส่วนเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องกระจายอำนาจให้หน่วยปฏิบัติดูแลและรับผิดชอบการตัดสินใจด้วยตนเอง โดยหน่วยงานส่วนกลาง

ทำหน้าที่ติดตาม ประเมิน ตรวจสอบ ส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยปฏิบัติที่ได้รับมอบหมายอำนาจ สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและ ประเภทการศึกษา ตามหลักการนี้ในเมื่อหน่วยปฏิบัติได้รับมอบอำนาจให้การดำเนินการได้อย่าง คล่องตัวพอสมควรแล้ว ก็จำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้หน่วยปฏิบัติรับผิดชอบเพราะ การมอบอำนาจโดยไม่มีกติกาที่เท่ากับมอบให้ทำงานโดยไม่มีเป้าหมาย ซึ่งไม่สามารถประเมินได้ ในเมื่อรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ทรัพยากรสนับสนุนแก่สถานศึกษา และหน่วยงาน การศึกษา ซึ่งอาจเปรียบเสมือนการซื้อสินค้าหรือบริการ ก็ต้องมีสิทธิกำหนดคุณค่า และลักษณะ ของสิ่งที่ต้องการซื้อ โดยยึดเป้าหมายผลการจัดการศึกษาเป็นหลัก ได้แก่ มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งหน่วยปฏิบัติเองต้องวางระบบประกันคุณภาพเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ซื้อสินค้าและ บริการของตน จากนั้นจำเป็นต้องมีการประเมินผลการจัดการศึกษาโดยพิจารณาจากมาตรฐานและ ระบบประกันคุณภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย อย่างน้อยผลการประเมินจะส่งเสริมให้ ผู้จัดการศึกษาแต่ละระดับ ได้ตระหนักว่าผลการดำเนินการของตนเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับ มาตรฐานการศึกษาและเกณฑ์ชี้วัดของระบบประกันคุณภาพ และต้องหาทางปรับปรุงผลการจัด การศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานและรักษาระดับการประกันคุณภาพของตนในห้วงได้ รวมทั้งยกระดับ การจัดการศึกษาให้สูงขึ้นด้วย

4. การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนา ต่อเนื่องโดยกำหนดมาตรการต่าง ๆ เช่น การกำหนดให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การกำหนด มาตรฐานวิชาชีพ การส่งเสริมให้มีการพัฒนาการตนเองอย่างต่อเนื่องตามหลักสูตร การอบรม มาตรฐานต่าง ๆ ทั้งนี้โดยมีเจตนาเพื่อรักษาคุณภาพของผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้อยู่ใน ระดับที่พึงประสงค์ และกระตุ้นส่งเสริมให้พัฒนาปรับปรุงตลอดเวลา อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ ได้รับการศึกษาโดยตรง

5. การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้เพื่อจัดการศึกษา ทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็น สำหรับการจัดการศึกษา ได้แก่ ทรัพยากรการเงิน วัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความ ชำนาญในการเรียนการสอน ภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ล้วนเป็นทรัพยากรจำเป็น แต่รัฐไม่สามารถจัดหาสนับสนุนได้อย่างเพียงพอ จึงถือเป็นภาระหน้าที่ของผู้ที่มีส่วน ได้ส่วนเสีย ทุกคนในการจัดการศึกษา จะเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในแต่ละ ท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น ครูอาจเชิญผู้เฒ่าในหมู่บ้านที่มีความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านมาช่วย สอนหรือสอนวิชาที่เกี่ยวข้องได้

6. การมีส่วนร่วม การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษา โดยบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ จะได้รับการสนับสนุน การจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม^๑

สรุปได้ว่า หลักการจัดการศึกษาจะต้องมีการกระจายอำนาจลงสู่พื้นที่หรือชุมชนเพื่อ ให้การจัดการศึกษาตรงตามความต้องการของชุมชนโดยต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนใน การสนับสนุนการศึกษา การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งร่วมกันกำหนดมาตรฐาน การศึกษา และส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพเหมาะสมต่อการ จัดการศึกษา

บทบาทของสถานศึกษาในการจัดการศึกษา

บทบาทสำคัญโดยทั่วไปของสถานศึกษาในการจัดการศึกษา คือ วางแผน จัดทำหลักสูตร และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียน จัดและ บริหารชั้นเรียน จัดและดูแลอุปกรณ์ตลอดจนอาคารสถานที่ บริหารงานวิชาการ การเงิน บริหารงานบุคคล ดูแลสุขภาพอนามัยนักเรียน สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) ได้กำหนดบทบาทสำคัญไว้ ดังนี้ว่า

1. จัดการเรียนการสอน โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมในการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียน หมายความว่า ผู้สอนต้องถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด เนื่องจาก ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอนก็ต้องคำนึงถึงความแตกต่างดังกล่าว เช่น จัดให้คนเรียนเร็วที่เข้าใจแล้วได้รับกิจกรรมเสริมอย่างอื่น แต่อย่างน้อยผู้เรียนที่แตกต่างกัน ก็ ควรได้รับความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาใกล้เคียงกัน

2. ฝึกทักษะและวิธีคิด สถานศึกษามีหน้าที่ฝึกฝนผู้เรียนให้รู้จักคิด เพิ่มพูนทักษะในการ จัดการ ฝึกฝนการเผชิญสถานการณ์และปัญหาต่าง ๆ และสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ปัญหา หมายความว่า การเรียนการสอนที่ดีไม่ใช่เน้นที่การท่องจำสาระในหนังสืออย่างเดียว แต่ต้องเตรียมตัวผู้เรียนให้รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา เช่น อาจสมมติสถานการณ์ให้คิดแก้ปัญหา และ ถามเหตุผล ข้อดีข้อเสียเพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเผชิญชีวิตได้

3. การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้จะต้องมาจากการฝึกฝนปฏิบัติจริงของ ผู้เรียน โดยครูและสถานศึกษาควรเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้เยี่ยมชมสถานที่ และได้เรียนรู้จาก

^๑เรื่องเดียวกัน, หน้า 12 - 14.

ประสบการณ์ในชีวิตจริง ฝึกให้รู้จักคิดเป็น และส่งเสริมบรรยากาศให้ผู้เรียนรักการอ่านเพื่อจะได้สนใจใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง⁹

สรุปได้ว่า บทบาทของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาจะต้องจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน นั่นหมายความว่า หลักสูตรจะต้องเหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะและการคิดอย่างเป็นระบบ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่เหมาะสมจากสถานที่ที่เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรักและตั้งใจในการเรียน

ดังนั้น จากบทบาทของสถานศึกษาในการจัดการศึกษา พอสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาจะเป็นเช่นไรจะต้องคำนึงถึง การจัดการเรียนการสอนซึ่งจะต้องดูจากหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ที่มีความพร้อมในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยเพิ่มพูนทักษะของผู้เรียนให้มีทักษะ มีความสุขและรักที่จะเรียนรู้ แต่เนื่องจากการจัดการศึกษาจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องซึ่งมีศักยภาพ และบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จากการศึกษาแนวคิดต่าง ๆ ผู้วิจัยจึง ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) และประสบการณ์จากการทำงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของคณะสงฆ์ จึงนำมาเป็นแนวทางการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านความพร้อมของสถานศึกษา และด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์

ความเป็นมาเกี่ยวกับการศึกษาของคณะสงฆ์

เมื่อพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้น พระองค์ได้ทรงประกาศคำสอนใหม่ ซึ่งเป็นการปฏิวัติต่อคำสอนของพราหมณ์ กำจัดความเชื่อถือเรื่องวรรณะ ไม่ให้ถือเอาชาติกำเนิดเป็นเครื่องแบ่งแยกความสูง ต่ำ และสิทธิของมนุษย์ ให้ถือว่าทุกคน ทุกวรรณะเกิดมา มีความเสมอภาคกัน จะดี จะชั่ว จะประเสริฐ หรือต่ำทราม เพราะการกระทำ และการประพฤติดีของตนเอง จะเป็นกษัตริย์ พราหมณ์ แพทย์ สุทร จัณฑาลหรือปุถุสะก็ตาม ทำดีก็ได้ผลดีเหมือนกัน ทำชั่วก็ได้ผลชั่วเหมือนกัน คนใดปฏิบัติธรรมก็ได้ความสงบทางจิต มีความก้าวหน้า ถึงจุดหมายของศาสนาได้เหมือนกัน ชาติกำเนิด ไม่สำคัญ สำคัญที่การฝึกอบรม

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 14 – 15.

นอกจากทรงประกาศคำสอน เพื่อให้เกิดผลทางการปฏิบัติ ทางความเชื่อถืออย่างใหม่ ของประชาชนแล้ว พระพุทธเจ้าทรงนำหลักการนี้มาปฏิบัติให้เกิดผลในรูปสถาบันด้วย ทรงตั้ง คณะสงฆ์ขึ้น คณะสงฆ์นี้เปิดรับบุคคลทุกวรรณะและนอกวรรณะ ทุกคนที่เข้ามาเป็นสมาชิกของสถาบันสงฆ์นั้นแล้วมีสิทธิเสมอกันในทางด้านการปกครองและชีวิตทางสังคม มีข้อกำหนดเพียงให้แสดงความเคารพกันตามลำดับอายุสมาชิกภาพ และมีโอกาสเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับการศึกษาอบรมตลอดจนปฏิบัติเพื่อเข้าถึงจุดหมายสูงสุดที่ชีวิตในสงฆ์จะเข้าถึงได้ สถาบันวัดจึงกลายเป็น สถาบันทางการศึกษา เพราะเป็นที่ฝึกหัดอบรม บรรยายภาสภายในวัดรวมถึงวิถีชีวิตของพระสงฆ์ ภายในวัดเป็นบรรยากาศสำหรับฝึกหัดพัฒนาคนและพัฒนาตนให้เดินไปในวิถีชีวิตที่ถูกต้องดีงาม ตามระบบพัฒนาคน 3 ด้าน ที่เรียกว่า ไตรสิกขา ได้แก่

1. ฝึกฝนพัฒนาในการแสดงออกทางกายและวาจา (อริสีล)
2. ฝึกฝนพัฒนาด้านคุณภาพ สมรรถภาพ และสุขภาพจิต (อริจิต)
3. ฝึกฝนพัฒนาสมองหรือปัญญา (อริปัญญา)

พิจารณาจากประวัติการประดิษฐานพระพุทธศาสนา จะเห็นได้ว่าคณะสงฆ์ในความหมายที่เท่านั้น พระพุทธเจ้าทรงตั้งขึ้นเป็น “สังคมตัวอย่าง” ที่มีการจัดระบบต่าง ๆ ทั้งใน การปกครอง การเลี้ยงชีพ ชีวิตทางสังคม ตลอดจนการศึกษาอบรมทุกอย่าง โดยให้สมาชิกทุกคนมีสิทธิและมีส่วนร่วมในกิจกรรมและผลประโยชน์ต่าง ๆ ของสถาบัน โดยทั่วถึงและเท่าเทียมกัน มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน เคารพในคุณค่าของกันและกัน อยู่ด้วยความกลมกลืนประสานกัน เป็น ระเบียบเรียบร้อย มีความปลอดโปร่งเป็นอิสระทั้งทางกาย ทางวาจา และความคิด มีโอกาสพร้อมบริบูรณ์ที่จะให้ ความสามารถ และคุณสมบัติต่างๆ ของตนๆ ได้รับการฝึกอบรมเจริญก้าวหน้า โดยเต็มที่ถึงขีดสุดเท่าที่ตนจะทำได้ในมรรคาแห่งการปฏิบัติ เพื่อเข้าถึงจุดหมายของพระศาสนา คือให้ทุกคนมีสิทธิในการปกครองสถาบันของตน มีปัจจัย 4 พอเหมาะพอดีแก่การที่จะให้ชีวิตดำรง อยู่ด้วยความ สะดวกสบายพอสมควร และช่วยให้การปฏิบัติหน้าที่ได้ผลดี สมาชิกทุกคนอยู่ร่วมกัน โดยให้ความ เคารพนับถือกันฉันพี่น้อง ช่วยเหลือกันและให้โอกาสแก่กันในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้จบการศึกษา อบรมแล้วหรือศึกษาต่ำกว่า ผู้รับการศึกษจะต้องฝึกฝนอบรมตนเอง ด้วยตั้งใจจริงเต็มหน้าที่และ ความสามารถของตน

หลักทางพระพุทธศาสนาส่งเสริมให้มีการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านหลักธรรม เช่น เรื่อง พระนิพพาน การกำจัดอวิชชา ไตรสิกขา การเน้นปัญญา ความสำคัญของกัลยาณมิตร ความเป็น พหูสูต เป็นต้น หรือทางพระวินัย เช่น การถืออณิสัยของพระนวกะ การร่วมประชุมในอุโบสถ เดียวกัน การนั่งประชุมแสดงธรรม สนทนาสากัจฉา อภิปราย ตอบปัญหาธรรมกันเป็นต้น ทั้งนี้ โดยมีวัดเป็นสถาบันการศึกษา ชีวิตความเป็นอยู่ของพระภิกษุ เป็นชีวิตที่มุ่งต่อการฝึกฝนอบรมและ

การให้การศึกษาบรม ดังนั้น ชีวิตของสังคมก็ยิ่งมากไปด้วยกิจกรรมการศึกษา พัฒนาการทางการศึกษาของอารยันที่ได้จากพระพุทธศาสนา

การศึกษาคณะสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ดำเนินตามแนวไตรสิกขา โดยยึดถือพุทธพจน์ คือ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเป็นหลัก มีความมุ่งหมายสำคัญ เพื่อให้ประพฤติปฏิบัติตน ดำรง รักษา และเผยแผ่พรหมจรรย์อันเป็นระบบการศึกษาของคณะสงฆ์ การดำเนินชีวิตตามหลักการแห่งพระธรรมวินัย ต่อมาได้แยกออกเป็นฝ่ายคณฤชและวิปัสสนาธุระ คือคณฤช ได้แก่การศึกษาพระธรรมวินัย คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และวิปัสสนาธุระ ได้แก่การเรียนรู้วิธีฝึกหัดจิตใจของตนเองให้ปราศจากกิเลส เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว พระสงฆ์ พุทธสาวก จึงประชุมกันทำสังคายนา รวบรวมพระธรรมวินัยอันเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ ที่ได้ตรัสสอนไว้มีจำนวน 84,000 พระธรรมขันธ์ จัดไว้เป็น 3 หมวด คือ พระสูตร พระวินัย และ พระอภิธรรม เรียกรวมกันว่า พระไตรปิฎก ซึ่งเป็นคัมภีร์ของพระพุทธศาสนาสืบมา

พระพุทธศาสนา มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ปริยัติ คือ การเล่าเรียน ปฏิบัติ คือ ลงมือกระทำ และปฏิเวธ คือ ประจักษ์แจ้งผลการศึกษาปริยัติ เป็นองค์ประกอบสำคัญ อันเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติ ความเจริญทางการศึกษาหรือปริยัติของคณะสงฆ์ เป็นปัจจัยสำคัญ เกี่ยวกับความเจริญของพระพุทธศาสนา¹⁰

การศึกษาคณะสงฆ์ หมายถึง สิ่งที่พระภิกษุสามเณรต้องเล่าเรียนทำความเข้าใจ ส่วนคณะสงฆ์ หมายถึง บรรดาพระภิกษุสามเณรที่ได้รับการบรรพชาอุปสมบทจากอุปัชฌาย์ การศึกษาของคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่จัดให้แก่ภิกษุสามเณร โดยคณะกรรมการศึกษาของคณะสงฆ์และสภามหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นการศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนา ได้แก่ การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นหลัก โดยมี วัตถุประสงค์สำคัญคือ ป้องกันมิให้เปลี่ยนแปลงพระธรรมวินัยให้ผิดไปจากพระบาลีในพระไตรปิฎก ซึ่งปัจจุบันประกอบด้วยการศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรม มี 3 ระดับ ได้แก่ นักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท และนักธรรม ชั้นเอก
2. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มี 8 ระดับ ได้แก่ ประโยค 1-2 และเปรียญธรรม 3-4-5-6-7 8-9
3. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาทั้งตอนต้น และตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการ

¹⁰ สมศักดิ์ บุญปู, ผศ.ดร., “การพัฒนาศึกษาคณะสงฆ์ไทย”

4. หลักสูตรปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย ได้แก่ พุทธศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย และศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

หลักสูตรทั้ง 4 ประเภทสามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มหลักสูตรที่ศึกษาเฉพาะ วิชาการพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกบาลี จัดเป็น การศึกษาปริยัติธรรม กลุ่มที่ 2 เป็นหลักสูตรที่ศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนา ร่วมกับวิชาสามัญอื่นๆ ได้แก่ หลักสูตรมหาวิทยาลัยสงฆ์และหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ศึกษาจัดเป็น การศึกษาพระปริยัติธรรมประยุกต์¹¹

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายปฏิรูปการศึกษาของชาติในยุค โลกาภิวัตน์ การจัดการศึกษาโดยสถาบันศาสนาได้กำหนดไว้ในมาตรา 12, 18 และมาตรา 19 .และ ให้รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รักษาระเบียบนี้ ปี พ.ศ. 2548 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออก กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 ซึ่งออกตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติตามมาตราดังกล่าวข้างต้น โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122 ตอนที่ 54 ก ลงวันที่ 8 กรกฎาคม 2548 มีรายละเอียดดังนี้ กฎกระทรวง ว่าด้วยสิทธิในการ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการ เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวง ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ในกฎกระทรวงนี้ “โรงเรียน” หมายความว่า สถานศึกษาที่วัดจัดการศึกษาพระปริยัติ ธรรม แผนกสามัญศึกษา

“สำนักศาสนศึกษา” หมายความว่า สถานศึกษาที่วัดจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนก ธรรมหรือพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ตามที่มหาเถรสมาคมประกาศกำหนด

¹¹สุภาพร มากแจ้ง, รายงานการวิจัยการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2542), หน้า 2-4.

“สำนักเรียน” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมหรือพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ซึ่งเป็นสำนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร และสำนักเรียนคณะจังหวัด ตามที่มหาเถรสมาคมประกาศกำหนด

ข้อ 2 ให้สถาบันพระพุทธศาสนามีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่พระภิกษุและสามเณร ในโรงเรียน สำนักศาสนศึกษา และสำนักเรียน การจัดตั้ง ยุบ รวม เลิกและการดำเนินการของโรงเรียน สำนักศาสนศึกษา หรือสำนักเรียน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่มหาเถรสมาคมประกาศกำหนด

ข้อ 3 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา แบ่งเป็นระดับ ดังต่อไปนี้

(1) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

(2) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม และการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ที่ได้จัดให้แก่พระภิกษุและสามเณร ซึ่งมีพื้นฐานความรู้ไม่ต่ำกว่าระดับประถมศึกษาปีที่หกหรือเทียบเท่า และได้ศึกษาวิชาสามัญเพิ่มเติมตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด โดยคำแนะนำของมหาเถรสมาคม ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่แบ่งเป็นระดับ ดังต่อไปนี้

(ก) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

(ข) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ชั้นเปรียญธรรม 3 ประโยค เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข้อ 4 ให้โรงเรียน สำนักศาสนศึกษา และสำนักเรียน ได้รับการสนับสนุนในด้านวิชาการ และเงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษา

ข้อ 5 ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่โรงเรียน สำนักศาสนศึกษา หรือสำนักเรียนตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ ส่งเสริม สนับสนุน และให้ข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกธรรม และพระปริยัติธรรม แผนกบาลี

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการ โรงเรียน คณะกรรมการสำนักศาสนศึกษา และคณะกรรมการสำนักเรียน ทำหน้าที่กำกับดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียน สำนักศาสนศึกษา และสำนักเรียน แล้วแต่กรณี ให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและมหาเถรสมาคม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม

ในปี พ.ศ. 2454 ได้มีการเริ่มศึกษาแบบนักธรรมขึ้นควบคู่กับฝ่ายเปรียญ แต่ยังเป็น การศึกษาของสงฆ์เท่านั้น จนถึงรัชกาลที่ 7 จึงเปิดโอกาสให้ฆราวาสชายหญิงเข้าเรียนด้วย โดยแยก เป็นแผนกธรรม สำหรับภิกษุสามเณรและแผนกธรรมศึกษาสำหรับฆราวาสชายหญิงแบ่งเป็น 3 ชั้น นักธรรมศึกษาตรี ชั้น โท และชั้นเอก

มูลเหตุที่เริ่มให้มีการศึกษาแผนกธรรมขึ้น ในสมัยรัชกาลที่ 6 นั้น เนื่องจากทางราชการ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติเกณฑ์ทหาร ร.ศ. 124 (พ.ศ. 2448) ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้ ยกเว้นพระภิกษุสามเณรไม่ต้องถูกเกณฑ์ทหาร สำหรับผู้รู้ธรรม ต่อมาสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรม พระยาวชิรญาณวโรรส ได้ทรงตั้งหลักสูตรการศึกษาของพระภิกษุสามเณรแบบใหม่เรียกว่า “นักธรรม” มี 3 ชั้น คือ นักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท และนักธรรมชั้นเอก เริ่มสอบไล่สนาม หลวงเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2457 เป็นต้นมา

ปี พ.ศ. 2472 ทางคณะสงฆ์อนุญาตให้ครูที่เป็นคฤหัสถ์เข้าสอบไล่วิชานักธรรมตรีใน สนามหลวงคณะสงฆ์ได้ และต่อมาทางคณะสงฆ์ได้อนุญาตให้คฤหัสถ์ชายหญิงเข้าสอบความรู้ นักธรรมในสนามหลวงได้ด้วย โดยกำหนดให้สอบพร้อมกับภิกษุสามเณรที่วราขอาณาจักร สำหรับ หลักสูตรวินัยบัญญัตินั้น ไม่เหมาะกับคฤหัสถ์ จึงเปลี่ยนเป็นเบญจศีล เบญจธรรมและอุโบสถศีล เป็นหลักสูตรแทน สำหรับผู้เรียนธรรมศึกษาตรี เรียน 4 วิชา ส่วนธรรมศึกษาโทและเอก เรียน เพียง 3 วิชา ยกเว้นวิชาวินัย

การเรียนการสอน อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละสำนักเรียน (วัดที่มีการเรียนการสอน นักธรรมและบาลี) โดยดำเนินการตามนโยบายของคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์ ดังนั้น แผนกธรรมจึงมีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะเรื่องการสอนแผนกธรรมอาจจำแนกได้ดังนี้

1) การบริหารงาน หน่วยงาน ซึ่งทำหน้าที่บริหารแผนกธรรม เรียกว่า กองธรรม มีหน้าที่ใน การออกข้อสอบ ตรวจสอบ ประกาศผลการสอบและเก็บรักษาสถิติเกี่ยวกับการสอบนักธรรม ของผู้เข้าสอบ ทั่วประเทศ การสอบที่จัดขึ้นแต่ละครั้งเรียกว่า สอบธรรมสนามหลวง มีการสอบปีละ 1 ครั้ง

2) ผู้บริหาร ตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของกองธรรมเรียกว่า แม่กองธรรม พระมหาเถระผู้ ดำรงตำแหน่งแม่กองธรรมในปัจจุบันคือ พระสุธรรมมาธิบดี เจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร

3) โครงสร้างการบริหารงาน ตำแหน่งหน้าที่และผู้ดำรงตำแหน่งในกองธรรม (พ.ศ.2540) แสดงได้ด้วยแผนภูมิด้านซ้าย

หลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมมี 2 ประเภท คือ

1) นักธรรม เป็นหลักสูตรสำหรับบรรพชิต เรียกผู้เรียนหรือผู้สอบว่า นักธรรม แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ นักธรรมตรี นักธรรมโท และนักธรรมเอก

2) ธรรมศึกษา เป็นหลักสูตร สำหรับคฤหัสถ์เรียกผู้เรียนหรือผู้สอบว่า ธรรมศึกษา แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ธรรมศึกษาตรี ธรรมศึกษาโท และธรรมศึกษาเอก

ผู้ที่สอบนักธรรมหรือธรรมศึกษาตรีในสนามหลวงได้แล้ว จึงมีสิทธิเข้าสอบนักธรรมโท หรือธรรมศึกษาโท เมื่อสอบได้ชั้นโทหรือธรรมศึกษาโท ในสนามหลวงแล้วจึงมีสิทธิสอบชั้นเอก ตามลำดับ¹²

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

ภาษาบาลี เป็นภาษาที่เก่าแก่ภาษาหนึ่งในตระกูลอินเดีย-ยุโรป (อินโด-ยูโรเปียน) ในสาขาย่อย อินเดีย-อิหร่าน (อินโด-อิเรเนียน) ซึ่งจัดเป็นภาษาปรากฤตภาษาหนึ่ง เป็นที่รู้จักกันดีในฐานะเป็นภาษาที่ใช้บันทึกคัมภีร์ในพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท (มี พระไตรปิฎก เป็นต้น) โดยมีลักษณะทางไวยากรณ์ และคำศัพท์ที่คล้ายคลึงกับภาษาสันสกฤต ไม่มีอักษรชนิดใดสำหรับใช้เขียนภาษาบาลีโดยเฉพาะ มีหลักฐานจารึกภาษาบาลีด้วยอักษรต่างๆ มากมายในตระกูลอักษรอินเดีย เช่น อักษรพราหมี อักษรเทวนาครี จนถึงอักษรขอม อักษรไทย อักษรมอญ แม้กระทั่งอักษรโรมัน (โดยมีการเพิ่มเครื่องหมายเล็กน้อย) ก็สามารถใช้เขียนภาษาบาลีได้ ร้อยกรอง และงานประพันธ์อื่นๆ แม้กระทั่งการพูดเพื่อสื่อสารระหว่างผู้รู้ภาษาบาลีด้วยกัน

พระสงฆ์ไทยน่าจะมีการศึกษาภาษาบาลีมาตั้งแต่สมัยเริ่มแรกที่พระพุทธศาสนาเข้ามาเผยแผ่ในประเทศไทย มีหลักฐานปรากฏในสมัยทวารวดี มีหลักฐานการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมบาลีอย่างเป็นระบบในสมัยอยุธยา

การศึกษาบาลีรุ่งเรืองยิ่งในสมัยล้านนา มีการแต่งคัมภีร์บาลีขึ้นมากมาย คัมภีร์ที่แต่งในครั้งนั้นยังใช้เป็นหลักสูตรในการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบันด้วย

ส่วนรูปแบบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในปัจจุบัน มีรูปแบบและพื้นฐานการจัดการศึกษามาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 2 คือ เป็นการศึกษาที่เน้นการสอบวัดผลความรู้ หรือที่เรียกว่า สอบบาลีสสนามหลวง เป็นหลัก โดยมีแม่กองบาลีสสนามหลวง เป็นผู้ดำเนินการจัดการสอบพร้อมกันทั่วประเทศ ส่วนการเรียนการสอนนั้น จะอยู่ที่ผู้เรียน หรือแต่ละสำนักเรียนจะดำเนินการ โดยมีเจ้า

¹²ศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู, “การพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ไทย”

สำนักเรียน เป็นผู้รับผิดชอบทั้งเรื่องการเรียนการสอน การจัดการเรื่องสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน ครูผู้สอน ตลอดจนงบประมาณในการดำเนินการ¹³

การศึกษาภาษาบาลีตั้งแต่สมัยสุโขทัยสืบมานั้น มีองค์พระมหากษัตริย์เป็นองค์อุปถัมภ์ให้การสนับสนุนตลอดมา มีการอุทิศพระราชมณเฑียรเป็นที่เล่าเรียนศึกษาของพระสงฆ์ มีการยกย่องและถวายนิยัตยภัตรแก่พระสงฆ์ผู้มีความรู้ภาษาบาลี จนถึงแม้พระมหากษัตริย์ไทยบางพระองค์ที่ทรงเป็นปราชญ์เชี่ยวชาญในภาษาบาลี สามารถลงบอกบาลี (สอน) แก่พระสงฆ์สามเณรด้วยพระองค์เองก็มีตลอดมาจนสมัยกรุงรัตน โกสินทร์

การจัดสอบบาลีหรือการสอบสนามหลวงจัดว่าเป็นการวัดความรู้ชั้นสูงของคณะสงฆ์ไทย โดยพระบรมราชูปถัมภ์ สืบทอดมาตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงปัจจุบัน พระภิกษุสามเณรผู้สอบไล่พระปริยัติธรรมบาลีได้ องค์พระมหากษัตริย์ไทยแต่โบราณจะยกย่องและให้เกียรติถวายสมณศักดิ์ โดยเฉพาะ

อนึ่ง การเล่าเรียนศึกษาพระปริยัติธรรมนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่รัฐให้ความสำคัญมาตลอด ดังที่สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงตรัสไว้ใน อธิบายเรื่องการสอบพระปริยัติธรรม ว่า "การสอบพระปริยัติธรรมของพระภิกษุสามเณร นับเป็นราชการแผ่นดินอย่างหนึ่ง ด้วยอยู่ในพระราชกิจของพระเจ้าแผ่นดินผู้เป็นพุทธศาสนูปถัมภก"

ในปัจจุบันมีการจัดการศึกษาบาลีอย่างเป็นระบบ โดยแม่กองบาลีสนามหลวงรับผิดชอบดูแล โดยภายใต้การกำกับของมหาเถรสมาคม ในความอุปถัมภ์ของรัฐบาล

สำนักงานแม่กองบาลีสนามหลวง เป็นหน่วยงานจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยคู่กับสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง เป็นหน่วยงานภายใต้การดูแลของมหาเถรสมาคมซึ่งอยู่ในความอุปถัมภ์ของรัฐบาล หน้าที่หลักคือ ดูแลรับผิดชอบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีระดับชาติ และกำหนดเปลี่ยนแปลงการใช้คัมภีร์เรียนในหลักสูตรเปรียญธรรม 1-9 ให้เหมาะสมกับชั้นเรียนของแต่ละประโยค รวมทั้งการจัดสอบประเมินผลการศึกษาบาลีระดับชาติ โดยมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นผู้รับสนองงาน ภายใต้การกำกับดูแลของมหาเถรสมาคม

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกภาษาบาลี ในระยะ 200 ปีที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงไม่บ่อยครั้งนัก แต่ครั้งก็เปลี่ยนไม่มาก ที่เห็นเด่นชัดคือ เปลี่ยนการแบ่งชั้นเรียนจาก 3 ระดับ (บาลีชั้นตรี บาลีชั้นโท บาลีชั้นเอก) เป็น 8 ระดับ คือ ประโยค 1-2-3 ป.ธ. 3-9 และเปลี่ยนตำราเรียน

¹³ กীরติ ศรีวิเชียร, "ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนของนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี", วิทยานิพนธ์การศึกษาคุณฐิติบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), 2541, หน้า 18.

จากพระไตรปิฎกมาเป็นคัมภีร์อรรถกถา ฎีกา ซึ่งเป็นคัมภีร์ชั้นรองแทน ในสมัยรัชกาลที่ 2 เปลี่ยนระบบการสอบปากเปล่ามาเป็นสอบข้อเขียนใน พ.ศ. 2456 ในสมัยรัชกาลที่ 6 ประกาศเกณฑ์การตรวจบาลีสนามหลวง พ.ศ. 2478, พ.ศ.2487, พ.ศ 2490 และแบ่งชั้นและหลักสูตรประโยค 1-2-3 ออกเป็น 2 ชั้น คือ ประโยค 1-2 และประโยค ป.ธ. 3 ใน พ.ศ. 2510 ซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสุดท้าย¹⁴

แผนกบาลีมีหน้าที่เกี่ยวข้องเฉพาะเรื่องการสอนบาลีของคณะสงฆ์ทั่วประเทศ การทำงานของแผนกบาลีจำแนกได้ดังนี้

1) การบริหารงาน หน่วยงาน ซึ่งทำหน้าที่บริหารในแผนกบาลี เรียกว่า กองบาลี มีหน้าที่ในการออกข้อสอบ และเก็บรักษาสถิติด้านการสอบบาลี การสอบที่จัดขึ้นแต่ละครั้ง เรียกว่า สอบบาลีสนามหลวง

2) ผู้บริหาร ตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของกองบาลี เรียกว่า แม่กองบาลี พระมหาเถระ ผู้ดำรงตำแหน่งแม่กองบาลีในปัจจุบันคือ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามณฑลคุณาจารย์ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

3) โครงสร้างการบริหารงาน ตำแหน่งหน้าที่และผู้ดำรงตำแหน่งในกองบาลี (พ.ศ.2540)

4) หลักสูตร หลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี แบ่งออกเป็น 9 ระดับ ตั้งแต่ประโยค 1-2 จนถึงประโยค 9

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีเป็นหน้าที่ของสำนักงานแม่กองบาลีสนามหลวง เป็นหน่วยงานจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยคู่กับสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง โดยมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นผู้รับสนองงาน ภายใต้การกำกับดูแลของมหาเถรสมาคม โดยหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แบ่งออกเป็น 9 ระดับ ตั้งแต่ประโยค 1-2 จนถึงประโยค 9

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาในรูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของพระราชวรมณี ซึ่งมีมูลเหตุสืบเนื่องมาจากการจัดตั้ง โรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา และบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัด กล่าวคือ ภายหลังจากที่การศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง คือ มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย และสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2432 และ พ.ศ. 2489 ตามลำดับ ได้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทางมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จึงได้จัดแผนกมัธยมขึ้นมา เรียกว่า

¹⁴สมชาย ไมตรี, “การศึกษาของพระสงฆ์ในประเทศไทย : กรณีศึกษา พระปริยัติธรรมแผนกบาลี”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, 2539), หน้า 2.

โรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา กำหนดให้การเรียนบาลี นักธรรม และความรู้ชั้นมัธยม โดยรับผู้ที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อมาเมื่อโรงเรียนบาลีมัศึกษานี้ได้แพร่ขยายออกไปยังต่างจังหวัดหลายแห่ง มีพระภิกษุ และสามเณรเรียนกันมาก ทางคณะสงฆ์ โดยองค์การศึกษาจึงได้กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ใหม่ว่า โรงเรียนบาลีวิสามันตศึกษาสำนักเรียนวัด โดยมติดคณะสังฆมนตรี และกระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกระเบียบกระทรวงให้โรงเรียนบาลีวิสามันตศึกษาสำนักเรียนนี้เปิดทำการสอบสมทบในชั้นตัวประโยค คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา และเมื่อสอบได้แล้วจะได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย เหตุนี้จึงทำให้พระภิกษุ สามเณรเรียนกันมาก โรงเรียนประเภทนี้จึงแพร่หลายออกไปยังจังหวัดต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง จนทำให้ทางการคณะสงฆ์เกรงว่าการศึกษารวม และบาลีจะเสื่อมลงเพราะพระภิกษุและสามเณรต่างมุ่งศึกษาวิชาทางโลกมากไป เป็นเหตุให้ต้องละทิ้งการศึกษารวมและบาลีเสีย แต่ทางการคณะสงฆ์ก็ยังพิจารณาเห็นความจำเป็นของการศึกษาวิชาในทางโลกอยู่

ดังนั้นแม่กองบาลีสนามหลวง พระธรรมปิฎกบาลีจึงได้ตั้งคณะกรรมการ ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีขึ้นใหม่ มีวิชาบาลี วิชาธรรม และวิชาทางโลก เรียกว่าบาลีศึกษาสามัญศึกษา และปริทัศน์ศึกษา ได้ประกาศเมื่อ พ.ศ. 2507 พร้อมกับได้ยกเลิกระเบียบของคณะสังฆมนตรีว่าด้วยการศึกษาของโรงเรียนบาลีวิสามันตศึกษาสำนักเรียนวัดเสีย และกำหนดให้พระภิกษุสามเณรเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่คณะสงฆ์ได้จัดขึ้นใหม่ แต่การนี้ปรากฏต่อมาว่า การตั้งสำนักเรียนตามแบบโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีใหม่นี้มีน้อยนักเรียนก็นิยมเรียนกันน้อย เพราะพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ยังพอใจที่จะเรียน โดยได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอยู่ ดังนั้น นักเรียนในโรงเรียนดังกล่าว จึงได้พากันเข้าชื่อกันเป็นนักเรียน โรงเรียนราษฎร์ของวัด ซึ่งตั้งขึ้น โดยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการบ้าง สมัครสอบเทียบบ้าง เข้าเป็นนักเรียนผู้ใหญ่บ้าง ทำให้การศึกษาของคณะสงฆ์ในระยณะนั้นเกิดความสับสนเป็นอันมาก

ในขณะเดียวกัน ได้มีผู้แทนราษฎร ได้ยื่นเรื่องราวขอให้กระทรวงศึกษาธิการเปิดการสอบสมทบในชั้นตัวประโยคให้แก่พระภิกษุสามเณร แต่กรมการศาสนาร่วมกับกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาลงความเห็นร่วมกันว่าควรจะต้องตั้งโรงเรียนขึ้นประเภทหนึ่ง เพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุ สามเณร โดยให้เรียนทั้งวิชาธรรม และวิชาสามัญศึกษาควบคู่กันไป โดยไม่มีการสอบสมทบ แต่ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการสอบเอง และโดยพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) “การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรมก็จำเป็นต้องอนุวัตไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลกบ้าง จึงเห็นสมควรที่จะมี หลักสูตรในการเรียนพระปริยัติธรรม

เพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่ง คือ หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ได้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป”

ในที่สุดกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2514 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 (ปัจจุบันใช้ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2546) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือทางฝ่ายศาสนจักรจะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติดี ประพฤติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรม สมควรแก่ภาวะสามารถธำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาบทไปแล้วสามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าให้แก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน

เดิมนั้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันสังกัดกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และศึกษารายวิชาเพิ่มเติม ภาษาบาลีและธรรมวินัย ภายใต้กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548¹⁵

สรุปได้ว่า ปัจจุบันการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวิชาบาลี และธรรมวินัยเพิ่มเติมจากโรงเรียนสามัญทั่วไป

หลักสูตรปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย ได้แก่ พุทธศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย และศาสนศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย การศึกษาพระปริยัติธรรมในระดับอุดมศึกษาของคณะสงฆ์ไทย มีการจัดการเรียนการสอนอยู่ใน 2 มหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ตั้งอยู่ในบริเวณวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ และมีวิทยาเขตอยู่ในส่วนภูมิภาค 10 แห่ง

¹⁵ กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (พ.ศ. 2553 – พ.ศ. 2562), (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2553), หน้า 19 – 20.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แต่เดิมเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายมาจากเก๋งหน้าวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง เมื่อปี พ.ศ.2430 ด้วยมีพระราชดำริว่า สถานที่เดิมนั้นคับแคบและยังได้มีพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานนามว่า มหาธาตุวิทยาลัย เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2432 โดยมีฐานะเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม ครั้นต่อมาเมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2439 ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนนามจาก มหาธาตุวิทยาลัย เป็นมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเป็นอนุสรณ์เฉลิมพระเกียรติของพระองค์สืบไปภายหน้า

ครั้นเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2490 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้เปิดการศึกษาในรูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์อย่างสมบูรณ์ ต่อมาเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ.2540 รัฐบาลได้ออกกฎหมายรองรับสถานภาพของมหาวิทยาลัยจึงได้เพิ่มขึ้นเป็น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การบริหารงาน ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 มีฐานะเป็นนิติบุคคลเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยมีสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัยและโดยเฉพาะให้มีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการศึกษา การวิจัย การให้บริการด้านพระพุทธศาสนาแก่สังคมให้การทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การกำหนดนโยบายทางด้านการจัดการรายได้และการอนุมัติงบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัย การวางระเบียบออกข้อบังคับข้อกำหนดและประกาศต่างๆ ของมหาวิทยาลัย การอนุมัติให้ปริญญาบัตร ตลอดจนประกาศนียบัตรต่างๆ การอนุมัติการจัดตั้ง การรวม การยุบเลิกส่วนงานอนุมัติการเปิดสอนและหลักสูตรการศึกษาด้านพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัย พิจารณาดำเนินการเพื่อให้สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้ง และพิจารณาถอดถอนบุคลากรของมหาวิทยาลัย ตลอดจนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

2) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตั้งอยู่ในบริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร บางลำพู กรุงเทพมหานคร และมีวิทยาเขตอยู่ในส่วนภูมิภาค 7 แห่ง คือ

2.1) วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย วัดจุฬิตถรรमारาม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา

2.2) วิทยาเขตล้านนา วัดเจดีย์หลวง อ.เมือง จ.เชียงใหม่

2.3) วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช วัดมหาธาตุ อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

2.4) วิทยาเขตอีสาน วัดศรีจันทร์ อ.เมือง จ.ขอนแก่น

2.5) วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย วัดสิรินทรเทพรัตนาราม อ.สามพราน จ.นครปฐม

2.6) วิทยาเขตร้อยเอ็ด วัดเหนือ อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด

2.7) วิทยาเขตศรีล้านช้าง วัดศรีสุทธาวาส อ.เมือง จ.เลย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย แต่เดิมมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ให้สร้างขึ้น ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทำพิธีเปิดเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2430 ในวโรกาสที่ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ 25 ปี บริบูรณ์ได้พระราชทานนามว่า มหามกุฏราชวิทยาลัย และทรงอุทิศเฉลิมพระเกียรติในพระนามาภิไธย ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบรมชนกนาถ ผู้พระราชทานกำเนิดและทรงทำนุบำรุงคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกายมาแต่ต้น ทรงรับสถาปนาแห่งนี้ไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์กับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ.2488 สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ทรงมีบัญชาให้เรียกนามมหามกุฏราชวิทยาลัยว่า สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ในวันที่ 16 กันยายน 2489 สมเด็จพระสังฆราชเจ้าได้ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดการศึกษา ในรูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์ ให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรทั่วไป โดยจัดเป็นหลักสูตรปริญญาศาสนศาสตร์บัณฑิตไว้ 4 ปี และเปิดเรียนในปีนี้เป็นรุ่นแรก

ต่อมาในปี พ.ศ.2540 รัฐบาลได้ออกกฎหมายรองรับสถานภาพของมหาวิทยาลัย จึงได้ชื่อเพิ่มขึ้นเป็น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในระดับปริญญาตรี หรือระดับอุดมศึกษา มีการจัดการศึกษาใน 2 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นหลักสูตร พุทธศาสตรบัณฑิต และศาสนาศาสตรบัณฑิต

2.4 การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี

จังหวัดปัตตานี มีการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ทั้งพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา โดยได้รับงบประมาณอุดหนุนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคในพื้นที่เป็นหน่วยประสาน สนับสนุนและให้ความดูแลช่วยเหลือ นอกจากนี้ยังมีการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ มหาวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ในสังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครศรีธรรมราช โดยมีสำนักเรียนและโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนดังนี้

2.4.1 พระปริยัติธรรมแผนกธรรม มีสำนักเรียนที่จัดการเรียนการสอน ทั้งนักธรรม (สำหรับพระภิกษุ สามเณร) และธรรมศึกษา (สำหรับประชาชนทั่วไป)ทั้งสิ้น 7 สำนักเรียน ได้แก่

- 1) สำนักเรียนเจ้าคณะจังหวัดปัตตานี-ยะลา-นราธิวาส (ธ)

- 2) สำนักเรียนเจ้าคณะอำเภอเมือง-หนองจิก
- 3) สำนักเรียนเจ้าคณะอำเภอโคกโพธิ์-แม่ลาน
- 4) สำนักเรียนเจ้าคณะอำเภอยะหริ่ง
- 5) สำนักเรียนเจ้าคณะอำเภอปะนาเระ
- 6) สำนักเรียนเจ้าคณะอำเภอสายบุรี-ไม้แก่น
- 7) สำนักเรียนเจ้าคณะอำเภอยะรัง-มายอ

2.4.2 พระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีสำนักเรียนที่จัดการเรียนการสอน แผนกบาลี 2 สำนักเรียน ได้แก่

- 1) โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีวัดราชสุวรรณบูรณะ ต.ควนโนรี อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี เป็นสำนักเรียนสังกัดมหานิกาย
- 2) โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีวัดนพวงศาราม ต.สะบารัง อ.เมืองปัตตานี จ.ปัตตานี เป็นสำนักเรียนสังกัดธรรมยุต

2.4.3 แผนกสามัญศึกษา มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา 1 แห่ง คือ โรงเรียนมุจลินท์ปริยัติธรรมสามัญศึกษา ตั้งอยู่ในวัดมุจลินทวาปีวิหาร ต.ตุง อ.หนองจิก จ.ปัตตานี เปิดสอนระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย

2.4.4 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นสถาบันการศึกษาในกำกับของรัฐ มีศักดิ์และสิทธิ์แห่งปริญญาบัตรเหมือนกับมหาวิทยาลัยของรัฐอื่นๆ “ทุกประการ” ซึ่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี โดยสภามหาวิทยาลัยมีมติให้ยกฐานะจากโครงการขยายห้องเรียนปัตตานี วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ขึ้นเป็น “วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี” มีผลตั้งแต่วันที่ 21 ตุลาคม 2553 เป็นต้นไป

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ห้องเรียนปัตตานี แต่เดิมใช้ชื่อว่าห้องเรียน วัดมุจลินทวาปีวิหาร จังหวัดปัตตานี ความดำริที่จะจัดให้มีการศึกษาทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นสถานที่ค้นคว้าและบริการวิชาการทางพระพุทธศาสนา แก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ทั่วไป เพื่อสร้างความมั่นคงและความเป็นปึกแผ่นของพระพุทธศาสนิกชน ให้ดำรงอยู่ในพื้นที่ท่ามกลางศาสนาอื่น เกิดมาจากพระเถระผู้ใหญ่ของจังหวัดปัตตานีในอดีตหลายรูป ประจวบกับเจตนารมณ์อันแรงกล้าของนางสาวศรีวิไล ปริชญากร และนางสาวเจริญศรี ปริชญากร มีจิตศรัทธา ได้ถวายที่ดินจำนวน 26 ไร่เศษ ให้กับคณะสงฆ์เพื่อสร้างมหาวิทยาลัยสงฆ์ ประจำจังหวัดปัตตานี พระโสภณธรรมคณี (แดง ฐานธมฺโม) เจ้าคณะจังหวัดปัตตานี พร้อมด้วยคณะสงฆ์ข้าราชการ องคกรเอกชน นักธุรกิจนักวิชาการ พุทธสมาคม และประชาชนทั่วไป ได้ทำโครงการขอขยายห้องเรียนต่อมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จากวิทยาเขตนครศรีธรรมราช มาที่

จังหวัดปัตตานี และเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2545 สภามหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้เปิด ดำเนินการเรียน การสอนในระดับอุดมศึกษาได้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 เป็นต้นไป การเปิดการเรียนการสอนในช่วงแรก ได้ใช้อาคารเรียนพระปริยัติธรรมสามัญ วัดมูจลินทวาปีวิหาร (พระอารามหลวง) ตำบลคูยง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เป็นที่ตั้งชั่วคราว พร้อมกับได้ดำเนินการก่อสร้างอาคารเรียนในที่ดินที่ได้รับบริจาคไปด้วยจนแล้วเสร็จ และได้ย้ายมาทำการเรียนการสอน ณ ที่ตั้งปัจจุบันเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2547

ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ได้เปิดสอนในระดับปริญญาตรี ดำเนินการสอนโดยคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งอาจารย์พิเศษจากมหาวิทยาลัยของรัฐและข้าราชการในพื้นที่หลายหน่วยงาน มาบรรยายให้ความรู้ด้านวิชาการ เพื่อให้บัณฑิตได้มีองค์ความรู้ มีโลกทัศน์กว้างไกล มีศักยภาพสามารถที่จะพัฒนาตนเอง ให้เทียบพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศชาติและพระศาสนาสืบต่อไป ปัจจุบันตั้งอยู่ที่ ต.รูสมิแล อ.เมืองปัตตานี จ.ปัตตานี¹⁶

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ปทานุกรมสังคัมภีทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า เป็นข้อพิจารณาให้เห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบถึงแม้ว่าไม่ได้อาศัยหลักฐาน พิสูจน์ยืนยันเสมอไปเป็นทัศนะหรือประมาณการเกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง หรือเป็นคำแถลงที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาขอปรึกษา¹⁷

กูด (Good) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ ได้แก่

1. ความหมายทั่วไปหมายถึงความเชื่อความเห็นข้อพิจารณาความรู้สึกหรือทัศนะที่ยังไม่ได้รับการพิสูจน์อย่างแน่นอนและยังขาดน้ำหนักทางเหตุผลหรือการวิเคราะห์หรือกล่าวได้ว่ามีความหมายเป็นไปได้มากกว่าความรู้
2. ความหมายเฉพาะหมายถึงการพิจารณาหรือการวินิจฉัยอย่างมีแบบแผนจากแหล่งข้อมูลหรือบุคคลที่เชื่อถือได้

¹⁶มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี, ประวัติห้องเรียนปัตตานี, <http://www.mcupt.com/index_new> (16 พฤศจิกายน 2554).

¹⁷ราชบัณฑิตยสถาน, ปทานุกรมสังคัมภีทยา, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์การพิมพ์, 2532), หน้า 246.

3. ความคิดเห็นสาธารณะหมายถึงการพิจารณาหรือข้อวินิจฉัยรวมๆของกลุ่มคนในสังคมที่ เกี่ยวข้องกับความเชื่อหรือข้อเท็จจริง¹⁸

เฮอร์ล็อก (Hurlock) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า เป็นการแสดงออกด้าน ความรู้สึกสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่ได้อยู่บนความแน่นอนหรือความจริงแต่ขึ้นอยู่กับ จิตใจบุคคลจะแสดงออกโดยมีข้ออ้างหรือการแสดงเหตุผลสนับสนุนหรือปกป้องความคิดเห็นนั้น ความคิดเห็นบางอย่างเป็นผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริงขึ้นอยู่กับคุณสมบัติเฉพาะตัว ของแต่ละคนเช่นพื้นความรู้ ประสบการณ์ในการทำงานสภาพแวดล้อมและมีอารมณ์เป็น ส่วนประกอบที่สำคัญการแสดงความคิดเห็นอาจจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้¹⁹

เสกสรร วัฒนพงษ์ ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า เป็นการแสดงออกถึงความเชื่อ ทศณะการวินิจฉัยการพิจารณาหรือการประเมินผลอย่างมีรูปแบบโดยได้รับอิทธิพลมาจากทัศนคติ และข้อเท็จจริงความรู้ที่มีอยู่ของผู้แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การแสดงความคิดเห็นอาจจะแสดงออกโดยการพูดหรือการเขียนก็ได้²⁰

สุโท เจริญสุข ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า เป็นสภาพความรู้สึกทางด้านจิตใจที่ เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของบุคคลอันเป็นผลให้บุคคลมีความคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งใน ลักษณะที่ชอบไม่ชอบหรือเฉยๆ²¹

จิตเกษม คุระวรรณ ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า “ความคิดเห็นหมายถึง ความ เชื่อ ความคิด ความประทับใจของแต่ละคนที่มีต่อเหตุการณ์ หรือข่าวสารต่างๆ โดยไม่ต้องพิสูจน์

¹⁸ชำนาญ อินทร์ชัย, “ความคิดเห็นเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของ ข้าราชการสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร”, ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา), 2550, หน้า 7.

¹⁹ประสาร ฤทธิมนตรี, “ความคิดเห็นของพนักงานไปรษณีย์ต่อการแปรรูปกิจการ ไปรษณีย์”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏธนบุรี), 2545, หน้า 11.

²⁰เสกสรร วัฒนพงษ์, “ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการประสานงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทางหลวงกับเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรในเขตพื้นที่ทางหลวง หมายเลข 34 บางนา-บางปะกง”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2542, หน้า 8.

²¹สุโท เจริญสุข, หลักจิตวิทยาและพัฒนาการของมนุษย์, (กรุงเทพมหานคร : แพรววิทยา, 2525), หน้า 58.

หรือใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจนั้นๆ ความคิดเห็นจะมีขอบเขตกว้างกว่าความรู้และสามารถแสดงออกได้ต่างกัน”²²

สรุปได้ว่าความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านเจตคติความเชื่อการตัดสินใจความนึกคิด ความรู้สึกและวิจารณ์ญาณโดยไม่จำเป็นจะต้องเหมือนกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ประสบการณ์และ สิ่งแวดล้อมที่บุคคลนั้นได้รับมา โดยบุคคลนั้นอาจจะแสดงออกมาในลักษณะของการพูดลักษณะ ท่าทางหรือไม่แสดงออกเลยก็ได้

ประเภทของความคิดเห็น

เรมเมอร์ (Remmer) ได้กล่าวว่าความคิดเห็นสามารถจำแนกได้ 2 ประการคือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด-เชิงลบสุดเป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และ ประสบการณ์ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ทิศทางบวกสุดได้แก่ความรักจนหลงทิศทางลบสุดได้แก่ ความรังเกียจความคิดเห็นประการนี้รุนแรงและเปลี่ยนแปลงยาก

2. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจเป็นความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ ความเข้าใจต่อสิ่งนั้นเช่นความรู้ความเข้าใจในทางที่ดีคือชอบยอมรับเห็นด้วยความรู้ความเข้าใจ ในทางที่ไม่ดีได้แก่ไม่ชอบไม่ยอมรับไม่เห็นด้วย”²³

สรุปได้ว่าประเภทของความคิดเห็นสามารถแบ่งได้เป็นสองประเภทใหญ่ๆคือ 1) ความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ 2) ความคิดเห็นที่เกิดจากความเข้าใจ

ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น

การแสดงความคิดเห็นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลซึ่งความคิดเห็นของแต่ละคนต่อเรื่องใด เรื่องหนึ่งแม้เป็นเรื่องเดียวกันไม่จำเป็นต้องเหมือนกันเสมอไปและอาจแตกต่างกันออกไปทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคลที่ได้รับมาจนมีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็นมี นักวิชาการเสนอปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นดังนี้

²²จิตเกษม คุระวรรณ, “ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อคุณภาพโรงเรียนหาดใหญ่ วิทยาลัย”, ปรินญาณิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์), 2541, หน้า 5.

²³สัตตยา กระแสร์ชล, “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดตั้งอุทยานสายใจธรรม จังหวัดฉะเชิงเทรา”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2538, หน้า 9

ออสแคมป์ (Oskamp) อังโน ธิดารัตน์ ปลื้มจิตร ได้สรุปถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดความคิดเห็น ดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและสรีระคืออวัยวะต่างๆของบุคคลที่ใช้รับรู้ผิดปกติหรือเกิดความบกพร่องซึ่งอาจมีความคิดเห็นที่ไม่ดีต่อบุคคลภายนอก
2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคลคือบุคคลได้ประสบกับเหตุการณ์ด้วยตัวเองหรือได้พบเห็นทำให้บุคคลมีความฝังใจและเกิดความคิดต่อประสบการณ์เหล่านั้นต่างกัน
3. อิทธิพลของผู้ปกครองคือ เมื่อเป็นเด็กผู้ปกครองจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและให้ข้อมูลแก่เด็กได้มากซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมและความคิดเห็นด้วย
4. ทักษะและความคิดเห็นคือเมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมจะต้องมีกลุ่มและสังคมดังนั้นความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อนกลุ่มอ้างอิงหรือการอบรมสั่งสอนของโรงเรียนหน่วยงานที่มีความคิดเห็นกันหรือแตกต่างกันย่อมมีผลต่อความคิดเห็นต่อบุคคลด้วย
5. สื่อมวลชนคือ สื่อต่างๆที่เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของคนเรา ซึ่งได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์หนังสือพิมพ์นิตยสารก็เป็นปัจจัยอันหนึ่งที่มีผลกระทบต่อความคิดเห็นของบุคคล²⁴

ฟอสเตอร์ (Foster) อังโน ธวัชชัย นาคฤทธิ์ จำแนกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความคิดเห็นไว้ 2 ประการคือ

1. ประสบการณ์ความคิดเห็นหรือทัศนคติจะเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการได้พบเห็นคุ้นเคยหรือได้ยินได้ฟังได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ
2. ระบบค่านิยมเนื่องจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยมแตกต่างกันดังนั้นจึงอาจมีความเห็นที่แตกต่างกัน²⁵

จำเรียง ภาวิจิตร ได้สรุปถึงปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น ดังนี้

1. ภูมิหลังทางสังคมหมายถึงกลุ่มคนที่มีภูมิหลังที่แตกต่างกันโดยทั่วไปจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปด้วยเช่นความคิดเห็นระหว่างผู้เยาว์กับผู้สูงอายุชาวเมืองกับชาวชนบท เป็นต้น

²⁴ธิดารัตน์ ปลื้มจิตร, “การศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริการซ่อมบำรุงและดูแลรักษาคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการในตึกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศิริราช”, สารนิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร), 2551, หน้า 10

²⁵ธวัชชัย นาคฤทธิ์, “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานตำรวจภาค 1”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2540, หน้า 9.

2. กลุ่มอ้างอิงหมายถึงการที่คนเราจะคบหาสมาคมกับใครหรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้แก่ผู้ใดหรือการกระทำที่คำนึงถึงอะไรบางอย่างร่วมกันหรืออ้างอิงกันได้เช่น ประกอบอาชีพเดียวกัน การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสมาคมเดียวกันเป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นด้วย

3. กลุ่มกระตือรือร้นหรือกลุ่มเฝ้าระวังหมายถึงการกระทำใดที่ก่อให้เกิดความกระตือรือร้นเป็นพิเศษอันจะก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นมาได้ย่อมส่งผลต่อการจูงใจให้บุคคลที่เป็นสมาชิกเหล่านั้นมีความคิดเห็นที่คล้อยตามได้ไม่ว่าจะให้คล้อยตามในทางที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม ในทางตรงกันข้ามกลุ่มที่เฝ้าระวังจะไม่มีอิทธิพลต่อสมาชิกมากนัก²⁶

สรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นความรู้สึกของบุคคลเป็นการแสดงออกด้านเจตคติด้านใดด้านหนึ่งที่พร้อมจะมีปฏิกริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอกที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูก้าการที่บุคคลสัมพันธ์กันและมีความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆที่แตกต่างกันความขัดแย้งระหว่างบุคคลก็จะเกิดขึ้นซึ่งความคิดเห็นนี้จะเกิดขึ้นจากความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ของแต่ละบุคคล

2.6 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา

ประวัติจังหวัดปัตตานี

ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 19 เป็นอย่างน้อย เมืองปัตตานี ได้ชื่อว่าเป็นหัวเมืองฝ่ายใต้ปลายแหลมมาลายู มีฐานะเป็นเมืองประเทศราชของกรุงศรีอยุธยาตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ.1991-2031) และอยู่ภายใต้อำนาจของกษัตริย์กรุงศรีอยุธยาเรื่อยมา ในปี พ.ศ.2054 โปรตุเกสสามารถยึดครองมะละกาได้สำเร็จ และพยายามขยายอิทธิพลทางการค้าขึ้นมาทางตอนเหนือของคาบสมุทรมลายู ประกอบกับพระราชอาชิตีที่ 2 (พ.ศ.2034-2072) ทรงยินยอมให้โปรตุเกสเข้ามาตั้งสถานีการค้าในเมืองชายฝั่งทะเล เช่น นครศรีธรรมราช มะริด ตะนาวศรี รวมทั้งปัตตานีด้วย ทำให้ปัตตานีกลายเป็นเมืองท่าหลักเมืองหนึ่ง เป็นที่ตั้งของสถานีการค้าของพ่อค้าทั้งชาวตะวันตกและชาวตะวันออก ทั้งชาวอินเดีย จีน และญี่ปุ่น สินค้าที่สำคัญของเมืองปัตตานียุคนั้น ได้แก่ ไม้กฤษณา ไม้ฝาง เครื่องเทศ ของป่า งาช้าง และนอแรด นอกจากนี้ปัตตานียังเป็นจุดรับส่งสินค้าของนานาชาติ เช่น เครื่องถ้วยชาม อาวุธ ดินปืน ดีบุก และผ้าไหม (สถาบันทักษิณคดีศึกษา : 2529)

²⁶จำเรียง ภาวิจิตร, “สาธารณมิติ”, เอกสารการสอนชุดวิชาสังคมศึกษา 4, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท สารมวลชน จำกัด, 2536), หน้า 248-249.

แม้ว่าปัตตานีเป็นเมืองประเทศราชของกรุงศรีอยุธยาก็ตาม แต่ด้วยเหตุเมืองที่ปัตตานีมีความเจริญมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นอย่างดี ทำให้เจ้าเมืองปัตตานีต้องการเป็นอิสระหลายครั้ง ดังเช่นในปี พ.ศ. 2092 ในรัชสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ พม่ายกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยา พระยาตานีศรีสุลต่านได้นำกองทัพเรือประกอบด้วยเรือห้าหีบ 200 ลำ ไปช่วยราชการสงคราม แต่เมื่อเห็นว่าการกองทัพกรุงศรีอยุธยาเสียที่พม่า จึงถือโอกาสทำการขบถยกกำลังบุกเข้าไปในพระบรมมหาราชวังสมเด็จพระมหาจักรพรรดิหนีข้ามฝากไปประทับบนเกาะมหาพราหมณ์ จนเมื่อกองทัพไทยรวบรวมกำลังได้แล้ว จึงยกกองทัพเข้าโอบล้อมตีกองทัพเมืองตานีจนแตกพ่ายไป ต่อมาในปี พ.ศ. 2146 สมเด็จพระนเรศวรมหาราช มีรับสั่งให้ออกญาเดโชยกทัพไปตีเมืองปัตตานี เพื่อยึดเข้าไว้ในพระราชอำนาจ แต่ไม่สำเร็จ เนื่องจากปัตตานีได้รับการช่วยเหลือจากพ่อค้าชาวยุโรป ทั้งอาวุธปืนใหญ่และทรัพย์สินเงินทอง

ในสมัยพระเพทราชา (พ.ศ. 2231-2245) เมืองปัตตานีไม่พอใจในการสถาปนาขึ้นใหม่ของกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา ประกาศไม่ยอมขึ้นกับกรุงศรีอยุธยาอีกครั้ง ทำให้ปัตตานีเป็นอิสระต่อเนื่องมา จนกระทั่งกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าใน พ.ศ. 2301 ตลอดจนงานสิ้นสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรี เมืองปัตตานีตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามจากหลักฐานทางโบราณคดีที่พบที่เมืองโบราณ ยะรังแสดงว่าประชาชนโดยทั่วไปก่อนหน้านี้ นับถือศาสนาพุทธและพราหมณ์ และเปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม หลังจากที่อาณาจักรศรีวิชัยเสื่อมอำนาจลง อิทธิพลของศาสนาอิสลามจากราชวงศ์มัชปาหิตในชวาได้แผ่อำนาจเข้ามาสู่แหลม มลายูก่อตัวขึ้นเป็นอาณาจักรมะละกา ในราวพุทธศตวรรษที่ 19 แผ่อิทธิพลไปสู่เมืองต่าง ๆ ทำให้เจ้าเมืองเปลี่ยนการนับถือศาสนาเดิมมาเป็นศาสนาอิสลามทั้งหมด ก่อให้เกิดความร่วมมือด้านการเมือง และการเศรษฐกิจการค้าในภูมิภาคนี้อย่างเข้มแข็ง ศาสนาอิสลามได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นควบคู่ไปกับการค้า มีการก่อสร้างมัสยิดขึ้นเพื่อใช้เป็นที่ประกอบศาสนกิจ มัสยิดที่สำคัญคือ มัสยิดกรือเซะ ซึ่งเป็นมัสยิดใหญ่ประจำเมือง และมัสยิดบ้านคาโตะ บริเวณที่เป็นท่าเรือทางตอนเหนือของอ่าวปัตตานี นอกจากนั้นยังมีมัสยิดและสุเหร่าในเขตชุมชนอิสลามถูกสร้างขึ้นอีกหลายแห่ง

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325-2352) ทรงโปรดฯ ให้สมเด็จพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท ยกทัพหลวงลงมาปราบปรามพม่าที่มาตีหัวเมืองทางแหลมมลายูจนเรียบร้อย และในปี พ.ศ. 2328 กรมพระราชวังบวรฯ เสด็จลงไปประทับที่เมืองสงขลาให้ข้าหลวงเชิญกระแสรับสั่งออกไปยังหัวเมือง ที่เหลือ คือ เมืองปัตตานี เมืองไทรบุรี และเมืองตรังกานู ให้มายอมเป็นเมืองขึ้นเช่นเดิม แต่สุลต่านมูฮัมหมัดพระยาปัตตานีในขณะนั้นขัดขืน กรมพระราชวังบวรฯ จึงมีรับสั่งให้พระยากลาโหมยกกองทัพไทยลงไปตีเมืองปัตตานีได้ในปี พ.ศ. 2329 กวาดต้อนครอบครัวและศาสตราวุธมาเป็นอันมาก รวมทั้งปืนใหญ่ 2

กระบอก แต่สามารถนำไปได้เพียงกระบอกเดียว แล้วจึงนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงโปรดฯ ให้จารึกชื่อเป็น "พญาธานี" ซึ่งนับว่าเป็นป็นใหญ่กระบอกใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ปัจจุบันตั้งอยู่บริเวณหน้ากระทรวงกลาโหม กรุงเทพมหานคร

ในปี พ.ศ. 2332 ตนกุลามิตรดินเจ้าเมืองปัตตานีมีหนังสือไปชวนองค์เชียงสือเจ้าอ้นมก๊ก ให้ร่วมกันตีหัวเมืองในพระราชอาณาจักร เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงทราบ จึงโปรดฯ ให้ยกทัพไปตีเมืองปัตตานีอีกครั้งหนึ่ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2351 คาตะปังกาลันได้ก่อความไม่สงบขึ้น รัชกาลที่ 1 โปรดให้เจ้าพระยาพลเทพ (บุญนาค) ยกทัพหลวงออกไปสมทบกับเมืองสงขลา พัทลุง จนนะ ตีเมืองปัตตานีได้สำเร็จ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พ.ศ.2352-2367) เกิดความไม่สงบบ่อยครั้ง ดังนั้นจึงโปรดเกล้าฯ ให้พระยาอภัยสงครามและพระยาสงขลา (เถียนจ้อง) ผู้กำกับดูแลหัวเมืองมลายูแบ่งเมืองตานีออกเป็น 7 หัวเมือง และแต่งตั้งให้พระยาเมืองเป็นผู้ปกครอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2359 เป็นต้นมา ได้แก่

1. เมืองปัตตานี ต่วนสุหลง เป็นเจ้าเมือง
2. เมืองยะหริ่ง นายพ่าย เป็นเจ้าเมือง
3. เมืองสาย นิเคะห์ เป็นเจ้าเมือง
4. เมืองหนองจิก ต่วนนิ เป็นเจ้าเมือง
5. เมืองระแงะ นิเคะห์ เป็นเจ้าเมือง
6. เมืองรามันห์ ต่วนมัน โซร์ เป็นเจ้าเมือง
7. เมืองยะลา ต่วนยาลอร์ เป็นเจ้าเมือง

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกวิธีการปกครองบ้านเมืองแบบจตุสดมภ์ (เวียง วัง คลัง นา) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2435 เป็นต้นมา จัดการปกครองเป็นแบบ 12 กระทรวง มีกระทรวงมหาดไทยเป็นกระทรวงการแผ่นดิน โดยให้จัดการปกครองเป็นระบบเทศาภิบาล ทรงใช้นโยบายประนีประนอมและทรงดำเนินการทีละขั้นตอนโดยไม่ก่อให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อการปกครองของเจ้าเมือง ทั้ง 7 หัวเมือง ในภาคใต้ทรงโปรดฯ ให้จัดแบ่งเป็น 4 มณฑล ได้แก่

1. มณฑลภูเก็ต จัดตั้งในปี พ.ศ. 2437
2. มณฑลชุมพร จัดตั้งในปี พ.ศ. 2439
3. มณฑลนครศรีธรรมราช จัดตั้งในปี พ.ศ. 2439
4. มณฑลไทรบุรี จัดตั้งในปี พ.ศ. 2440

มณฑลนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยเมือง 10 เมือง โดยรวมเอาบริเวณ 7 หัวเมืองเข้าไว้ด้วยคือ เมืองนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ตานี ยะหริ่ง สายบุรี หนองจิก ยะลา ระแงะ และรามันห์ มีผู้ว่าราชการเมืองดูแล อยู่ในการปกครองของข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑล ปี พ.ศ. 2447 ทรงพระกรุณาโปรดให้แยกหัวเมืองทั้ง 7 ออกจากมณฑลนครศรีธรรมราช มาตั้งเป็นมณฑลปัตตานี พร้อมทั้งเปลี่ยนฐานะเมืองเป็นอำเภอ และจังหวัด ได้แก่ จังหวัดปัตตานี รวมเมืองหนองจิกและเมืองยะหริ่ง จังหวัดสายบุรี รวมเมืองระแงะ จังหวัดยะลา รวมเมืองรามันห์

นอกจากนี้ยังแยกท้องที่อำเภอหนองจิกยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอเมืองเก่า ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอมะกรูดและอำเภอโคกโพธิ์ตามลำดับ เมืองปัตตานีเดิมเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอปะกาสะรัง และจัดตั้งอำเภอขึ้นใหม่อีก 2 อำเภอ คือ อำเภอยะรัง และอำเภอปะนาเระขึ้นกับจังหวัดปัตตานี

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เกิดภาวะเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 รัฐบาลจึงต้องตัดทอนรายจ่ายให้น้อยลงเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการคลังของประเทศ จึงยุบเลิกมณฑลปัตตานี คงสภาพเป็นจังหวัด ยุบจังหวัดสายบุรีเป็นอำเภอตะลุบัน และแบ่งพื้นที่บางส่วนของสายบุรี คือระแงะ และบาเจาะ ไปขึ้นกับจังหวัดนราธิวาส ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 เป็นต้นมา จังหวัดปัตตานีมีการปกครองโดยผู้ว่าราชการจังหวัด พระยารัตนภักดี (แจ้ง สุวรรณจินดา) เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานีคนแรก ภายใต้อำนาจการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476 จัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคออกเป็นจังหวัดและอำเภอ หลังจากนั้นได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติดังกล่าวในปี พ.ศ. 2499 และ พ.ศ. 2505 และใช้บริหารราชการแผ่นดินมาจนทุกวันนี้

สภาพภูมิประเทศ

แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ประกอบด้วย พื้นที่ราบชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ ประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่จังหวัดได้แก่ ทางตอนเหนือและทางตะวันออกของจังหวัด มีหาดทรายยาว และเป็นที่ราบชายฝั่งกว้างประมาณ 10 -30 กิโลเมตรพื้นที่ราบลุ่ม บริเวณตอนกลาง และตอนใต้ของจังหวัด มีแม่น้ำปัตตานีไหลผ่าน ที่ดินมีความเหมาะสมในการเกษตรกรรม และพื้นที่ภูเขา ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนน้อยอยู่ทางตอนใต้ของ อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอกะพ้อ และทางตะวันออกของอำเภอสายบุรี อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ๓ 1055 กิโลเมตร ตั้งอยู่ติดกับอ่าวไทย มีเนื้อที่ 2109 ตารางกิโลเมตร เป็นอันดับที่ 13 ของภาคใต้ พื้นที่โดยทั่วไป เป็นที่ราบต่ำ เหมาะแก่การเพาะปลูก

ทิศเหนือ จดสงขลา

ทิศใต้ จดนราธิวาส

ทิศตะวันออก จดทะเลอ่าวไทย

ทิศตะวันตก จดยะลา

สภาพภูมิอากาศ

1. ฝน ปริมาณน้ำฝนของจังหวัดปัตตานี ระหว่างปี 2540 – 2550 จะอยู่ในช่วง 1,281.10 ม.ม. ถึง 2,568.3 ม.ม. สำหรับปริมาณน้ำฝนในรอบปี 2550 มีฝนรวมทั้งปีวัดได้ 1,841.2 ม.ม. จำนวนวันที่มีฝนตก 152 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือ เดือนตุลาคม 2550 วัดได้ 316.1 ม.ม. เดือนที่มีฝนตกน้อยที่สุด คือ เดือนกุมภาพันธ์ 2550 วัดได้ 0.0 ม.ม. ปริมาณน้ำฝนสูงที่สุดใน 1 วัน วัดได้ 117.9 ม.ม. เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2550

2. อุณหภูมิ ค่าอุณหภูมิของจังหวัดปัตตานี ในรอบปี พ.ศ.2550 มีค่าอยู่ในช่วง 19.5 ถึง 37.0 องศาเซลเซียส มีค่าอุณหภูมิสูงสุดวัดได้ 37.0 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2550 อุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ 19.5 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 31 มกราคม , 1 กุมภาพันธ์ และ 6 มีนาคม 2550 ค่าอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี มีค่า อยู่ในช่วง 27.30 องศาเซลเซียส

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มงคล สิทธิหล่อ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเชียงราย” ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษา ด้านบุคลากร มีความเพียงพอในเชิงปริมาณ แต่ขาดแคลนในเชิงคุณภาพ ด้านอาคารสถานที่ มีเพียงพอ แต่ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน ด้านวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ มีความขาดแคลนไม่เพียงพอ ส่วนสภาพการบริหารโรงเรียน ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการประสานงาน และด้านการควบคุมงาน โรงเรียนได้ดำเนินการครอบคลุมทุกด้าน แต่ยังไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะโครงสร้างการบริหารยังไม่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของการจัดการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ สำหรับสภาพการจัดการเรียนการสอนและด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพที่สามารถทำได้ ยกเว้นด้านสื่อและนวัตกรรม โรงเรียนดำเนินการน้อย ได้แก่ การใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย นอกจากนั้น โรงเรียนยังได้รับการสนับสนุนการนิเทศจากหน่วยงานภายนอกน้อยเกินไป²⁷

อรปวีณ์ บุญแท้ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านการบริหารงานโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวม การบริหารงานโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ใน

²⁷มงคล สิทธิหล่อ, “การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเชียงราย”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2545, 99 หน้า.

ระดับปานกลาง ส่วนในแต่ละงานพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3 งาน คือ งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานวิชาการ และงานกิจการนักเรียน ส่วนงานบุคลากรงานอาคารสถานที่ งานธุรการและการเงินมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง²⁸

สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1 ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการจัดการศึกษาของสงฆ์ใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1” พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านต่างๆ โดยภาพรวมของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากร ด้านการบริหารงาน ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน²⁹

ทวี ศันสรีพันธ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการจัดการศึกษาของพระสงฆ์ใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11” พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านต่างๆ โดยภาพรวมของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากร ด้านการบริหาร ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ของพระสงฆ์ที่มีพรรษา และตำแหน่งทางปกครอง ต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอายุ และวุฒิการศึกษาต่างกันไม่แตกต่างกัน³⁰

สุภาพร มากแจ้ง และสมปอง มากแจ้ง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แยกส่วนออกจากระบบการบริหารการศึกษาของชาติ ทำให้เกิดปัญหาทั้งด้านการจัดการ งบประมาณ การบริหารหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล คุณภาพการศึกษา คุณภาพของ

²⁸ อรปวีณ์ บุญแท้, “สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร), 2546, 126 หน้า.

²⁹ พัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1, สำนัก, “สภาพการจัดการศึกษาของสงฆ์ใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1”, งานวิจัย, (นครราชสีมา: สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1), 2547, 146 หน้า.

³⁰ ทวี ศันสรีพันธ์, “สภาพการจัดการศึกษาของพระสงฆ์ใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร), 2550, 116 หน้า.

บุคลากรทางการศึกษาทั้งผู้บริหารและผู้สอน ตลอดจนสวัสดิการและความมั่นคงในอาชีพ หลักสูตรการศึกษาไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ประกอบด้วยการจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงหลักการ 4 ประการ ได้แก่ ความคาดหวังของสังคมต่อบทบาทของสถาบันสงฆ์ ความต้องการการศึกษาของคณะสงฆ์ ความสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตลอดจน ร่วมอยู่ในระบบการจัดการศึกษาของชาติไม่แยกส่วนเฉพาะสงฆ์ ในด้านหลักสูตร การศึกษาของคณะสงฆ์ควรจำแนกหลักสูตรออกเป็น 3 ประเภท ตามสภาพของผู้เรียน ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบสำหรับผู้ต้องการขยายโอกาสทางการศึกษา หลักสูตร การศึกษานอกระบบสำหรับผู้ต้องการเป็นศาสนทายาท และหลักสูตรการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้บวชตามประเพณี การสร้างหลักสูตรควรดำเนินการโดยคณะบุคคลผู้เชี่ยวชาญหลากหลายสาขา ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ โดยคำนึงถึงหลักการจัดการศึกษาทั้ง 4 ประการ ร่วมกับภิกษุภาวะและ วินัยสงฆ์ โครงสร้างการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์ควรเป็น โครงสร้างเดียวกับรูปแบบการ บริหารการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเปิดโอกาสให้องค์กร ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาสงฆ์ เพื่อกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการและให้ความ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพทางการศึกษา³¹

สุบิน หินแปง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้มีการสรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่ง ได้สร้างแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ได้เตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดการศึกษา และ ดำเนินการตามวิธีการควบคุมพัสดุ ได้วางแผนการใช้อาคารสถานที่และมีห้องน้ำ ห้องส้วมที่มีความ สะอาดถูกสุขอนามัย บางส่วนที่ไม่ได้ปฏิบัติคือ ใช้การแข่งขันเพื่อกระตุ้นให้บุคลากรแสวงหา แนวคิดใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน ระดมทุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำหน่ายสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ เสื่อมสภาพ ล้ำสมัย และสร้างบริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจของนิสิต³²

³¹สุภาพร มากแจ้ง และสมปอง มากแจ้ง, “การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์”, งานวิจัย, (สำนักวิทยบริการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี), 2548, 362 หน้า.

³²สุบิน หินแปง, “การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต เชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2550, 72 หน้า.

สมร ไชยงาม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการจัดการศึกษาของสำนักศาสนศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสอนพระปริยัติธรรมต่อสภาพการจัดการศึกษาของสำนักศาสนศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสอนพระปริยัติธรรมต่อสภาพการจัดการศึกษาของสำนักศาสนศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้บริหารและครูสอนพระปริยัติธรรม ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของสำนักศาสนศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารและครูสอนพระปริยัติธรรม ที่มีขนาดสำนักต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของสำนักศาสนศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารและครูสอนพระปริยัติธรรม ที่มีประเภทของสำนักต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของสำนักศาสนศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05³³

พระสุริยา ส่วโร (ดวงปัญญา) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว: กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์” ผลการศึกษาพบว่า 1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ พบว่าโดยรวม ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่าทุกด้าน ได้แก่ ด้านบริหารการจัดการศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านบุคลากร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2. สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ พบว่า สภาพปัญหาตามความคิดเห็นที่มีความถี่สูงได้แก่ ผู้บริหารไม่ได้กำหนดคุณสมบัติและสรรหาบุคลากรที่มีความรู้มีความเชี่ยวชาญเข้ามาปฏิบัติงาน หลักสูตรเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะความรู้มาประยุกต์เข้ากับการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันได้น้อย สื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนไม่มี ความยุติธรรมเกี่ยวกับการดำเนินการสอบ และบุคลากรครูไม่พอ โดยมีแนวทางแก้ไขตามความคิดเห็นที่มีความถี่สูง ได้แก่ ควรมีระบบการคัดเลือกอาจารย์ตามความรู้ ความสามารถ และตรงกับสาขาที่ต้องการเข้ามาปฏิบัติงาน การจัดหลักสูตรควรพิจารณาถึงเหตุการณ์สภาพจริง

³³สมร ไชยงาม, “การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของสำนักศาสนศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี), 2551, 155 หน้า.

ของสังคม จัดให้เป็นสากลและมีมาตรฐาน รัฐและคณะสงฆ์ควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์การศึกษา และฝึกทักษะแก่อาจารย์ผู้สอน และการประเมินผลไม่ควรเน้นความจำอย่างเดียว และควรมีกรรมการกลางควบคุมการสอบ³⁴

พระชาติรี ชุตินุโร (อนุเคราะห์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ด้านวิชาการ ส่วนการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนครสวรรค์ด้านสถานที่ศึกษา ด้านอุปกรณ์การศึกษา ด้านบุคลากรการศึกษา และด้านงบประมาณ อยู่ระดับปานกลาง ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ปัจจัยด้านหน่วยงานภาครัฐ ปัจจัยด้านองค์กรเอกชน และปัจจัยด้านชุมชนมีความสัมพันธ์กับการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ปัจจัยด้านหน่วยงานภาครัฐ ปัจจัยด้านองค์กรเอกชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง และปัจจัยด้านชุมชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง³⁵

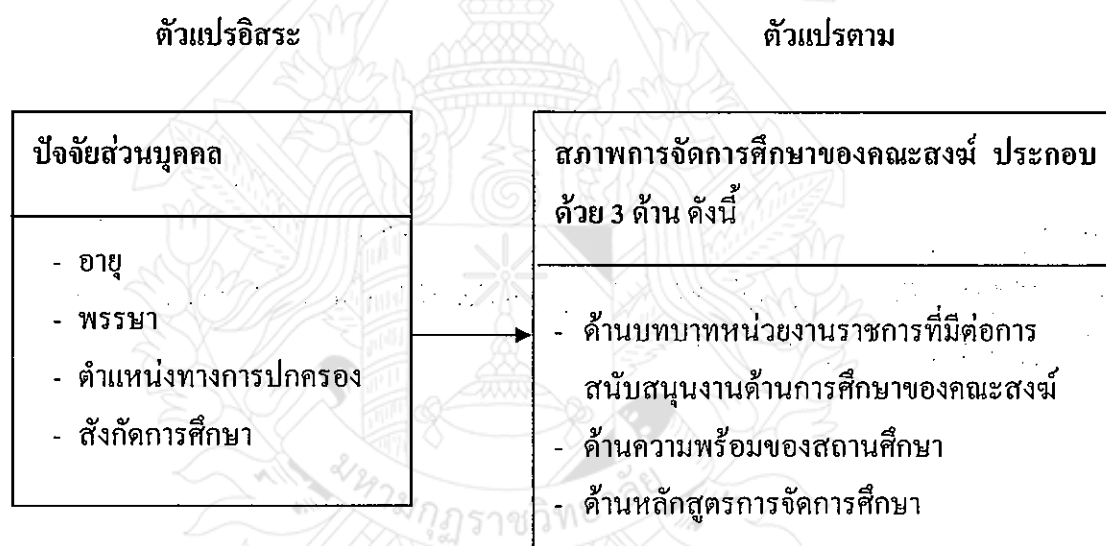
สรุปได้ว่า จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของคณะสงฆ์ นั้น จะเห็น ได้ว่ามีการศึกษา 4 รูปแบบด้วยกัน คือ พระปริยัติธรรมแผนกธรรม พระปริยัติธรรมแผนกบาลี พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา และหลักสูตรระดับปริญญาตรี คือวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ซึ่งพบว่า การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์นั้น ยังแตกต่างกับการศึกษาทั่วไป ยังมีปัญหาความไม่พร้อมในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านบุคลากร หลักสูตร สถานศึกษา รวมทั้งการสนับสนุนจากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีว่าเป็นอย่างไร ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านความพร้อมของสถานศึกษา และด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา

³⁴พระสุริยา สั่วโร (ดวงปัญญา), “ประชาธิปไตยประชาชนลาว: กรณีศึกษา โรงเรียนมัธยมสงฆ์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2553, 123 หน้า.

³⁵พระชาติรี ชุตินุโร (อนุเคราะห์), “การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2554, 114 หน้า.

2.8 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร” ผู้วิจัยได้ยึดเอาแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) และประสบการณ์จากการทำงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของคณะสงฆ์ รวมถึงผลงานวิจัย หลายเล่ม นำมาผสมผสาน สังเคราะห์ วิเคราะห์สรุปความได้ว่า สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี 3 ด้าน คือ ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านความพร้อมของสถานศึกษา และด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา โดยมีอายุ พรรษา ตำแหน่งทางการปกครอง และสังกัดการศึกษาเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร สามารถแสดงเป็นแผนภูมิ ได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ได้แก่ พระภิกษุ สามเณรที่ศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลี แผนกสามัญศึกษา และวิทยาลัยของสงฆ์ปัตตานี ประจำปีการศึกษา 2554 จำนวนทั้งสิ้น 453 รูป

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ พระภิกษุ สามเณรที่ศึกษาใน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลี แผนกสามัญศึกษา และวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ประจำปีการศึกษา 2554 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)¹ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 207 รูป

¹รณินทร์ สิลปีจารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ 10, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี.อินเตอร์ พรินท์ จำกัด, 2552), หน้า 49.

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามลำดับชั้น (Stratified random sampling) แบบเป็นสัดส่วน² โดยใช้วิธีเทียบบัญญัติไตรยางศ์ ซึ่งมีวิธีคือ นำจำนวนกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้หาขนาดไว้แล้วจำนวน 207 คน คูณกับจำนวนประชากรซึ่งแบ่งตามสถานศึกษา/แผนก แล้วทำการหารด้วยจำนวนประชากรทั้งหมด จึงได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสถานศึกษา/แผนก ตามตารางที่ 3.1 เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างครบทั้ง 207 คนแล้ว จึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลาก³ มีวิธีการคือ ทำการเขียนเลขหมายตามทะเบียนรายชื่อของพระภิกษุ สามเณร ในแต่ละสถานศึกษา/แผนกตามฐานข้อมูลทั้งหมด ลงในแผ่นฉลาก จากนั้นทำการคลุกเคล้าให้แผ่นฉลากกระจายปะปนกันอย่างสม่ำเสมอในภาชนะ แล้วทำการหยิบที่ฉลากจนได้หมายเลขของกลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวน 207 รูป

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานศึกษา/แผนก

สถานศึกษา / แผนก	จำนวนพระภิกษุ- สามเณร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1. โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม	265	121
2. โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี	38	17
3. โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา	38	17
4. วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี	112	52
รวม	453	207

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้าง โดยทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม แบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ พรรษา ตำแหน่งทางการปกครอง และสังกัดการศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมีคำตอบให้เลือกตอบ

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 59-61.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 58.

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร เป็นลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีการให้คะแนนระดับการมีส่วนร่วม ตามหลักเกณฑ์การให้คะแนน⁴ ดังนี้

มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ มากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ มาก	ให้ 4 คะแนน
มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ น้อย	ให้ 2 คะแนน
มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ น้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แปลความว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 แปลความว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 แปลความว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 แปลความว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แปลความว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี

⁴บุญชม ศรีสะอาด, วิจัยเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์, 2535), หน้า

⁵เรื่องเดียวกัน, หน้า 100.

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้

3.4.1 กำหนดจุดมุ่งหมายและ/หรือกรอบการวิจัยในการสร้างแบบสอบถาม

3.4.2 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด ในการวิจัย

3.4.3 เขียนนิยามปฏิบัติการให้ครอบคลุมเนื้อหาในแต่ละลักษณะที่ต้องการวัด และสร้าง ข้อคำถามตามที่ได้นิยามไว้

3.4.4 นำแบบสอบถามที่ได้สร้างเสร็จแล้วทั้งฉบับเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำแบบ สอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ นายถนอมยา ศรีประสม นายวินัย จันทรประดิษฐ์ และนางสาวสุภาพร เกตุสุริยงค์ เพื่อให้ตรวจสอบความ สอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำเพื่อนำไปปรับปรุงแบบสอบถาม ให้ถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้เท่ากับ 1 ทุกข้อ

3.4.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 3.4.4 ไปทำการทดลองใช้ (Try Out) กับพระภิกษุ สามเณรที่ศึกษาใน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลี แผนกสามัญศึกษา และวิทยาลัย ของสงฆ์ปัตตานี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความ เชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .939

3.4.6 นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 3.4.5 มาจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อ นำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 นำหนังสือแนะนำตัวและขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหา มกุฏราชวิทยาลัย ไปมอบให้เจ้าคณะจังหวัดปัตตานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล

3.5.2 ผู้วิจัยได้ประสานไปยัง โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลี แผนกสามัญ ศึกษา และวิทยาลัยของสงฆ์ปัตตานี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถาม ตามรายชื่อของพระภิกษุ สามเณรที่ได้กำหนดไว้แล้ว และผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วย

ตัวเอง โดยอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจในการตอบแบบสอบถามก่อน และให้ลงมือตอบแบบสอบถาม

3.5.3 หลังจากผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างลงมือตอบแบบสอบถามแล้ว ทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง ตรวจสอบและตรวจความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการ

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลทั้งหมด สร้างคู่มือลงรหัสและนำข้อมูลมาลงรหัส จากนั้นนำข้อมูลที่ลงรหัสเรียบร้อยแล้วไปบันทึกในแผ่นข้อมูล (CD) แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่อง ไมโครคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า F- test และเมื่อปรากฏว่า ค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทดสอบความแตกต่างค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธี LSD (Least Significant Difference)

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

3.7.1 หากความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item objective congruence หรือ IOC) ซึ่งมีสูตร⁶ ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.7.2 หากความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีสูตร⁷ ดังนี้

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

⁶เรื่องเดียวกัน, หน้า 45.

⁷เรื่องเดียวกัน.

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
K	แทน	จำนวนข้อของคำถาม
S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
S_r^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

3.7.3 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้หาค่าร้อยละจากสูตร⁹ ดังนี้

$$\text{ร้อยละ} = \frac{X \times 100}{N}$$

เมื่อ X	แทน	จำนวนข้อมูล (ความถี่) ที่ต้องการนำมาหาค่าร้อยละ
N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

3.7.4 การวิเคราะห์ข้อมูลหาคะแนนค่าเฉลี่ย (Mean) จากสูตร⁹ ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

เมื่อ \bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum fX$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับข้อมูลทั้งหมด
N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.7.5 การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากสูตร¹⁰

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum fx^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนทั้งหมด
$(\sum fx)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
N	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

⁹ชานินทร์ ศิลป์จารุ, วิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี. อินเตอร์ พริ้นท์ จำกัด, 2550), หน้า 152.

⁹สงศรี ชมภูวงศ์, การวิจัย, อ่างแล้ว, หน้า 70.

¹⁰เรื่องเดียวกัน, หน้า 74.

3.7.6 การวิเคราะห์โดยหาค่า F-test จากสูตร¹¹ ดังนี้

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าการแจกแจงแบบ F

MS_b แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3.7.7 เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 89.

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย เรื่อง สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเกิดประโยชน์ตามที่คาดหวัง ในบทนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
F	แทน	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 3 กลุ่มขึ้นไป (F – test)
df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	แทนผลบวกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสอง (Mean of Squares)
P-value	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน	แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตาราง ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

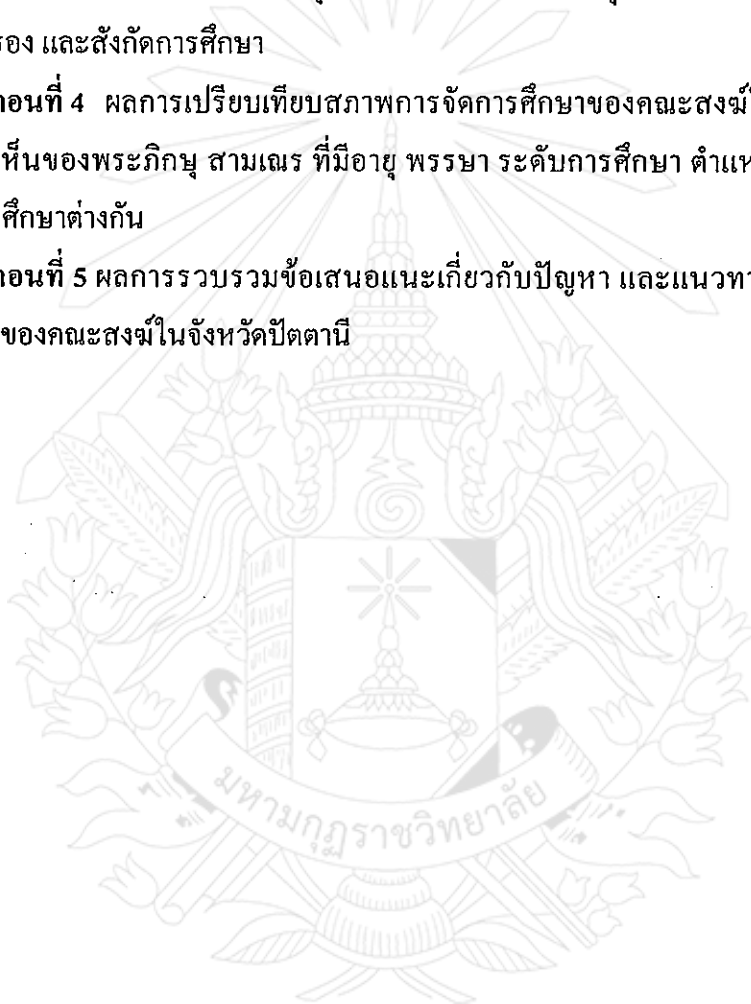
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร จำแนกตาม อายุ พรรษา ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางปกครอง และสังกัดการศึกษา

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ที่มีอายุ พรรษา ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางปกครอง และสังกัดการศึกษาต่างกัน

ตอนที่ 5 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	18	8.70
20 – 29 ปี	24	11.59
30 – 39 ปี	65	31.40
40 ปีขึ้นไป	100	48.31
รวม	207	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 100 รูป คิดเป็น ร้อยละ 48.31 รองลงมาคือ อายุ 30 – 39 ปี จำนวน 65 รูป คิดเป็นร้อยละ 31.40 และอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 18 รูป คิดเป็นร้อยละ 8.70 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพรรษา

พรรษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5 พรรษา	47	22.70
5 – 9 พรรษา	61	29.47
10 – 14 พรรษา	28	13.53
15 พรรษาขึ้นไป	71	34.30
รวม	207	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพรรษา 15 พรรษาขึ้นไป จำนวน 71 รูปคิดเป็นร้อยละ 34.30 รองลงมาคือ พรรษา 5 – 9 พรรษา จำนวน 61 รูป คิดเป็นร้อยละ 29.47 , พรรษาต่ำกว่า 5 พรรษา จำนวน 47 รูป คิดเป็นร้อยละ 22.70 และพรรษา 10 – 14 จำนวน 28 รูป คิดเป็นร้อยละ 13.53 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งทางปกครอง

ตำแหน่งทางปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
เจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการ	10	4.83
เจ้าคณะตำบลหรือเลขานุการ	24	11.59
เจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส	41	19.81
พระลูกวัด	132	63.77
รวม	207	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางปกครองเป็นพระลูกวัด มีจำนวน 132 รูป คิดเป็นร้อยละ 63.77 รองลงมาคือ ตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส จำนวน 41 รูป คิดเป็นร้อยละ 19.81, ตำแหน่งเป็นเจ้าคณะตำบลหรือเลขานุการ จำนวน 24 รูป คิดเป็นร้อยละ 11.59 และตำแหน่งทางการปกครองเป็นเจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการ จำนวน 10 รูป คิดเป็นร้อยละ 4.83 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสังกัดการศึกษา

สังกัดการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม	121	58.45
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี	17	8.21
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา	17	8.21
วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี	52	25.12
รวม	207	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม มีจำนวน 121 รูป คิดเป็นร้อยละ 58.45 รองลงมาคือ สังกัด วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี จำนวน 52 รูป คิดเป็นร้อยละ 25.12 และสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา จำนวน 17 รูป คิดเป็นร้อยละ 8.21 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ใน
จังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของคณะ
สงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร

การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงาน ด้านการศึกษาของคณะสงฆ์	3.06	0.60	ปานกลาง
2. ด้านความพร้อมของสถานศึกษา	3.46	0.44	ปานกลาง
3. ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา	3.33	0.58	ปานกลาง
รวม	3.28	0.47	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า พระภิกษุ สามเณรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของ
คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความ
พร้อมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา และด้าน
บทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาท หน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์

ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงาน ด้านการศึกษาของคณะสงฆ์	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. หน่วยงานราชการให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์	3.51	0.79	มาก
2. มีการกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาที่ชัดเจน	3.72	0.92	มาก
3. มีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมต่อการบริหารจัดการ	2.96	0.90	ปานกลาง
4. หน่วยงานราชการในพื้นที่ให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์	2.74	0.88	ปานกลาง
5. หน่วยงานราชการให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูผู้สอน	3.02	0.73	ปานกลาง
6. มีการอุดหนุนค่าตอบแทนครูผู้สอนอย่างเหมาะสม	2.62	0.77	ปานกลาง
7. มีระบบการคัดเลือก ครูผู้สอนที่เหมาะสมเพื่อการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	3.06	0.81	ปานกลาง
8. มีการพัฒนาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ให้เทียบเท่าการศึกษาทั่วไป	3.08	0.80	ปานกลาง
9. มีการติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	2.74	0.82	ปานกลาง
10. หน่วยงานราชการมีความจริงใจในการพัฒนาและแก้ปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์	3.09	0.78	ปานกลาง
รวม	3.06	0.60	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า พระภิกษุ สามเณรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษา ของคณะสงฆ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มีการกำหนด นโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ หน่วยงานราชการ ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ และมีการอุดหนุนค่าตอบแทน ครูผู้สอนอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของสถานศึกษา

ด้านความพร้อมของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. สถานศึกษามีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอและทันสมัย	2.85	0.64	ปานกลาง
2. มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน	3.18	0.75	ปานกลาง
3. มีครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถในการสอนเฉพาะด้าน	3.69	0.80	มาก
4. มีผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ	3.71	0.81	มาก
5. สถานศึกษามีครูและบุคลากรที่เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน	3.73	0.85	มาก
6. สถานศึกษามีการวางระบบการพัฒนาการศึกษาของตนเอง	3.36	0.83	ปานกลาง
7. สถานศึกษาสามารถหางบประมาณมาสนับสนุนการจัดการศึกษานอกเหนือจากเงินอุดหนุนจากภาครัฐ	3.74	0.74	มาก
8. สถานศึกษามีวิธีการและรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ	3.38	0.70	ปานกลาง
รวม	3.46	0.44	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า พระภิกษุ สามเณรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านความพร้อมของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สถานศึกษาสามารถหางบประมาณมาสนับสนุนการจัดการศึกษานอกเหนือจากเงินอุดหนุนจากภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ มีผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ และสถานศึกษามีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอและทันสมัย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของ
คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านหลักสูตร
การจัดการศึกษา

ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีหลักสูตรการศึกษาที่ชัดเจน และได้มาตรฐาน	4.00	0.98	มาก
2. มีการเชื่อมโยงหลักสูตรการเรียนแผนกธรรม แผนกบาลี และ แผนกสามัญศึกษา	3.67	0.84	มาก
3. มีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษาให้เหมาะสม กับผู้เรียน	3.04	0.73	ปานกลาง
4. หลักสูตรการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์สอดคล้องกับ หลักสูตรการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนทั่วไปของรัฐ	2.87	0.74	ปานกลาง
5. มีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา	2.87	0.74	ปานกลาง
6. หลักสูตรเป็นที่น่าสนใจน่าศึกษา	3.00	0.79	ปานกลาง
7. ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่น ในคุณภาพเมื่อจบการศึกษา	3.82	0.70	มาก
รวม	3.33	0.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า พระภิกษุ สามเณรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษา
ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มีหลักสูตร
การศึกษาที่ชัดเจนและได้มาตรฐาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นใน
คุณภาพเมื่อจบการศึกษา โดยหลักสูตรการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์สอดคล้องกับหลักสูตรการจัด
การศึกษาในระบบโรงเรียนทั่วไปของรัฐ และมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา
มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณร จำแนกตามอายุ พรรษา ตำแหน่งทางปกครอง และสังกัดการศึกษา

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร จำแนกตามอายุ

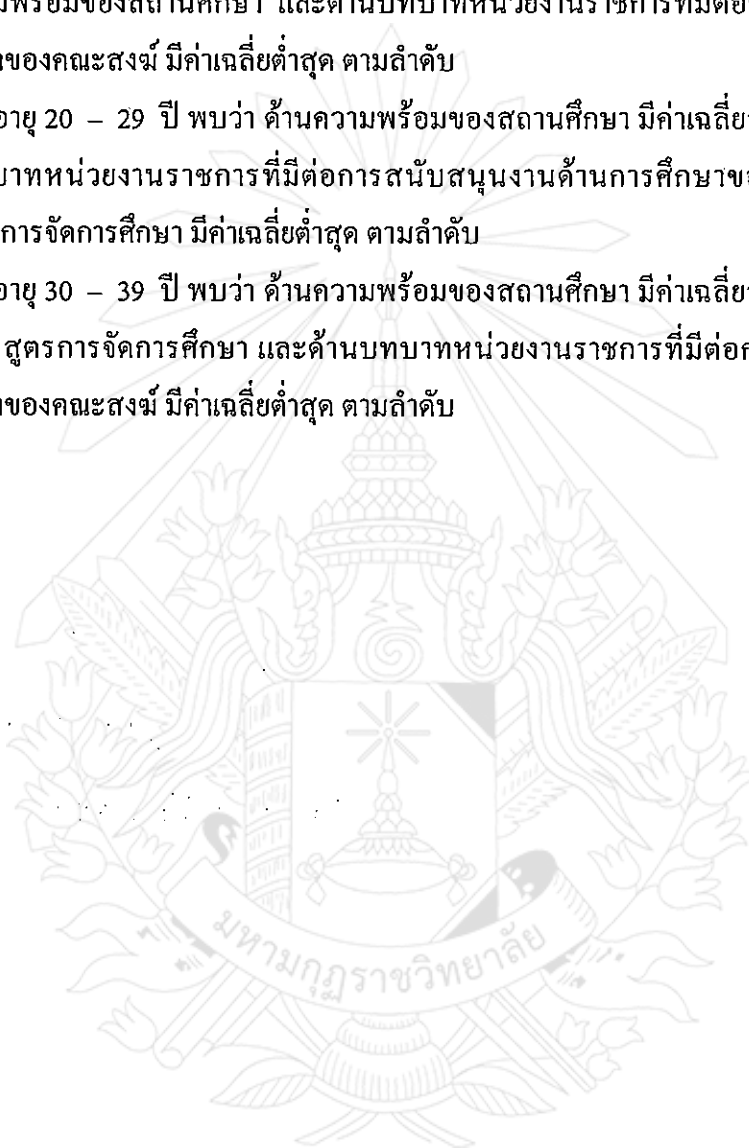
การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์	ระดับความคิดเห็น											
	ต่ำกว่า 20 ปี			20 – 29 ปี			30 – 39 ปี			40 ปีขึ้นไป		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาคณะสงฆ์	2.87	0.59	ปานกลาง	3.20	0.61	ปานกลาง	3.06	0.52	ปานกลาง	3.05	0.64	ปานกลาง
2. ด้านความพร้อมของสถานศึกษา	3.38	0.17	ปานกลาง	3.39	0.52	ปานกลาง	3.57	0.34	มาก	3.42	0.50	ปานกลาง
3. ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา	3.44	0.45	ปานกลาง	2.88	0.49	ปานกลาง	3.22	0.46	ปานกลาง	3.48	0.62	ปานกลาง
รวม	3.23	0.38	ปานกลาง	3.16	0.51	ปานกลาง	3.28	0.40	ปานกลาง	3.32	0.52	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า พระภิกษุ สามเณรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามอายุ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อายุต่ำกว่า 20 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป พบว่า พบว่า ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านความพร้อมของสถานศึกษา และด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

อายุ 20 – 29 ปี พบว่า ด้านความพร้อมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ และด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

อายุ 30 – 39 ปี พบว่า ด้านความพร้อมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา และด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร จำแนกตามพรรษา

การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์	ระดับความคิดเห็น											
	ต่ำกว่า 5 พรรษา			5 - 9 พรรษา			10 - 14 พรรษา			15 พรรษาขึ้นไป		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์	2.86	0.64	ปานกลาง	3.17	0.48	ปานกลาง	2.76	0.66	ปานกลาง	3.20	0.57	ปานกลาง
2. ด้านความพร้อมของสถานศึกษา	3.43	0.19	ปานกลาง	3.53	0.45	มาก	3.25	0.45	ปานกลาง	3.50	0.52	ปานกลาง
3. ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา	3.32	0.45	ปานกลาง	3.28	0.51	ปานกลาง	3.19	0.77	ปานกลาง	3.42	0.61	ปานกลาง
รวม	3.20	0.30	ปานกลาง	3.32	0.41	ปานกลาง	3.07	0.59	ปานกลาง	3.37	0.54	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 พบว่า พระภิกษุ สามเณรมีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามพรรษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พรรษาดำกว่า 5 พรรษา, 5 – 9 พรรษา, 10 – 14 พรรษา และ 15 พรรษาขึ้นไป พบว่า ด้านความพร้อมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา และด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร จำแนกตามตำแหน่งทางปกครอง

การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์	ระดับความคิดเห็น											
	เจ้าคณะอำเภอหรือ เลขานุการ			เจ้าคณะตำบลหรือ เลขานุการ			เจ้าอาวาสหรือ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส			พระอุปัชฌาย์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์	3.51	0.14	มาก	2.93	0.47	ปานกลาง	3.20	0.58	ปานกลาง	3.00	0.63	ปานกลาง
2. ด้านความพร้อมของสถานศึกษา	3.81	0.30	มาก	3.55	0.49	มาก	3.45	0.56	ปานกลาง	3.42	0.45	ปานกลาง
3. ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา	3.67	0.07	มาก	3.24	0.59	ปานกลาง	3.44	0.39	ปานกลาง	3.28	0.59	ปานกลาง
รวม	3.66	0.03	มาก	3.24	0.50	ปานกลาง	3.36	0.47	ปานกลาง	3.23	0.48	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.11 พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอหรือเลขาธิการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนตำแหน่งเจ้าคณะตำบลหรือเลขาธิการ, ตำแหน่งเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส และพระลูกวัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอหรือเลขาธิการ, ตำแหน่งเจ้าคณะตำบลหรือเลขาธิการ, ตำแหน่งเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส และพระลูกวัด พบว่า ด้านความพร้อมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา และด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ
สามเณร จำแนกตามสังกัดการศึกษา

การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์	ระดับความคิดเห็น											
	แผนกธรรม			แผนกบาลี			แผนกสามัญศึกษา			วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์	3.14	0.47	ปานกลาง	2.18	0.17	น้อย	2.56	0.77	ปานกลาง	3.22	0.69	ปานกลาง
2. ด้านความพร้อมของสถานศึกษา	3.60	0.21	มาก	2.54	0.09	ปานกลาง	3.11	0.37	ปานกลาง	3.54	0.52	มาก
3. ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา	3.33	0.28	ปานกลาง	2.48	0.34	ปานกลาง	2.85	0.69	ปานกลาง	3.85	0.45	มาก
รวม	3.36	0.26	ปานกลาง	2.40	0.18	ปานกลาง	2.84	0.59	ปานกลาง	3.53	0.48	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า พระภิกษุ สามเณรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสังกัด โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม, สังกัด โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี และ สังกัด โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สังกัด โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม, สังกัด โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี และ สังกัด โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พบว่า ด้านความพร้อมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา และด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี พบว่า ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความพร้อมของสถานศึกษา และด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร จำแนกตาม อายุ พรรษา ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางปกครอง และสังกัดการศึกษาต่างกัน

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 20 ปี	18	3.23	0.38	ปานกลาง
20 – 29 ปี	24	3.16	0.51	ปานกลาง
30 – 39 ปี	65	3.28	0.40	ปานกลาง
40 ปีขึ้นไป	100	3.32	0.52	ปานกลาง
รวม	207	3.25	0.45	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.13 พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามอายุ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.14 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	0.54	3	0.18	0.78	0.49
ภายในกลุ่ม	45.83	203	0.23		
รวม	46.37	206			

จากตารางที่ 4.14 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ จำแนกตาม อายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 20 ปี	18	2.87	0.59	ปานกลาง
20 – 29 ปี	24	3.20	0.61	ปานกลาง
30 – 39 ปี	65	3.06	0.52	ปานกลาง
40 ปีขึ้นไป	100	3.05	0.64	ปานกลาง
รวม	207	3.05	0.59	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.15 พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษา ของคณะสงฆ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.16 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ใน จังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงาน ราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	1.12	3	0.37	1.03	0.37
ภายในกลุ่ม	72.49	203	0.36		
รวม	73.61	206			

จากตารางที่ 4.16 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัด การศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงาน ด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของสถานศึกษา จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 20 ปี	18	3.38	0.17	ปานกลาง
20 – 29 ปี	24	3.39	0.52	ปานกลาง
30 – 39 ปี	65	3.57	0.34	มาก
40 ปีขึ้นไป	100	3.42	0.50	ปานกลาง
รวม	207	3.44	0.38	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.17 พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านความพร้อมของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.18 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ใน จังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของ สถานศึกษา ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	1.22	3	0.41	2.16	0.10
ภายในกลุ่ม	39.01	203	0.19		
รวม	40.23	206			

จากตารางที่ 4.18 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านหลักสูตร การจัดการศึกษา จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 20 ปี	18	3.44	0.45	ปานกลาง
20 – 29 ปี	24	2.88	0.49	ปานกลาง
30 – 39 ปี	65	3.22	0.46	ปานกลาง
40 ปีขึ้นไป	100	3.48	0.62	ปานกลาง
รวม	207	3.26	0.51	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.19 พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.20 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ใน จังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านหลักสูตรการจัดการ ศึกษา ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	8.19	3	2.73	9.21***	0.001
ภายในกลุ่ม	60.14	203	0.30		
รวม	68.32	206			

***แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.20 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัด การศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.21 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา ของพระภิกษุ สามเณรที่มีอายุต่างกัน

อายุ	\bar{X}	20 – 29 ปี 2.88	30 – 39 ปี 3.22	ต่ำกว่า 20 ปี 3.44	40 ปีขึ้นไป 3.48
20 – 29 ปี	2.88	-	0.34*	0.56*	0.60*
30 – 39 ปี	3.22		-	0.22*	0.26*
ต่ำกว่า 20 ปี	3.44			-	0.04
40 ปีขึ้นไป	3.48				-

จากตารางที่ 4.21 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา ของพระภิกษุ สามเณรที่มีอายุต่างกัน เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอายุ 20 – 29 ปี มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา น้อยกว่ากลุ่มอายุ 30 – 39 ปี, กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี และกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป ส่วนกลุ่มอายุ 30 – 39 ปี มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา น้อยกว่ากลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี และกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป

ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.22 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม จำแนกตามพรรษา

พรรษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 5 พรรษา	47	3.20	0.30	ปานกลาง
5 – 9 พรรษา	61	3.32	0.41	ปานกลาง
10 – 14 พรรษา	28	3.07	0.59	ปานกลาง
15 พรรษาขึ้นไป	71	3.37	0.54	ปานกลาง
รวม	207	3.24	0.46	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.22 พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามพรรษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.23 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ใน จังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม ที่มีพรรษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	2.30	3	0.77	3.50*	0.05
ภายในกลุ่ม	44.08	203	0.22		
รวม	46.37	206			

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.23 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.24 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจัดการศึกษา
ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม ที่มี
พรรษาต่างกัน

พรรษา	\bar{X}	10 – 14 พรรษา 3.07	ต่ำกว่า 5 พรรษา 3.20	5 – 9 พรรษา 3.32	15 พรรษา ขึ้นไป 3.37
10 – 14 พรรษา	3.07	-	0.13	0.28*	0.30*
ต่ำกว่า 5 พรรษา	3.20	-	-	0.12	0.17*
5 – 9 พรรษา	3.32	-	-	-	0.05
15 พรรษาขึ้นไป	3.37	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.24 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษา
ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี โดยรวม ของพระภิกษุ สามเณรที่มีพรรษาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า
กลุ่มพรรษา 10 – 14 พรรษา มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัด
ปัตตานี น้อยกว่ากลุ่มพรรษา 5 – 9 พรรษา และกลุ่มพรรษา 15 พรรษาขึ้นไป ส่วนกลุ่มพรรษาต่ำ
กว่า 5 พรรษา มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี น้อยกว่า
กลุ่มพรรษา 15 พรรษาขึ้นไป

ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.25 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ จำแนกตาม พรรษา

พรรษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 5 พรรษา	47	2.86	0.64	ปานกลาง
5 – 9 พรรษา	61	3.17	0.48	ปานกลาง
10 – 14 พรรษา	28	2.76	0.66	ปานกลาง
15 พรรษาขึ้นไป	71	3.20	0.57	ปานกลาง
รวม	207	3.00	0.59	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.25 พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.26 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ใน จังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงาน ราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ที่มีพรรษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	6.44	3	2.15	6.52***	0.001
ภายในกลุ่ม	67.17	203	0.33		
รวม	73.61	206			

***แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.26 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการ จัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุน งานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.27 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน

พรรษา	\bar{X}	10-14 พรรษา 2.76	ต่ำกว่า 5 พรรษา 2.86	5-9 พรรษา 3.17	15 พรรษา ขึ้นไป 3.20
10-14 พรรษา	2.76	-	0.10	0.41*	0.44*
ต่ำกว่า 5 พรรษา	2.86	-	-	0.31*	0.34*
5-9 พรรษา	3.17	-	-	-	0.03
15 พรรษาขึ้นไป	3.20	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.27 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ของพระภิกษุ สามเณรที่มีพรรษาต่างกัน เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มพรรษา 10-14 พรรษา และกลุ่มพรรษาต่ำกว่า 5 พรรษา มีความเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ น้อยกว่ากลุ่มพรรษา 5-9 พรรษา และกลุ่มพรรษา 15 พรรษาขึ้นไป

ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.28 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของสถานศึกษา จำแนกตามพรรษา

พรรษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 5 พรรษา	47	3.43	0.19	ปานกลาง
5 – 9 พรรษา	61	3.53	0.45	มาก
10 – 14 พรรษา	28	3.25	0.45	ปานกลาง
15 พรรษาขึ้นไป	71	3.50	0.52	ปานกลาง
รวม	207	3.43	0.40	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.28 พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านความพร้อมของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.29 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ที่มีพรรษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	1.68	3	0.56	2.95*	0.05
ภายในกลุ่ม	38.54	203	0.19		
รวม	40.23	206			

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.29 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านความพร้อมของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.30 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจัดการศึกษา
ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความ
พร้อมของสถานศึกษา ที่มีพรรษาต่างกัน

พรรษา	\bar{X}	10 – 14 พรรษา 3.25	ต่ำกว่า 5 พรรษา 3.43	15 พรรษา ขึ้นไป 3.50	5 – 9 พรรษา 3.53
10 – 14 พรรษา	3.25	-	0.18*	0.25*	0.28*
ต่ำกว่า 5 พรรษา	3.43		-	0.07	0.10
15 พรรษาขึ้นไป	3.50			-	0.03
5 – 9 พรรษา	3.53				-

จากตารางที่ 4.30 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษา
ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ของพระภิกษุ สามเณรที่มีพรรษา
ต่างกัน เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มพรรษา 10 – 14 พรรษา มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของ
คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านความพร้อมของสถานศึกษา น้อยกว่ากลุ่มพรรษา ต่ำกว่า 5 พรรษา,
กลุ่มพรรษา 15 พรรษาขึ้นไป และน้อยกว่ากลุ่มพรรษา 5 – 9 พรรษา

ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.31 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านหลักสูตร การจัดการศึกษา จำแนกตามพรรษา

พรรษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 5 พรรษา	47	3.32	0.45	ปานกลาง
5 – 9 พรรษา	61	3.28	0.51	ปานกลาง
10 – 14 พรรษา	28	3.19	0.77	ปานกลาง
15 พรรษาขึ้นไป	71	3.42	0.61	ปานกลาง
รวม	207	3.30	0.59	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.31 พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ใน จังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านหลักสูตรการ จัด การศึกษา ที่มีพรรษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	1.31	3	0.44	1.33	0.27
ภายในกลุ่ม	67.01	203	0.33		
รวม	68.32	206			

จากตารางที่ 4.32 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพ การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.33 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม จำแนกตามตำแหน่งทางปกครอง

ตำแหน่งทางการปกครอง	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
เจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการ	10	3.66	0.03	มาก
เจ้าคณะตำบลหรือเลขานุการ	24	3.24	0.50	ปานกลาง
เจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส	41	3.36	0.47	ปานกลาง
พระลูกวัด	132	3.23	0.48	ปานกลาง
รวม	207	3.37	0.37	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.33 พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามตำแหน่งทางปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ใน จังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม ที่มีตำแหน่งทาง ปกครองต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	2.10	3	0.70	3.21*	0.05
ภายในกลุ่ม	44.28	203	0.22		
รวม	46.37	206			

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.34 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.35 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม ที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน

ตำแหน่งทางปกครอง	\bar{X}	พระลูกวัด 3.23	เจ้าคณะตำบล หรือเลขานุการ 3.24	เจ้าอาวาสหรือ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส 3.36	เจ้าคณะอำเภอ หรือเลขานุการ 3.66
พระลูกวัด	3.23	-	0.01	0.13	0.43*
เจ้าคณะตำบลหรือ เลขานุการ	3.24	-	-	0.12	0.42*
เจ้าอาวาสหรือผู้ช่วย เจ้าอาวาส	3.36	-	-	-	0.30*
เจ้าคณะอำเภอหรือ เลขานุการ	3.66	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.35 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี โดยรวม ของพระภิกษุ สามเณร ที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มพระลูกวัด, กลุ่มเจ้าคณะตำบลหรือเลขานุการ และกลุ่มเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี น้อยกว่ากลุ่มเจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการ

ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.36 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ จำแนกตามตำแหน่งทางปกครอง

ตำแหน่งทางปกครอง	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
เจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการ	10	3.51	0.14	มาก
เจ้าคณะตำบลหรือเลขานุการ	24	2.93	0.47	ปานกลาง
เจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส	41	3.20	0.58	ปานกลาง
พระลูกวัด	132	3.00	0.63	ปานกลาง
รวม	207	3.16	0.46	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.36 พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.37 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	3.71	3	1.24	3.65*	0.05
ภายในกลุ่ม	69.90	203	0.34		
รวม	73.61	206			

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.37 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.38 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน

ตำแหน่งทางปกครอง	\bar{X}	เจ้าคณะตำบลหรือเลขานุการ 2.93	พระลูกวัด 3.00	เจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส 3.20	เจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการ 3.51
เจ้าคณะตำบลหรือเลขานุการ	2.93	-	0.07	0.27*	0.58*
พระลูกวัด	3.00		-	0.20*	0.51*
เจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส	3.20			-	0.31*
เจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการ	3.51				-

จากตารางที่ 4.38 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ของพระภิกษุ สามเณรที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกันเป็นรายคู่ พบว่ากลุ่มเจ้าคณะตำบลหรือเลขานุการ และกลุ่มพระลูกวัด มีความเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ น้อยกว่ากลุ่มเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส และกลุ่มเจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการ ส่วนกลุ่มเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส ความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ น้อยกว่ากลุ่มเจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการ

ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.39 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งทางปกครอง

ตำแหน่งทางปกครอง	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
เจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการ	10	3.81	0.30	มาก
เจ้าคณะตำบลหรือเลขานุการ	24	3.55	0.49	มาก
เจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส	41	3.45	0.56	ปานกลาง
พระลูกวัด	132	3.42	0.45	ปานกลาง
รวม	207	3.56	0.45	มาก

จากตารางที่ 4.39 พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านความพร้อมของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.40 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	1.65	3	0.55	2.89*	0.05
ภายในกลุ่ม	38.58	203	0.19		
รวม	40.23	206			

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.40 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีตำแหน่งทางการปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านความพร้อมของสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.41 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน

ตำแหน่งทางปกครอง	\bar{X}	พระลูกวัด	เจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส	เจ้าคณะตำบลหรือเลขานุการ	เจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการ
		3.42	3.45	3.55	3.81
พระลูกวัด	3.42	-	0.03	0.13	0.39*
เจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส	3.45		-	0.10	0.36*
เจ้าคณะตำบลหรือเลขานุการ	3.55			-	0.26*
เจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการ	3.81				-

จากตารางที่ 4.41 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ของพระภิกษุ สามเณรที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มพระลูกวัด, กลุ่มเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส และกลุ่มเจ้าคณะตำบลหรือเลขานุการ มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านความพร้อมของสถานศึกษา น้อยกว่าเจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการ

ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.42 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านหลักสูตร การจัดการศึกษา จำแนกตามตำแหน่งทางปกครอง

ตำแหน่งทางปกครอง	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
เจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการ	10	3.67	0.07	มาก
เจ้าคณะตำบลหรือเลขานุการ	24	3.24	0.59	ปานกลาง
เจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส	41	3.44	0.39	ปานกลาง
พระลูกวัด	132	3.28	0.59	ปานกลาง
รวม	207	3.41	0.41	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.42 พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.43 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ใน จังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านหลักสูตรการ จัด การศึกษา ที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	2.31	3	0.77	2.33	0.07
ภายในกลุ่ม	66.01	203	0.33		
รวม	68.32	206			

จากตารางที่ 4.43 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.44 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม จำแนก ตามสังกัดการศึกษา

สังกัดการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม	121	3.36	0.26	ปานกลาง
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี	17	2.40	0.18	ปานกลาง
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา	17	2.84	0.59	ปานกลาง
วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี	52	3.53	0.48	มาก
รวม	207	3.03	0.38	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.44 พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามสังกัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.45 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ใน จังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม ที่มีสังกัด การศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	2.21	3	0.74	5.47***	0.001
ภายในกลุ่ม	67.97	203	0.33		
รวม	70.18	206			

***แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.45 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.46 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม ที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน

สังกัดการศึกษา	\bar{X}	โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี 2.40	โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา 2.84	โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม 3.36	วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี 3.53
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี	2.40	-	0.44*	0.96*	1.13*
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา	2.84		-	0.52*	0.69*
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม	3.36			-	0.17*
วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี	3.53				-

จากตารางที่ 4.46 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี โดยรวมของพระภิกษุ สามเณรที่มีสังกัดการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่พบว่า กลุ่มสังกัด โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี น้อยกว่ากลุ่มสังกัด โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา, กลุ่มสังกัด โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม และน้อยกว่ากลุ่มสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ส่วนกลุ่มสังกัด โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี น้อยกว่ากลุ่มสังกัด โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม และน้อยกว่ากลุ่มสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ส่วนกลุ่มสังกัด โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี น้อยกว่ากลุ่มสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

ตารางที่ 4.47 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ จำแนกตาม สังกัดการศึกษา

สังกัดการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม	121	3.14	0.47	ปานกลาง
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี	17	2.18	0.17	น้อย
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา	17	2.56	0.77	ปานกลาง
วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี	52	3.22	0.69	ปานกลาง
รวม	207	2.78	0.53	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.47 พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.48 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ใน จังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงาน ราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ที่มีสังกัดการศึกษา ต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	11.93	3	3.98	13.27***	0.001
ภายในกลุ่ม	61.68	203	0.30		
รวม	73.61	206			

***แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.48 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการ สนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.49 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน

สังกัดการศึกษา	\bar{X}	โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี 2.18	โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา 2.56	โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม 3.14	วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี 3.22
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี	2.18	-	0.38*	0.96*	1.04*
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา	2.56	-	-	0.58*	0.66*
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม	3.14	-	-	-	0.08
วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี	3.22	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.49 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ของพระภิกษุ สามเณร ที่มีสังกัดการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ น้อยกว่ากลุ่มสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา, กลุ่มสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม และน้อยกว่ากลุ่มสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ส่วนกลุ่มสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ น้อยกว่ากลุ่มสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม และน้อยกว่ากลุ่มสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

ส่วนอื่น ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.50 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของสถานศึกษา จำแนกตามสังกัดการศึกษา

สังกัดการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม	121	3.60	0.21	มาก
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี	17	2.54	0.09	ปานกลาง
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา	17	3.11	0.37	ปานกลาง
วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี	52	3.54	0.52	มาก
รวม	207	3.20	0.30	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.50 พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านความพร้อมของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.51 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	2.43	3	0.81	8.10***	0.001
ภายในกลุ่ม	21.23	203	0.10		
รวม	23.66	206			

***แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.51 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านความพร้อมของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.52 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน

สังกัดการศึกษา	\bar{X}	โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี	โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา	วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี	โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม
		2.54	3.11	3.54	3.60
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี	2.54	-	0.57*	1.00*	1.06*
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา	3.11	-	-	0.43*	0.49*
วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี	3.54	-	-	-	0.06
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม	3.60	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.52 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ของพระภิกษุ สามเณรที่มีสังกัดการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านความพร้อมของสถานศึกษา น้อยกว่ากลุ่มสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา, กลุ่มสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี และน้อยกว่ากลุ่มสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ส่วนกลุ่มสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านความพร้อมของสถานศึกษา น้อยกว่ากลุ่มสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี และน้อยกว่ากลุ่มสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม

ส่วนอื่นไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.53 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านหลักสูตร การจัดการศึกษา จำแนกตามสังกัดการศึกษา

สังกัดการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม	121	3.33	0.28	ปานกลาง
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี	17	2.48	0.34	ปานกลาง
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา	17	2.85	0.69	ปานกลาง
วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี	52	3.85	0.45	มาก
รวม	207	3.13	0.44	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.53 พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.54 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ใน จังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านหลักสูตรการ จัด การศึกษา ที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	4.08	3	3.36	24.00***	0.001
ภายในกลุ่ม	28.24	203	0.14		
รวม	32.32	206			

***แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4.54 พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 4.46 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา ที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน

สังกัดการศึกษา	\bar{X}	โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี	โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา	โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม	วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี
		2.48	2.85	3.33	3.85
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี	2.48	-	0.37*	0.85*	1.37*
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา	2.85		-	0.48*	1.00*
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม	3.33			-	0.52*
วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี	3.85				-

จากตารางที่ 4.55 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา ของพระภิกษุ สามเณรที่มีสังกัดการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา น้อยกว่ากลุ่มสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา, กลุ่มสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี และน้อยกว่ากลุ่มสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ส่วนกลุ่มสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา น้อยกว่ากลุ่มสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม และน้อยกว่ากลุ่มสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ส่วนกลุ่มสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา น้อยกว่ากลุ่มสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

ตอนที่ 5 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปราบกฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.56 แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี

ปัญหา	ความถี่
ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์	
1. รัฐไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาของคณะสงฆ์เท่าที่ควร	12
2. ในพื้นที่ข้าราชการส่วนใหญ่เป็นมุสลิม การสนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับคณะสงฆ์จึงมีน้อย	7
3. ส่วนราชการยังมองว่าเป็นเรื่องของคณะสงฆ์	5
4. ส่วนราชการที่รับผิดชอบไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร	5
5. จังหวัดปัตตานีอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย ส่วนราชการฝ่ายความมั่นคงไม่ให้ความสำคัญในการดูแลความปลอดภัยของผู้เรียน และผู้สอนระหว่างเดินทาง	3
รวม	32
ด้านความพร้อมของสถานศึกษา	
1. การศึกษาของคณะสงฆ์ใช้สถานที่ในวัดซึ่งไม่มีความพร้อม ไม่มีอาคารเรียนที่เหมาะสม	8
2. ผู้เรียนมีน้อย วัดไม่มีผู้อุปถัมภ์ จึงไม่มีรายได้เพียงพอและขาดการประชาสัมพันธ์	7
3. ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์	5
4. ผู้บริหารสำนักเรียนไม่ให้ความสำคัญต่อบุคลากรผู้สอนและผู้เรียน	4
5. ขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่ครูผู้สอน	3
6. สถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับการคัดเลือกบุคลากรผู้สอนให้มีความเหมาะสม และมีความสามารถเพียงพอ	3
รวม	30

ตารางที่ 4.56 (ต่อ)

ปัญหา	ความถี่
ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา	
1. หลักสูตรเก่าไม่ทันยุคสมัย ไม่มีการปรับปรุงหลักสูตร	10
2. หลักสูตรไม่น่าสนใจ ไม่ดึงดูดผู้เรียน เข้าใจยาก	9
3. ขาดความต่อเนื่องและผู้เรียนไม่เข้าใจหลักการนำไปใช้	6
รวม	25

จากตารางที่ 4.56 พบว่า พระภิกษุ สามเณรได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีดังนี้ ประเด็นปัญหามีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ได้แก่ข้อที่ว่า รัฐไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาของคณะสงฆ์เท่าที่ควร รองลงมาคือ ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ได้แก่ข้อที่ว่า การศึกษาของคณะสงฆ์ใช้สถานที่ในวัดซึ่งไม่มีความพร้อม ไม่มีอาคารเรียนที่เหมาะสม และปัญหาน้อยที่สุดคือ ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา ได้แก่ข้อที่ว่า หลักสูตรเก่าไม่ทันยุคสมัย ไม่มีการปรับปรุงหลักสูตร

ตารางที่ 4.57 แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์
ในจังหวัดปัตตานี

แนวทางแก้ไขปัญหา	ความถี่
ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์	
1. ส่วนราชการควรให้ความสำคัญกับการศึกษาของคณะสงฆ์ให้มากขึ้น	11
2. ควรสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องและเพียงพอต่อผู้เรียน	9
3. รัฐควรมอบนโยบายให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตามภารกิจเพื่อนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง	6
4. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนด้านการสรรหา และการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและจริงจัง	5
5. รัฐควรกำหนดสนับสนุนการเรียนการสอนของสำนักเรียนเหมือนโรงเรียนสามัญ	2
6. ส่วนราชการจะต้องรักษาความปลอดภัยให้ทั่วถึงเพื่อสร้างความมั่นใจในการเดินทางไปเรียน	2
รวม	35
ด้านความพร้อมของสถานศึกษา	
1. เชิญชวนให้พุทธศาสนิกชนร่วมบริจาคสมทบทุนสนับสนุนการศึกษาของคณะสงฆ์	9
2. สถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์ สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน	7
3. สถานศึกษาต้องขอรับการสนับสนุนในเรื่องอุปกรณ์การเรียนการสอนและวัสดุสำนักงาน	5
4. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการคัดเลือกบุคลากรผู้สอนให้มีความเหมาะสมและมีความสามารถ	4
5. สร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้ผู้จบหลักสูตรมีสถานศึกษารองรับการศึกษาระดับที่สูงขึ้น	2
6. ควรยุบรวมสำนักเรียนให้น้อยลงและส่งเสริมให้มีคุณภาพอย่างเต็มที่	2
7. ควรสร้างห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ในทุกสถานศึกษา	2
8. ควรพัฒนา ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการอย่างเข้มแข็ง	2
รวม	33

ตารางที่ 4.57 (ต่อ)

แนวทางแก้ไขปัญหา	ความถี่
ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา	
1. ควรปรับปรุงตำราเรียนให้ทันสมัย สอดแทรกรูปแบบของสังคมปัจจุบันเข้าไป ด้วย	10 9
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์ และแนะนำหลักสูตรการเรียนให้ผู้ที่สนใจทราบ	8
3. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับภาวะปัจจุบัน	5
4. พัฒนารูปแบบ วิธีการสอนให้น่าสนใจ	
รวม	32

จากตารางที่ 4.57 พบว่า พระภิกษุ สามเณร ได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ดังนี้ ประเด็นแนวทางแก้ไขมีผู้เสนอแนะมากที่สุดคือ ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ได้แก่ข้อที่ว่า ส่วนราชการควรให้ความสำคัญกับการศึกษาของคณะสงฆ์ให้มากขึ้น รองลงมาคือ ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ได้แก่ข้อที่ว่า เชิญชวนให้พุทธศาสนิกชนร่วมบริจาคสมทบทุนสนับสนุนการศึกษาของคณะสงฆ์ และแนวทางแก้ไขปัญหาน้อยที่สุดคือ ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา ได้แก่ข้อที่ว่า ควรปรับปรุงตำราเรียนให้ทันสมัย สอดแทรกรูปแบบของสังคมปัจจุบันเข้าไปด้วย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณรที่มี อายุ พรรษา ตำแหน่งทางปกครอง และสังกัดการศึกษาต่างกัน เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระภิกษุ สามเณรที่ศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลี แผนกสามัญศึกษา และวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ประจำปีการศึกษา 2554 จำนวน 453 รูป กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และMorgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 207 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ พรรษา ตำแหน่งทางการปกครอง และสังกัดการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ด้านความพร้อมของสถานศึกษา และด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ F-test ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ประมวลผลทางสถิติสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา “สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร” สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1) จำแนกตามอายุ พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 40 ปี ขึ้นไป จำนวน 100 รูป คิดเป็น ร้อยละ 48.31 รองลงมาคือ อายุ 30 – 39 ปี จำนวน 65 รูป คิดเป็น ร้อยละ 31.40 และอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 18 รูป คิดเป็นร้อยละ 8.70 ตามลำดับ

2) จำแนกตามพรรษา พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพรรษา 15 พรรษาขึ้นไป จำนวน 71 รูปคิดเป็นร้อยละ 34.30 รองลงมาคือ พรรษา 5 – 9 พรรษา จำนวน 61 รูป คิดเป็นร้อยละ 29.47 , พรรษาดำกว่า 5 พรรษา จำนวน 47 รูป คิดเป็นร้อยละ 22.70 และพรรษา 10 – 14 จำนวน 28 รูป คิดเป็นร้อยละ 13.53 ตามลำดับ

3) จำแนกตามตำแหน่งทางการปกครอง พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางการปกครองเป็นพระลูกวัด มีจำนวน 132 รูป คิดเป็นร้อยละ 63.77 รองลงมาคือ ตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส จำนวน 41 รูป คิดเป็นร้อยละ 19.81, ตำแหน่งเป็นเจ้าคณะตำบลหรือเลขานุการ จำนวน 24 รูป คิดเป็นร้อยละ 11.59 และตำแหน่งทางการปกครองเป็นเจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการ จำนวน 10 รูป คิดเป็นร้อยละ 4.83 ตามลำดับ

4) จำแนกตามสังกัดการศึกษา พบว่า พระภิกษุ สามเณรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม มีจำนวน 121 รูป คิดเป็นร้อยละ 58.45 รองลงมาคือ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี จำนวน 52 รูป คิดเป็นร้อยละ 25.12 และสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา จำนวน 17 รูป คิดเป็นร้อยละ 8.21 ตามลำดับ

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ดังนี้

พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1) ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มีการกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ หน่วยงานราชการให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ และมีการอุดหนุนค่าตอบแทนครูผู้สอนอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

2) ด้านความพร้อมของสถานศึกษา พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สถานศึกษาสามารถหางบประมาณมาสนับสนุนการจัดการศึกษานอกเหนือจากเงินอุดหนุนจากภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ มีผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ และสถานศึกษามีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอและทันสมัย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

3) ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา พบว่า พระภิกษุ สามเณร มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มีหลักสูตรการศึกษาที่ชัดเจนและได้มาตรฐาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพเมื่อจบการศึกษา โดยหลักสูตรการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์สอดคล้องกับหลักสูตรการจัดการศึกษาในระบบ โรงเรียนทั่วไปของรัฐ และมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร จำแนกตามอายุ พรรษา ตำแหน่งทางปกครอง และสังกัดการศึกษา

1) ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร จำแนกตามอายุ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อายุต่ำกว่า 20 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไป พบว่า ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านความพร้อมของสถานศึกษา และด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

2) ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร จำแนกตามพรรษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พรรษาต่ำกว่า 5 พรรษา, 5 – 9 พรรษา, 10 – 14 พรรษา และ 15 พรรษาขึ้นไป พบว่า ด้านความพร้อมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา และด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

3) ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร จำแนกตามตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนตำแหน่งเจ้าคณะตำบลหรือเลขานุการ, ตำแหน่งเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส

และพระลูกวัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย ตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอหรือเลขาธิการ, ตำแหน่งเจ้าคณะตำบลหรือเลขาธิการ, ตำแหน่งเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส และพระลูกวัด พบว่า ด้านความพร้อมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา และด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาคณะสงฆ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

4) ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร จำแนกตามสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม, สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี และ สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สังกัดโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกธรรม, สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี และ สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พบว่า ด้านความพร้อมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา และด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาคณะสงฆ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ส่วนวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี พบว่า ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความพร้อมของสถานศึกษา และด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาคณะสงฆ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

5.1.4 ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร จำแนกตาม อายุ พรรษา ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางปกครอง และ สังกัดการศึกษาต่างกัน

1) ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณรที่มีอายุต่างกัน ความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านอื่น ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณรที่มีพรรษาต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาคณะสงฆ์ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ด้านความพร้อมของสถานศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3) ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณรที่มีตำแหน่งทางการปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความพร้อมของสถานศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4) ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณรที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกด้าน

5.1.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ดังนี้

1) ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ได้แก่ รัฐไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาของคณะสงฆ์เท่าที่ควร ในพื้นที่ข้าราชการส่วนใหญ่เป็นมุสลิม การสนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับคณะสงฆ์จึงมีน้อย เพราะมองว่าเป็นเรื่องของคณะสงฆ์ไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร และจังหวัดปัตตานีอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย ส่วนราชการฝ่ายความมั่นคงไม่ให้ความสำคัญในการดูแลความปลอดภัยของผู้เรียน และผู้สอนระหว่างเดินทาง

2) ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้เรียนมีน้อย วัดไม่มีผู้อุปถัมภ์ จึงไม่มีรายได้เพียงพอและขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ ผู้บริหารสำนักเรียนไม่ให้ความสำคัญต่อบุคลากรผู้สอนและผู้เรียน การศึกษาของคณะสงฆ์ใช้สถานที่ในวัดซึ่งไม่มีความพร้อม ไม่มีอาคารเรียนที่เหมาะสม ขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่ครูผู้สอนสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับการคัดเลือกบุคลากรผู้สอนให้มีความเหมาะสมและมีความสามารถเพียงพอ

3) ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา ได้แก่ หลักสูตรเก่าไม่ทันยุคสมัย ไม่มีการปรับปรุงหลักสูตร หลักสูตรไม่น่าสนใจ ไม่ดึงดูดผู้เรียน เข้าใจยาก ขาดความต่อเนื่องและผู้เรียนไม่เข้าใจหลักการนำไปใช้

5.1.6 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ดังนี้

1) ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ได้แก่ ควรสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องและเพียงพอต่อผู้เรียน ควรให้ความสำคัญกับการศึกษา

ของคณะสงฆ์ให้มากขึ้น รัฐควรมอบนโยบายให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตามภารกิจเพื่อให้นำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนด้านการสรรหา และการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและจริงจัง รัฐควรสนับสนุนการเรียนการสอนของสำนักเรียนเหมือน โรงเรียนสามัญ และจะต้องรักษาความปลอดภัยให้ทั่วถึงเพื่อสร้างความมั่นใจในการเดินทางไปเรียน

2) ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ได้แก่ เชิญชวนให้พุทธศาสนิกชนร่วมบริจาค สมทบทุนสนับสนุนการศึกษาของคณะสงฆ์ สถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์ สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน ขอรับการสนับสนุนในเรื่องอุปกรณ์การเรียนการสอนและวัสดุสำนักงาน ให้มีความสำคัญในการคัดเลือกบุคลากรผู้สอนให้มีความเหมาะสมและมีความสามารถ สร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาให้ผู้จบหลักสูตรมีสถานศึกษารองรับการศึกษที่สูงขึ้น ควรยุบรวมสำนักเรียนให้น้อยลง และส่งเสริมให้มีคุณภาพอย่างเต็มที่ สร้างห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ในทุกสถานศึกษา ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ และสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้สอน และพัฒนา ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการอย่างเข้มแข็ง

3) ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา ได้แก่ ควรปรับปรุงตำราเรียนให้ทันสมัย สอดแทรกรูปแบบของสังคมปัจจุบันเข้าไปด้วย ควรมีการประชาสัมพันธ์ และแนะนำหลักสูตรการเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับภาวะปัจจุบัน พัฒนารูปแบบวิธีการสอนที่น่าสนใจ และควรมีการบูรณาการกับหลักสูตรสามัญ

5.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ซึ่งจะได้อภิปรายผลในแต่ละประเด็น ดังนี้

5.2.1 ผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ดังนี้

ผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า พระภิกษุ สามเณรเห็นว่า การให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ค่อนข้างน้อย แต่ก็มีหน่วยงานที่ดูแลให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ สถานศึกษาซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นวัด ไม่มีความพร้อมในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณในการบริหารจัดการการศึกษา แต่สถานศึกษาบางแห่งก็ได้รับการอุปถัมภ์จากพุทธศาสนิกชน ส่วนหลักสูตรการศึกษาไม่มีการพัฒนาปรับปรุงให้ทันสมัยทำให้ไม่น่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระชาตรี ชุตินุชโร (อนุเคราะห์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาของ

คณะสงฆ์ในจังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ด้านวิชาการ ส่วนการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านสถานที่ศึกษา ด้านอุปกรณ์การศึกษา ด้านบุคลากรการศึกษา และด้านงบประมาณ อยู่ระดับปานกลาง และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมร ไชยงาม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการจัดการศึกษาของสำนักศาสนศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสอนพระปริยัติธรรมต่อสภาพการจัดการศึกษาของสำนักศาสนศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์จะอยู่ที่วัด สถานศึกษาจึงเป็นวัดที่มีอาคารเสนาสนะพร้อมอยู่แล้ว เพราะโดยปกติวัดจะมีอาคารเสนาสนะกว้างขวางเพื่อรองรับพุทธศาสนิกชนที่เข้าไปทำบุญและจัดงานประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ จึงมีความพร้อม และงบประมาณบางส่วนก็มาจากการทำบุญ แต่สถานศึกษาก็ยังขาดเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย การจัดการศึกษาเป็นไปตามกำลังศรัทธาที่มีของคณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชน ซึ่งถือว่าความพร้อมของสถานศึกษามีน้อยมากเมื่อเทียบกับสถานศึกษาทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มงคล สิทธิหล่อ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเชียงราย” ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษา ด้านบุคลากร มีความเพียงพอในเชิงปริมาณ แต่ขาดแคลนในเชิงคุณภาพ ด้านอาคารสถานที่ มีเพียงพอแต่ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน ด้านวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ มีความขาดแคลนไม่เพียงพอ

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า หน่วยงานราชการส่วนใหญ่จะไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์เพราะคิดว่า คณะสงฆ์สามารถบริหารจัดการได้จากศรัทธาของพุทธศาสนิกชน วัดซึ่งใช้เป็นสถานศึกษาสามารถหางบประมาณได้โดยอาศัยการทำบุญหรือการบริจาคของประชาชน และโดยเฉพาะจังหวัดปัตตานี เป็นพื้นที่เสี่ยงภัย ส่วนราชการจึงให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นกับประชาชน จนขาดการดูแลและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1 ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการจัดการศึกษาของสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1” พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านต่างๆ โดยภาพรวมของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากร ด้านการบริหารงาน ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการส่งเสริม และสนับสนุน ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

การอภิปรายผลเป็นรายด้านตามลำดับดังนี้

ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า หน่วยงานราชการที่สนับสนุนงานด้าน การศึกษาของคณะสงฆ์ก็จะเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคณะสงฆ์ คือ สำนักงานพระพุทธศาสนา ส่วนหน่วยงานราชการอื่น ๆ ก็จะไม่ค่อยเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนการศึกษาของคณะ สงฆ์ เพราะคิดว่ามีหน่วยงานที่ดูแลอยู่แล้ว หรือคิดว่าคณะสงฆ์สามารถบริหารจัดการและดูแล ตัวเองได้โดยอาศัยศรัทธาจากพุทธศาสนิกชนซึ่งก็ไม่มากพอ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐจะต้องให้ ความสำคัญและให้การสนับสนุนมากกว่านี้จะทำให้การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์มีประสิทธิภาพ ขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระชาติรี ชุตินุรโร (อนุเคราะห์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการ ศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ใน จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับ น้อยที่สุดคือ ด้านวิชาการ ส่วนการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนครสวรรค์ด้านสถานที่ ศึกษา ด้านอุปกรณ์การศึกษา ด้านบุคลากรการศึกษา และด้านงบประมาณ อยู่ระดับปานกลาง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งมี ค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การศึกษาของคณะสงฆ์อยู่ในความดูแลของ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งได้มีการกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาไว้ ชัดเจน มีการอุดหนุนรายหัวให้นักเรียน เพื่อนำไปบริหารจัดการในสำนักเรียนทั้งด้านวัสดุ อุปกรณ์ และค่าตอบแทนผู้สอน และมีระบบติดตามการดำเนินงาน มีการจัดสอบอย่างเป็นระบบ สำหรับแผนกธรรมและแผนกบาลี มีการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเหมือนโรงเรียนทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรปวีณ์ บุญแท้ ได้ ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา เขตการศึกษา 6” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ด้านการบริหารงาน โรงเรียน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3 งาน คือ งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับ ชุมชน งานวิชาการ และงานกิจการนักเรียน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการอุดหนุนค่าตอบแทนครูผู้สอนอย่างเหมาะสม ซึ่งมีค่าแปล ผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรม แผนก บาลี และแผนกสามัญศึกษามีการอุดหนุนรายหัวให้กับนักเรียนน้อยมากและเงินอุดหนุนนี้ทาง สถานศึกษาจะต้องนำไปบริหารจัดการในการเรียนการสอน รวมทั้งค่าตอบแทนครูผู้สอนด้วย

เพราะไม่มีการอุดหนุนค่าตอบแทนผู้สอนเป็นการเฉพาะ ทำให้ครูผู้สอนไม่ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมตามวุฒิการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวี ศันสริย์พันธ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการจัดการศึกษาของพระสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11” พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านต่างๆ โดยภาพรวมของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากร ด้านการบริหาร ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ด้านความพร้อมของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์จะอยู่ที่วัด สถานศึกษาจึงเป็นวัดที่มีอาคารเสนาสนะพร้อมอยู่แล้ว เพราะโดยปกติวัดจะมีอาคารเสนาสนะกว้างขวางเพื่อรองรับพุทธศาสนิกชนที่เข้าไปทำบุญและจัดงานประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ จึงมีความพร้อม และงบประมาณบางส่วนก็มาจากการทำบุญ แต่สถานศึกษาก็ยังขาดเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย การจัดการศึกษาเป็นไปตามกำลังศรัทธาที่มีของคณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชน ซึ่งถือว่าความพร้อมของสถานศึกษามีน้อยมากเมื่อเทียบกับสถานศึกษาทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มงคล สิทธิหล่อ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเชียงราย” ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษา ด้านบุคลากร มีความเพียงพอในเชิงปริมาณ แต่ขาดแคลนในเชิงคุณภาพ ด้านอาคารสถานที่ มีเพียงพอ แต่ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน ด้านวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ มีความขาดแคลนไม่เพียงพอ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาสามารถหางบประมาณมาสนับสนุนการจัดการศึกษานอกเหนือจากเงินอุดหนุนจากภาครัฐ และสถานศึกษามีครูและบุคลากรที่เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากภาครัฐมีน้อยมาก สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องหางบประมาณมาสนับสนุนการจัดการศึกษาด้วยตัวเอง โดยเฉพาะจากการรับบริจาคหรือการทำบุญของพุทธศาสนิกชน เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับพระภิกษุ สามเณร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุบิน หินแปง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้มีการสรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่ง ได้สร้างแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ได้เตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดการศึกษา และดำเนินการตามวิธีการควบคุมพัสดุ ได้วางแผนการใช้อาคารสถานที่และมีห้องน้ำ ห้องส้วมที่มีความสะอาดถูกสุขอนามัย

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอและทันสมัย ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์

เน้นที่ตัวผู้สอน และหลักสูตรมากกว่าวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน อีกทั้งจากการที่มีงบประมาณจำกัดจึงไม่สามารถจัดหาวัสดุการเรียนการสอนที่เพียงพอและทันสมัยได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มงคล สิทธิหล่อ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเชียงราย” ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษา ด้านบุคลากร มีความเพียงพอในเชิงปริมาณ แต่ขาดแคลนในเชิงคุณภาพ ด้านอาคารสถานที่ มีเพียงพอ แต่ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน ด้านวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ มีความขาดแคลนไม่เพียงพอ

ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า หลักสูตรการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์แต่ละแผนกมีความชัดเจนเป็นระบบมาช้านาน แต่เป็นหลักสูตรที่เก่าไม่ทันสมัย ซึ่งหลักสูตรของคณะสงฆ์อาจจะปรับปรุงยาก เพราะเป็นหลักสูตรเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเน้นเรื่องหลักธรรม คำสั่งสอนที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ แต่สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนได้โดยให้เน้นการปฏิบัติมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวี ศันสริย์พันธ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการจัดการศึกษาของพระสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11” พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านต่างๆ โดยภาพรวมของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากร ด้านการบริหาร ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีหลักสูตรการศึกษาที่ชัดเจน และได้มาตรฐาน ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า หลักสูตรการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์มีการจัดระบบไว้อย่างชัดเจน และได้มาตรฐาน กล่าวคือ มีการแบ่งหลักสูตรเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลี ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ และมหาวิทยาลัยสงฆ์ ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและศึกษาวิชาสามัญทั่วไปด้วย ซึ่งพระภิกษุ สามเณรที่เรียนหลักสูตรนี้ถ้าลาสิกขาออกไปก็สามารถนำวุฒิการศึกษาไปสมัครทำงานหรือศึกษาต่อได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุภาพร มากแจ้ง ที่กล่าวไว้ในรายงานการวิจัยการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ว่า มีการแบ่งหลักสูตรการศึกษาของคณะสงฆ์ออกเป็น 4 ประเภทสามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มหลักสูตรที่ศึกษาเฉพาะวิชาการพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จัดเป็น การศึกษาปริยัติธรรม กลุ่มที่ 2 เป็นหลักสูตรที่ศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนา ร่วมกับวิชาสามัญอื่น ๆ ได้แก่ หลักสูตรมหาวิทยาลัยสงฆ์และหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจัดเป็น การศึกษาพระปริยัติธรรมประยุกต์

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักสูตรการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์สอดคล้องกับหลักสูตรการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนทั่วไปของรัฐ และมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า หลักสูตรของคณะสงฆ์มีทั้งหมด 4 ประเภท ส่วนที่สอดคล้องกับหลักสูตรการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนทั่วไปมี 2 ประเภท คือ การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา และมหาวิทยาลัยสงฆ์ เพราะมีการจัดระดับชั้นเหมือนโรงเรียนทั่วไป ที่แตกต่างคือ เน้นวิชาการเกี่ยวกับพระพุทธศาสนามากกว่าโรงเรียนทั่วไป ซึ่งการปรับปรุงหลักสูตรของวิชาทั่วไปก็จะเหมือนโรงเรียนในระบบของรัฐทั่วไป แต่ในส่วนของวิชาการด้านพระพุทธศาสนาไม่ค่อยมีการปรับปรุงหลักสูตร โดยเฉพาะการศึกษาของแผนกธรรม และแผนกบาลี ยังเป็นหลักสูตรเก่าที่ใช้มานาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กิรีติศรีวิเชียร กล่าวว่า รูปแบบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในปัจจุบัน มีรูปแบบและพื้นฐานการจัดการศึกษามาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 2 คือ เป็นการศึกษาที่เน้นการสอบวัดผลความรู้ หรือที่เรียกว่า สอบบาลีสนามหลวงเป็นหลัก โดยมีแม่กองบาลีสนามหลวง เป็นผู้ดำเนินการจัดการสอบพร้อมกันทั่วประเทศ ส่วนการเรียนการสอนนั้น จะอยู่ที่ผู้เรียน หรือแต่ละสำนักเรียนจะดำเนินการ โดยมีเจ้าสำนักเรียน เป็นผู้รับผิดชอบทั้งเรื่องการเรียนการสอน การจัดการเรื่องสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน ครูผู้สอน ตลอดจนถึงงบประมาณในการดำเนินการ

5.2.2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร จำแนกตาม อายุ พรรษา ตำแหน่งทางปกครอง และสังกัดการศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า อายุไม่มีผลต่อความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณรต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ เพราะการเรียนของพระภิกษุ สามเณรจะเข้าเรียนเมื่อใดก็ได้ หลังจากการบรรพชา อุปสมบทแล้ว พระภิกษุอาจจะเข้าเรียนในระดับเดียวกับสามเณร ทำให้มีการรับรู้เกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาเหมือนกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวี ศันสรัยพันธ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการจัดการศึกษาของพระสงฆ์ใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11” พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านต่างๆ โดยภาพรวมของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ของ

พระสงฆ์ที่มีพรรษา และตำแหน่งทางปกครองต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอายุ และวุฒิการศึกษาต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

2) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มพรรษา 10 – 14 พรรษา มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี น้อยกว่ากลุ่มพรรษา 5 – 9 พรรษา และกลุ่มพรรษา 15 พรรษาขึ้นไป ส่วนกลุ่มพรรษาน้อยกว่า 5 พรรษา มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี น้อยกว่ากลุ่มพรรษา 15 พรรษาขึ้นไป ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พรรษาเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงระยะเวลาในการบวช ซึ่งพระภิกษุ สามเณรที่มีพรรษาต่างกันก็ส่งผลต่อความคิดเห็นในการจัดการศึกษาต่างกันตามประสบการณ์ที่ได้พบเจอมา เพราะการเรียนของพระภิกษุ สามเณรจะเข้าเรียนเมื่อใดก็ได้ หลังจากการบรรพชา อุปสมบทแล้ว พระภิกษุจะเข้าเรียนในระดับต่างกันตามวุฒิการศึกษาเดิมที่ได้ศึกษามา จึงทำให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีต่างกัน เพราะว่าในสมัยก่อนการจัดการศึกษาจะเป็นการเรียนเกี่ยวกับบาลีเป็นส่วนใหญ่ แต่ปัจจุบันนี้การเรียนการสอนจะสอนควบคู่กันระหว่างวิชาการทั่วไป และบาลี ทำให้เห็นปัญหาต่างๆ ในการจัดการศึกษาต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวี ศันสรัยพันธ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการจัดการศึกษาของพระสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11” พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านต่างๆ โดยภาพรวมของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ของพระสงฆ์ที่มีพรรษา และตำแหน่งทางปกครองต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอายุ และวุฒิการศึกษาต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

3) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มพระลูกวัด, กลุ่มเจ้าคณะตำบลหรือเลขานุการ และกลุ่มเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี น้อยกว่ากลุ่มเจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการ ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า เจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการ มีตำแหน่งทางปกครองที่สูงกว่า จึงมีความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในพื้นที่

รับผิดชอบมากกว่าพระสงฆ์กลุ่มอื่นๆ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแล พระภิกษุ สามเณรที่อยู่ในปกครองให้ได้รับการศึกษาเรียนรู้ทั้งทาง โลกและทางธรรมควบคู่ไปตาม ความถนัดและความสนใจ ส่วนพระลูกวัด, กลุ่มเจ้าคณะตำบลหรือเลขานุการ และกลุ่มเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไม่มากนัก ส่วนมากจะเป็นผู้ที่คอยให้ความ ช่วยเหลือในการจัดการศึกษามากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมร ไชยงาม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการศึกษาของสำนักศาสนศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูสอนพระปริยัติธรรม ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพ การจัดการศึกษาของสำนักศาสนศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดอุบลราชธานี โดย ภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า พระภิกษุ สามเณรที่มีสังกัดการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ในจังหวัดปัตตานีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยกลุ่มสังกัด โรงเรียนพระ ปริยัติธรรมแผนกบาลี มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี น้อยกว่ากลุ่มสังกัด โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา, กลุ่มสังกัด โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม และน้อยกว่ากลุ่มสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ส่วนกลุ่มสังกัด โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี น้อย กว่ากลุ่มสังกัด โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม และน้อยกว่ากลุ่มสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ส่วนกลุ่มสังกัด โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี น้อยกว่ากลุ่มสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ผลการวิจัยเป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พระสงฆ์กลุ่มสังกัดวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี เป็นพระสงฆ์ ที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับสูง จึงมองเห็นปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ใน จังหวัดปัตตานีได้มากกว่า เพราะว่าการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลี แผนก สามัญศึกษา และวิทยาลัยสงฆ์มีการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน โดยในแผนกสามัญศึกษา และ วิทยาลัยสงฆ์มีการจัดการศึกษาที่เป็นระบบมากกว่าเพราะมีการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับ โรงเรียนในระบบทั่วไป เมื่อพระสงฆ์หรือสามเณรที่จบการศึกษาในระดับสามัญศึกษาจากโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาและจบการศึกษาแผนกธรรมของ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก ธรรม จะต้องเข้ามาับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นในวิทยาลัยสงฆ์ จึงทำให้เห็นคุณภาพของ พระภิกษุ สามเณรที่จบมามีความรู้ ความสามารถเป็นอย่างไร คุณภาพในการจัดการศึกษาของแต่ละ ที่เป็นอย่างไร จึงทำให้มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี

มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมร ไชยงาม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการจัดการศึกษาของ สำนักศาสนศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสอนพระปริยัติธรรมต่อสภาพการจัดการศึกษาของสำนักศาสนศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้บริหารและครูสอนพระปริยัติธรรมที่มีประเภทของสำนักต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของสำนักศาสนศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีข้อเสนอแนะดังนี้ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ควรปรับปรุงและส่งเสริมให้หน่วยงานราชการเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีให้มากขึ้น โดยเฉพาะหน่วยงานในพื้นที่ คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการจัดตั้งงบประมาณเพื่อพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ควรรักษามาตรฐานนี้ไว้ และพัฒนาการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยยึดตามแนวทางการศึกษาทั่วไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการอุดหนุนค่าตอบแทนครูผู้สอนอย่างเหมาะสม ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง มีข้อเสนอแนะดังนี้ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ควรปรับปรุงและพัฒนาการจัดสรรงบประมาณค่าตอบแทนครูผู้สอนให้มีความเหมาะสมมากขึ้น

ด้านความพร้อมของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีข้อเสนอแนะดังนี้ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ควรปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษาทั้งทางด้านบุคลากร สื่อ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งด้านสถานที่ให้เหมาะสมในการจัดการศึกษา

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาสามารถหางบประมาณมาสนับสนุนการจัดการศึกษา นอกเหนือจากเงินอุดหนุนจากภาครัฐ และสถานศึกษามีครูและบุคลากรที่เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ควร

รักษามาตรฐานนี้ไว้ และส่งเสริมให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการและสนับสนุนการจัดการศึกษาจากแหล่งต่างๆ ให้มากขึ้น เช่น จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การขอรับบริจาค และเชิญชวนพุทธศาสนิกชนร่วมทำบุญเพื่อช่วยเหลือการศึกษาของคณะสงฆ์

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอและทันสมัย ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง มีข้อเสนอแนะดังนี้ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ควรปรับปรุงและพัฒนาการจัดการหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยให้เพียงพอต่อผู้เรียน โดยขอสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ

ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีข้อเสนอแนะดังนี้ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ควรปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ซึ่งหากปรับปรุงหลักสูตรไม่ได้ก็ควรปรับปรุงตำราเรียนให้ทันสมัย น่าสนใจให้มากขึ้น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีหลักสูตรการศึกษาที่ชัดเจน และได้มาตรฐาน ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง มีข้อเสนอแนะดังนี้ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ควรปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และพัฒนามาตรฐานการศึกษาให้เทียบเท่าโรงเรียนสามัญทั่วไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักสูตรการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์สอดคล้องกับหลักสูตรการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนทั่วไปของรัฐ และมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง มีข้อเสนอแนะดังนี้ คณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี ควรปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไม่ให้แยกส่วนจากโรงเรียนทั่วไป และให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการจัดการศึกษาในระบบ โรงเรียนทั่วไปของรัฐ

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผลจากการวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป ดังนี้

- 1) ควรศึกษาเรื่อง “บทบาทของหน่วยงานภาครัฐในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์จังหวัดปัตตานี”
- 2) ควรศึกษาเรื่อง “ความต้องการในการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์จังหวัดปัตตานีให้เกิดประสิทธิภาพ”
- 3) ควรศึกษาเรื่อง “การเปรียบเทียบหลักสูตรการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์จังหวัดปัตตานีกรณีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากับการศึกษาในระบบของกระทรวงศึกษาธิการ”

บรรณานุกรม

1. หนังสือทั่วไป

- กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (พ.ศ. 2553 – พ.ศ. 2562). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2553.
- จำเรียง ภาวิจิตร. “สาธารณมิติ”. เอกสารการสอนชุดวิชาสังคมศึกษา 4. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสารมวลชน จำกัด, 2536.
- ชนาธิป พรกุล. แคลสส์ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี. อินเทอร์เน็ต พรินท์, 2550.
- _____. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี.อินเทอร์เน็ต พรินท์, 2552.
- ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์. พฤติกรรมบุคคลในองค์กร. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- มลิวัลย์ สมศักดิ์. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงานวิจัย. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2543.
- ยุทธ ไกยวรรณ. พื้นฐานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- ราชบัณฑิตยสถาน. ปทานุกรมสังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์การพิมพ์, 2532.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2538.
- ศิริพรรณ ชุมนุช. กระบวนการและยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้มีอายุสูงกว่า 16 ปี. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดีการพิมพ์จำกัด, 2545.
- สุโท เจริญสุข. หลักจิตวิทยาและพัฒนาการของมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : แพรววิทยา, 2525.
- สุมาลี สังข์ศรี. การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์ดีการพิมพ์จำกัด, 2545.
- สงศรี ชมภูวงศ์, ดร. สถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. นครศรีธรรมราช : สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2538.

ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน. รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543.

อำรุง จันทวานิช. แนวคิดและนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร : คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

2. บทความจากเว็บไซต์

ครูบ้านนอก.คอม. “ทฤษฎีการเรียนรู้”.

< <http://www.kroobannok.com/35946> > (12 ตุลาคม 2554).

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี. ประวัติห้องเรียนปัตตานี.

<http://www.mcupt.com/index_new> (16 พฤศจิกายน 2554).

สมศักดิ์ บุญปู, ผศ.ดร., “การพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ไทย”

< <http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent> > (15 พฤศจิกายน 2554).

3. วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ และงานวิจัย

กิริติ ศรีวิเชียร. “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนของนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี”.

วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2541.

จนิษฐา ธรรมนิยม. “ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติตนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535 และ พ.ร.บ. คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.

จิตเกษม คุระวรรณ. “ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อคุณภาพโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย”. ปริญญา

นิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2541.

ชำนาญ อินทร์ชัย. “ความคิดเห็นเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ

สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร”. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550.

- ทวี ศันสรัยพันธ์. “สภาพการจัดการศึกษาของพระสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2550.
- ธวัชชัย นาคฤทธิ์. “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นของข้าราชการตำรวจ ชั้นสัญญาบัตร ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานตำรวจภาค 1”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.
- ธิดารัตน์ ปลื้มจิตต์. “การศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริการซ่อมบำรุงและดูแลรักษาคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการในตึกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศิริราช”. สารนิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2551.
- ประसार ฤทธิ์มนตรี. “ความคิดเห็นของพนักงานไปรษณีย์ต่อการแปรรูปกิจการไปรษณีย์”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2545.
- พระชาติรี ชูดิษฐ์โร (อนุเคราะห์). การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554.
- พระสุริยา ล้วโร (ดวงปัญญา). ประชาธิปไตยประชาชนลาว : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสงฆ์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2553.
- พัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1. สำนัก. “สภาพการจัดการศึกษาของสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1”. งานวิจัย. นครราชสีมา : สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1, 2547.
- มงคล สิทธิหล่อ. “การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเชียงราย”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
- รุ่งโรจน์ สิริโปราณานนท์ “ความพึงพอใจของลูกค้าต่อการให้บริการ กรณีศึกษา บริษัทสงขลา เอ็กซ์เพรส จำกัด”. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2546.
- สมชาย ไมตรี. “การศึกษาของพระสงฆ์ในประเทศไทย : กรณีศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี”. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.

- สมร ไชยงาม. “การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของสำนักศาสนศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดอุบลราชธานี”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2551.
- สัตตยา กระแสร์ชล. “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดตั้งอุทยานสายใจธรรม จังหวัดฉะเชิงเทรา”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538.
- สุบิน หินแปง. “การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย เชียงใหม่, 2550.
- สุภาพร มากแจ้ง และสมปอง มากแจ้ง. “การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์”. งานวิจัย. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2548.
- เสกสรร วัฒนพงษ์. “ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการประสานงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจทางหลวงกับเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรในเขตพื้นที่ทางหลวง หมายเลข 34 บางนา-บางปะกง”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.
- อรปวีณ์ บุญแท้. “สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

ภาคผนวก

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. นายตมยา ศรีประสม

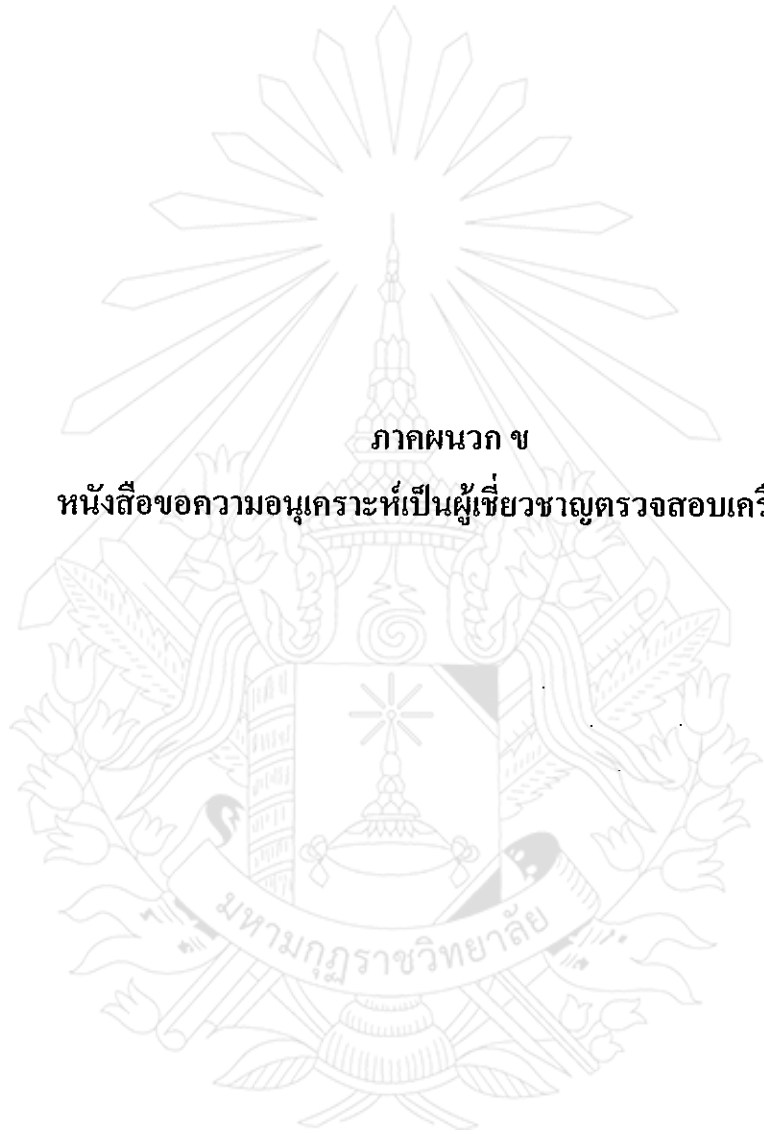
การศึกษา ปรัชญาโท การพัฒนาสังคม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดปัตตานี

2. นายวินัย จันทรประดิษฐ์

การศึกษา ปรัชญาตรี ภาษาไทย
ตำแหน่งปัจจุบัน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา
ครู โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดหัวป้อมนอก)

3. นางสาวสุภาพร เกตุสุริยงค์

การศึกษา ปรัชญาโท รัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิชาการศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๐๑๔(๒.๕.๒)/ว ๑๓๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์การศึกษาสงขลา
๔๗/๖ หมู่ ๖ ถนนลพบุรีราเมศวร์ ตำบลน้ำน้อย
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ๙๐๑๑๐

๒๗ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร คุณณมยา ศรีประสม

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	จำนวน ๑ ชุด
๒. โครงร่างสารนิพนธ์	จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสรายุทธ์ สุระตโก นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์การศึกษาสงขลา กำลังดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำสารนิพนธ์ เรื่อง สภาพการจัดการศึกษา ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยมี ดร.ดำรง โยธารักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และพระครูธรรมจักรเจติยาภิบาล (ดร.) เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งโครงร่างสารนิพนธ์ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าว และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูนิพัทธ์สมาจาร (ดร.))

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำศูนย์การศึกษา
ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์การศึกษาสงขลา

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๗๕๕๕-๐๓๖๘ ต่อ ๑๐๖

ที่ ศธ ๖๐๑๔(๒.๕.๒)/ว ๑๓๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์การศึกษาสงขลา
๔๗/๖ หมู่ ๖ ถนนลพบุรีราเมศวร์ ตำบลน้ำน้อย
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ๙๐๑๑๐

๒๗ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร คุณสุภาพร เกตุสุริยงค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. โครงร่างสารนิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสรายุทธ์ สุระตโก นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์การศึกษาสงขลา กำลังดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำสารนิพนธ์ เรื่อง สภาพการจัดการศึกษา ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยมี ดร.ดำรง โยธารักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และพระครูธรรมจักรเจติยาภิบาล (ดร.) เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งโครงร่าง สารนิพนธ์ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้าง ของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้ และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดั่งเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าว และขอขอบคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูนิพิษฐ์สมาจาร (ดร.))

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำศูนย์การศึกษา
ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์การศึกษาสงขลา

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๗๔๕๕-๐๓๖๘ ต่อ ๑๐๖

ที่ ศธ ๖๐๑๔(๒.๕.๒)/ว ๑๓๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์การศึกษาสงขลา
๔๗/๖ หมู่ ๖ ถนนลพบุรีราเมศวร์ ตำบลน้ำน้อย
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ๙๐๑๑๐

๒๗ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร คุณวินัย จันทร์ประดิษฐ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	จำนวน	๑	ชุด
	๒. โครงร่างสารนิพนธ์	จำนวน	๑	ชุด

ด้วย นายสรายุทธ์ สุระตโก นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์การศึกษาสงขลา กำลังดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำสารนิพนธ์ เรื่อง สภาพการจัดการศึกษา ของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยมี ดร.ดำรง โยธารักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และพระครูธรรมจักรเจติยาภิบาล (ดร.) เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งโครงร่างสารนิพนธ์ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าว และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

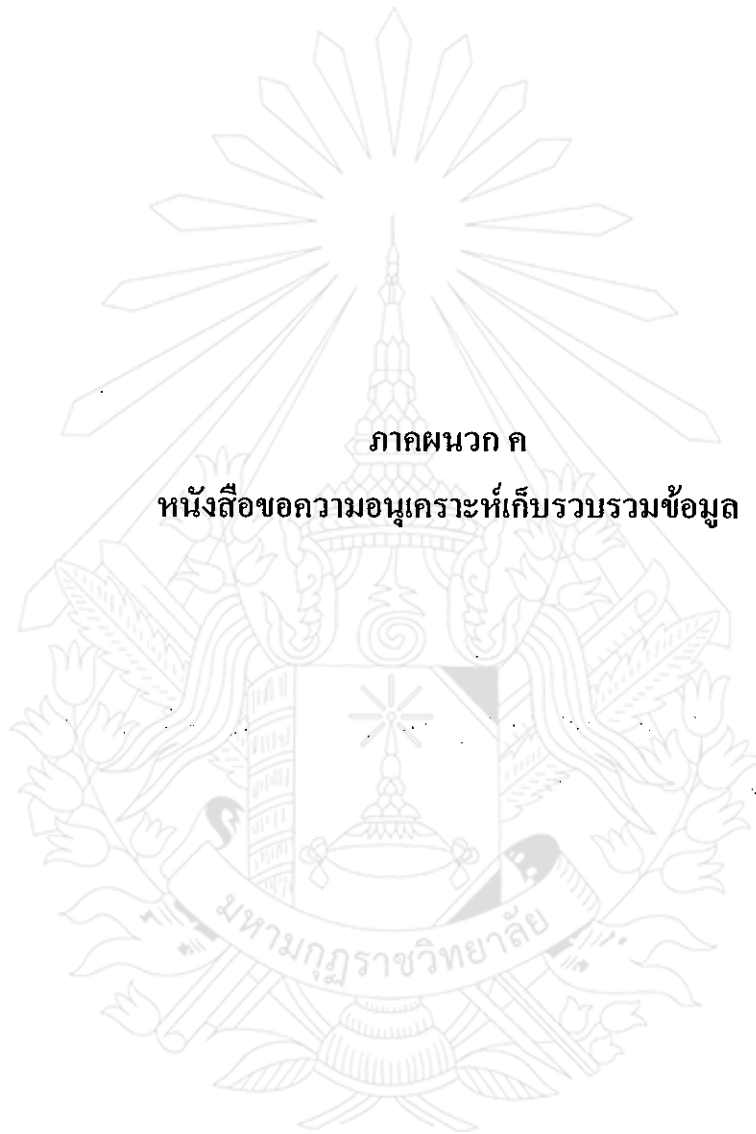
ขอเจริญพร

(พระครูนิพัทธ์สมาจาร (ดร.))

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำศูนย์การศึกษา
ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์การศึกษาสงขลา

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๗๔๕๕-๐๓๖๘ ต่อ ๑๐๖

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ปน ๐๐๓๐ / ๒๕๕๙

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดปัตตานี
ศาลากลางจังหวัดปัตตานี
ถนนเดชา ปน ๙๕๐๐๐

๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ ผู้อำนวยการโรงเรียนมุสลิมปริยัติสามัญศึกษา, ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
ธรรม-บาลี วัดราษฎร์บูรณะ, ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน ๒๐๗ ชุด

ด้วย นายสรายุทธ์ สุระตโก นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนา
จังหวัดปัตตานี นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ศูนย์การศึกษา
สงขลา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นสารนิพนธ์ เรื่องสภาพการจัดการศึกษาของสงฆ์ในจังหวัด
ปัตตานี ตามความคิดเห็นของพระภิกษุ-สามเณร โดยมี ผศ.ดร.อาคม วัดโสมง เป็นประธานอาจารย์ที่
ปรึกษา และพระคุณธรรมจักรเจติยาภิบาล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้ เพื่อให้การวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเกิดประโยชน์สามารถนำมา
พัฒนาด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดปัตตานี จึงขอความเมตตาพระ
คุณท่านมอบพระภิกษุ สามเณรในสถานศึกษาตอบแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วยรูปละ ๑ ชุด แล้ว
เสร็จก่อน ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๕ นี้ เพื่อจักได้เร่งสรุปผลต่อไป

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

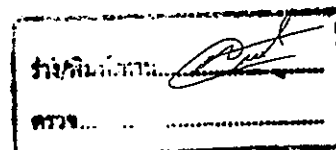
(นายจารึก แก้วแสงอ่อน)

นักวิชาการศาสนาชำนาญการ รักษาการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดปัตตานี

กลุ่มพุทธศาสนสถานและศาสนสมบัติ

โทร.๐๗๓-๓๓๗๗๕๙

โทรสาร.๐๗๓-๓๓๗๗๑๔

ที่ ศธ ๖๐๑๔ (๒.๕.๒)/๑๗๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาสโขกราช ศูนย์การศึกษาสงขลา
๔๗/๖ หมู่ ๖ ถนนลพบุรีราเมศวร์ ตำบลน้ำน้อย
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ๙๐๑๑๐

๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำสารนิพนธ์

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนมุจลิน์ปริยัติสามัญศึกษา, ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกธรรม-บาลี วัดราชบุรณบุรีณะ, ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๒๐๗ ชุด

ด้วยนายสรายุทธ์ สุระตโก นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโขกราช ศูนย์การศึกษา
สงขลา กำลังดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำสารนิพนธ์ เรื่อง สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์
ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร โดยมี ดร.ดำรง โยธารักษ์ เป็นอาจารย์ที่
ปรึกษา และพระครูธรรมจักรเจติยาภิบาล (ดร.) เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งโครงร่างสารนิพนธ์ได้
ผ่านการพิจารณาและอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว ทางมหาวิทยาลัยจึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำสารนิพนธ์

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์นักศึกษาดังกล่าว หวังว่าจะได้รับ
ความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

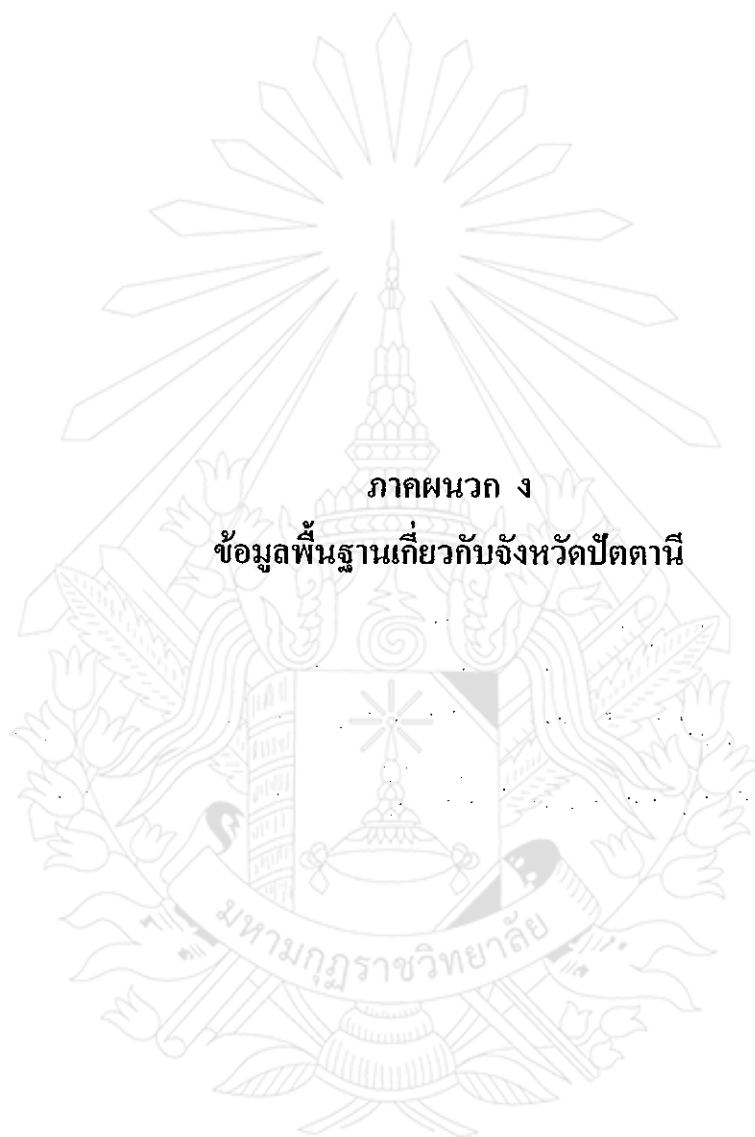
(พระครูนิพิฐ์สมาจาร (ดร.))

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำศูนย์การศึกษา

ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์การศึกษาสงขลา

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๗๔๕๕-๐๓๖๘ ต่อ ๑๐๕

ภาคผนวก ง

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับจังหวัดปัตตานี

ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดปัตตานี

ประวัติจังหวัดปัตตานี

ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 19 เป็นอย่างน้อย เมืองปัตตานี ได้ชื่อว่าเป็นหัวเมืองฝ่ายใต้ปลายแหลมมาลายู มีฐานะเป็นเมืองประเทศราชของกรุงศรีอยุธยาตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ.1991-2031) และอยู่ภายใต้อำนาจของกษัตริย์กรุงศรีอยุธยาเรื่อยมา ในปี พ.ศ.2054 โปรตุเกสสามารถยึดครองมะละกาได้สำเร็จ และพยายามขยายอิทธิพลทางการค้าขึ้นมาทางตอนเหนือของคาบสมุทรมลายู ประกอบกับพระราชาริบัติที่ 2 (พ.ศ.2034-2072) ทรงยินยอมให้โปรตุเกสเข้ามาตั้งสถานีการค้าในเมืองชายฝั่งทะเล เช่น นครศรีธรรมราช มะริด ตะนาวศรี รวมทั้งปัตตานีด้วย ทำให้ปัตตานีกลายเป็นเมืองท่าหลักเมืองหนึ่ง เป็นที่ตั้งของสถานีการค้าของพ่อค้าทั้งชาวตะวันตกและชาวตะวันออก ทั้งชาวอินเดีย จีน และญี่ปุ่น สินค้าที่สำคัญของเมืองปัตตานียุคนั้น ได้แก่ ไม้กฤษณา ไม้ฝาง เครื่องเทศ ของป่า งาช้าง และนอแรด นอกจากนี้ปัตตานียังเป็นจุดรับส่งสินค้าของนานาชาติ เช่น เครื่องถ้วยชาม อาวุธ ดินปืน ดีบุก และผ้าไหม (สถาบันทักษิณคดีศึกษา : 2529)

แม้ว่าปัตตานีเป็นเมืองประเทศราชของกรุงศรีอยุธยาก็ตาม แต่ด้วยเหตุเมืองที่ปัตตานีมีความเจริญมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นอย่างดี ทำให้เจ้าเมืองปัตตานีต้องการเป็นอิสระหลายครั้ง ดังเช่นในปี พ.ศ.2092 ในรัชสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ พม่ายกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยา พระยาตานีศรีสุลต่านได้นำกองทัพเรือประกอบด้วยเรือหย่าหยับ 200 ลำ ไปช่วยราชการสงคราม แต่เมื่อเห็นวังกองทัพกรุงศรีอยุธยาเสียทัพพม่า จึงถือโอกาสทำการขบถยกกำลังบุกเข้าไปในพระบรมมหาราชวัง สมเด็จพระมหาจักรพรรดิหนีข้ามฝากไปประทับบนเกาะมหาพราหมณ์ จนเมื่อกองทัพไทยรวบรวมกำลังได้แล้ว จึงยกกองทัพเข้าโอบล้อมตีกองทหารเมืองตานีจนแตกพ่ายไป ต่อมาในปี พ.ศ.2146 สมเด็จพระนเรศวรมหาราช มีรับสั่งให้ออกญาเดโชยกทัพไปตีเมืองปัตตานี เพื่อยึดเข้าไว้ในพระราชอำนาจ แต่ไม่สำเร็จ เนื่องจากปัตตานีได้รับการช่วยเหลือจากพ่อค้าชาวยุโรป ทั้งอาวุธปืนใหญ่ และทรัพย์สินเงินทอง

ในสมัยพระเพทราชา (พ.ศ.2231-2245) เมืองปัตตานีไม่พอใจในการสถาปนาขึ้นใหม่ของกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา ประกาศไม่ยอมขึ้นกับกรุงศรีอยุธยาอีกครั้ง ทำให้ปัตตานีเป็นอิสระต่อเนื่องมา จนกระทั่งกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าใน พ.ศ.2301 ตลอดมาจนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรี เมืองปัตตานีตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามจากหลักฐานทางโบราณคดีที่พบที่เมืองโบราณ ยะรัง แสดงว่าประชาชนโดยทั่วไปก่อนหน้า

นั้นนับถือศาสนาพุทธและพราหมณ์ และเปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม หลังจากที่อาณาจักรศรีวิชัยเสื่อมอำนาจลง อิทธิพลของศาสนาอิสลามจากราชวงศ์มัชปาหิตในชวาได้แผ่อำนาจเข้ามาสู่แหลม มลายูก่อตัวขึ้นเป็นอาณาจักรมะละกา ในราวพุทธศตวรรษที่ 19 แผ่อิทธิพลไปสู่เมืองต่าง ๆ ทำให้เจ้าเมืองเปลี่ยนการนับถือศาสนาเดิมมาเป็นศาสนาอิสลามทั้งหมด ก่อให้เกิดความร่วมมือด้านการเมือง และการเศรษฐกิจการค้าในภูมิภาคนี้อย่างเข้มแข็ง ศาสนาอิสลามได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นควบคู่ไปกับการค้า มีการก่อสร้างมัสยิดขึ้นเพื่อใช้เป็นที่ประกอบศาสนกิจ มัสยิดที่สำคัญคือ มัสยิดกรือเซะ ซึ่งเป็นมัสยิดใหญ่ประจำเมือง และมัสยิดบ้านดาโต๊ะ บริเวณที่เป็นท่าเรือทางตอนเหนือของอ่าวปัตตานี นอกจากนี้ยังมีมัสยิดและสุเหร่าในเขตชุมชนอิสลามถูกสร้างขึ้นอีกหลายแห่ง

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ.2325-2352) ทรงโปรดฯ ให้สมเด็จพระราชวังบรมมหาสุรสิงหนาท ยกทัพหลวงลงมาปราบปรามพม่าที่มาตีหัวเมืองทางแหลมมลายูจนเรียบริ้ว และในปี พ.ศ.2328 กรมพระราชวังบวรฯ เสด็จลงไปประทับที่เมืองสงขลาให้ข้าหลวงเชิญกระแสรบส่งออกไปยังหัวเมือง ที่เหลือ คือ เมืองปัตตานี เมืองไทรบุรี และเมืองตรังกานู ให้มายอมเป็นเมืองขึ้นเช่นเดิม แต่สุดท้ายหม่อมหมัดพระยาปัตตานี ในขณะนั้นขัดขืน กรมพระราชวังบวรฯ จึงมีรับสั่งให้พระยากลาโหมยกกองทัพไทยลงไปตีเมืองปัตตานีได้ในปี พ.ศ. 2329 กวาดต้อนครอบครัวและศาสตราวุธมาเป็นอันมาก รวมทั้งปืนใหญ่ 2 กระบอก แต่สามารถนำไปได้เพียงกระบอกเดียว แล้วจึงนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงโปรดฯ ให้จารึกชื่อเป็น "พญาตานี" ซึ่งนับว่าเป็นปืนใหญ่กระบอกใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ปัจจุบันตั้งอยู่บริเวณหน้ากระทรวงกลาโหม กรุงเทพมหานคร

ในปี พ.ศ. 2332 คนกูลามิดดินเจ้าเมืองปัตตานีมีหนังสือไปชวนองค์เชียงสือเจ้าอนัมก๊ก ให้ร่วมกันตีหัวเมืองในพระราชอาณาจักร เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงทราบ จึงโปรดฯ ให้ยกทัพไปตีเมืองปัตตานีอีกครั้งหนึ่ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2351 คาตะบิงกาดันได้ก่อความไม่สงบขึ้น รัชกาลที่ 1 โปรดให้เจ้าพระยาพลเทพ (บุญนาค) ยกทัพหลวงออกไปสมทบกับเมืองสงขลา พัทลุง จนนะ ตีเมืองปัตตานีได้สำเร็จ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พ.ศ.2352-2367) เกิดความไม่สงบบ่อยครั้ง ดังนั้นจึงโปรดเกล้าฯ ให้พระยาภักยสงครามและพระยาสงขลา (เถียนจ้อง) ผู้กำกับดูแลหัวเมืองมลายูแบ่งเมืองตานีออกเป็น 7 หัวเมือง และแต่งตั้งให้พระยาเมืองเป็นผู้ปกครอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2359 เป็นต้นมา ได้แก่

1. เมืองปัตตานี ต่วนสุหลง เป็นเจ้าเมือง
2. เมืองยะหริ่ง นายพ่าย เป็นเจ้าเมือง
3. เมืองสาย นิเคาะห์ เป็นเจ้าเมือง

4. เมืองหนองจิก ต่วนนิ เป็นเจ้าเมือง
5. เมืองระแงะ นิคะห์ เป็นเจ้าเมือง
6. เมืองรามันห์ ต่วนมัน โซร์ เป็นเจ้าเมือง
7. เมืองยะลา ต่วนยาลอร์ เป็นเจ้าเมือง

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกวิธีการปกครองบ้านเมืองแบบจตุสดมภ์ (เวียง วัง คลัง นา) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2435 เป็นต้นมา จัดการปกครองเป็นแบบ 12 กระทรวง มีกระทรวงมหาดไทยเป็นกระทรวงการแผ่นดิน โดยให้จัดการปกครองเป็นระบบเทศาภิบาล ทรงใช้นโยบายประนีประนอมและทรงดำเนินการทีละขั้นตอนโดยไม่ก่อให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อการปกครองของเจ้าเมือง ทั้ง 7 หัวเมือง ในภาคใต้ทรงโปรดฯ ให้จัดแบ่งเป็น 4 มณฑล ได้แก่

1. มณฑลภูเก็ต จัดตั้งในปี พ.ศ. 2437
2. มณฑลชุมพร จัดตั้งในปี พ.ศ. 2439
3. มณฑลนครศรีธรรมราช จัดตั้งในปี พ.ศ. 2439
4. มณฑลไทรบุรี จัดตั้งในปี พ.ศ. 2440

มณฑลนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยเมือง 10 เมือง โดยรวมเอาบริเวณ 7 หัวเมืองเข้าไว้ด้วย คือ เมืองนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ตานี ยะหริ่ง สายบุรี หนองจิก ยะลา ระแงะ และรามันห์ มีผู้ว่าราชการเมืองดูแล อยู่ในการปกครองของข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑล ปี พ.ศ. 2447 ทรงพระกรุณาโปรดฯ ให้แยกหัวเมืองทั้ง 7 ออกจากมณฑลนครศรีธรรมราช มาตั้งเป็นมณฑลปัตตานี พร้อมทั้งเปลี่ยนฐานะเมืองเป็นอำเภอ และจังหวัด ได้แก่ จังหวัดปัตตานี รวมเมืองหนองจิกและเมืองยะหริ่ง จังหวัดสายบุรี รวมเมืองระแงะ จังหวัดยะลา รวมเมืองรามันห์

นอกจากนี้ยังแยกท้องที่อำเภอหนองจิกยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอเมืองเก่า ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอมะรุคและอำเภอโคกโพธิ์ตามลำดับ เมืองปัตตานีเดิมเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอปะกาชะรัง และจัดตั้งอำเภอขึ้นใหม่อีก 2 อำเภอ คือ อำเภอยะรัง และอำเภอปะนาเระขึ้นกับจังหวัดปัตตานี

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เกิดภาวะเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 รัฐบาลจึงต้องตัดทอนรายจ่ายให้น้อยลงเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการคลังของประเทศ จึงยุบเลิกมณฑลปัตตานี คงสภาพเป็นจังหวัด ยุบจังหวัดสายบุรีเป็นอำเภอตะลุบัน และแบ่งพื้นที่บางส่วนของสายบุรี คือระแงะ และบาเจาะ ไปขึ้นกับจังหวัดนราธิวาส ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 เป็นต้นมา จังหวัดปัตตานีมีการปกครองโดยผู้ว่าราชการจังหวัด พระยารัตนภักดี (แจ้ง สุวรรณจินดา) เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานีคนแรก ภายใต้อำนาจการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบ

บริหารราชการแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476 จัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคออกเป็นจังหวัดและอำเภอ หลังจากนั้นได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติดังกล่าวในปี พ.ศ. 2499 และ พ.ศ. 2505 และใช้บริหารราชการแผ่นดินมาจนทุกวันนี้

สภาพภูมิประเทศ

แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ประกอบด้วย พื้นราบชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ ประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่จังหวัดได้แก่ ทางตอนเหนือและทางตะวันออกของจังหวัด มีหาดทรายยาว และเป็นพื้นราบชายฝั่งกว้างประมาณ 10-30 กิโลเมตรพื้นที่ราบลุ่ม บริเวณตอนกลาง และตอนใต้ของจังหวัด มีแม่น้ำปัตตานีไหลผ่าน ที่ดินมีความเหมาะสมในการเกษตรกรรม และพื้นที่ภูเขา ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนน้อยอยู่ทางตอนใต้ของ อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอกะป้อ และทางตะวันออกของอำเภอสายบุรี อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ๓ 1055 กิโลเมตร ตั้งอยู่ติดกับอ่าวไทย มีเนื้อที่ 2109 ตารางกิโลเมตร เป็นอันดับที่ 13 ของภาคใต้ พื้นที่โดยทั่วไป เป็นที่ราบต่ำ เหมาะแก่การเพาะปลูก

ทิศเหนือ จดสงขลา

ทิศใต้ จดนราธิวาส

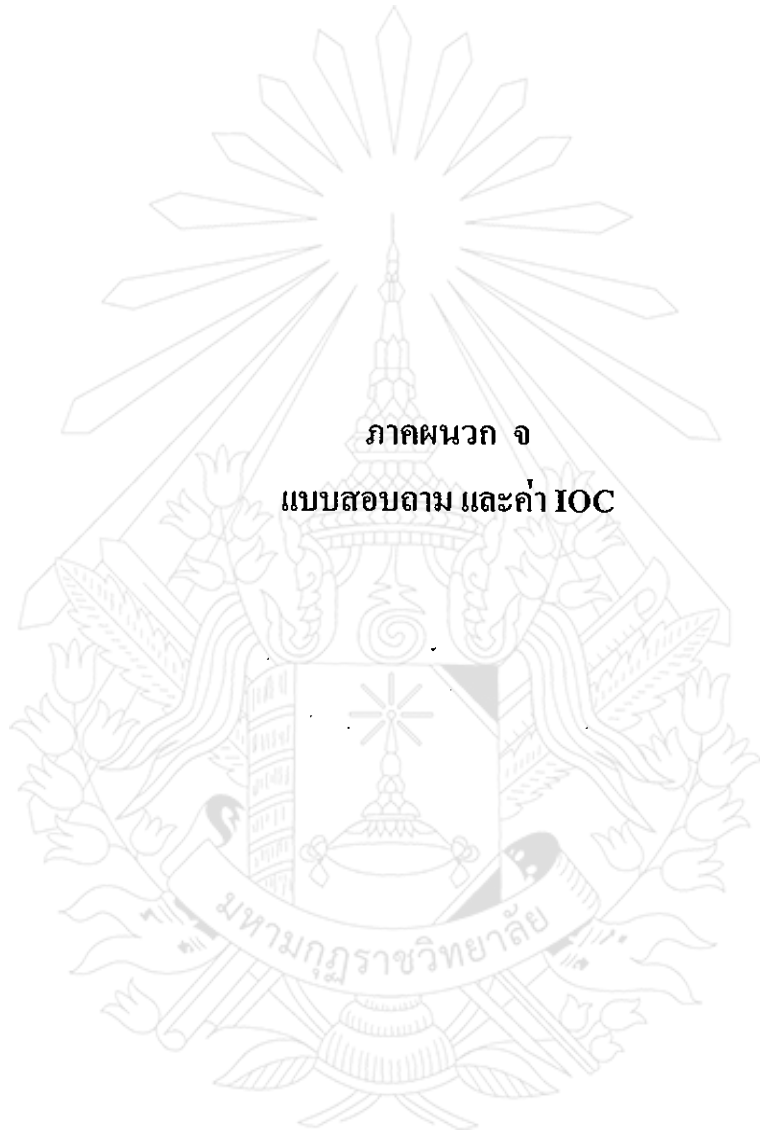
ทิศตะวันออก จดทะเลอ่าวไทย

ทิศตะวันตก จดยะลา

สภาพภูมิอากาศ

1. ฝนปริมาณน้ำฝนของจังหวัดปัตตานี ระหว่างปี 2540 - 2550 จะอยู่ในช่วง 1,281.10 ม.ม. ถึง 2,568.3 ม.ม. สำหรับปริมาณน้ำฝนในรอบปี 2550 มีฝนรวมทั้งปีวัดได้ 1,841.2 ม.ม. จำนวนวันที่มีฝนตก 152 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือ เดือนตุลาคม 2550 วัดได้ 316.1 ม.ม. เดือนที่มีฝนตกน้อยที่สุด คือ เดือนกุมภาพันธ์ 2550 วัดได้ 0.0 ม.ม. ปริมาณน้ำฝนสูงที่สุดใน 1 วัน วัดได้ 117.9 ม.ม. เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2550

2. อุณหภูมิ ค่าอุณหภูมิของจังหวัดปัตตานี ในรอบปี พ.ศ.2550 มีค่าอยู่ในช่วง 19.5 ถึง 37.0 องศาเซลเซียส มีค่าอุณหภูมิสูงสุดวัดได้ 37.0 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2550 อุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ 19.5 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 31 มกราคม , 1 กุมภาพันธ์ และ 6 มีนาคม 2550 ค่าอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี มีค่า อยู่ในช่วง 27.30 องศาเซลเซียส

ภาคผนวก จ
แบบสอบถาม และคำ IOC

แบบสอบถาม

เรื่อง

สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับมหาบัณฑิต หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช ศูนย์การศึกษาสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงมากที่สุด

แบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณร

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี

การตอบแบบสอบถาม

กรุณาอ่านและทำความเข้าใจก่อนตอบแบบสอบถาม โดยให้ตอบตามความเป็นจริงตามความรู้สึกนึกคิดของท่านมากที่สุด และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้ ที่ท่านได้อนุเคราะห์ให้ข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถาม

นายสรายุทธ์ สุระตโก

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช
ศูนย์การศึกษาสงขลา

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดตอบแบบสอบถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ที่ตรงกับความจริง
เกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. อายุ

1. ต่ำกว่า 20 ปี 2. 20 – 29 ปี
 3. 30 - 39 ปี 4. 40 ปี ขึ้นไป

2. พรรษา

1. ต่ำกว่า 5 พรรษา 2. 5 – 9 พรรษา
 3. 10 - 14 พรรษา 4. 15 พรรษาขึ้นไป

3. ตำแหน่งทางการปกครอง

1. เจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการ 2. เจ้าคณะตำบลหรือเลขานุการ
 3. เจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส 4. พระลูกวัด

4. สังกัดการศึกษา

1. โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม
 2. โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี
 3. โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
 4. วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานีตามความคิดเห็นของ
พระภิกษุ สามเณร

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแบบสอบถาม แล้วพิจารณาว่าข้อใดเป็นความคิดเห็นของท่าน โดย
ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ประเด็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการ ศึกษาของคณะสงฆ์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์					
1. หน่วยงานราชการให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์					
2. มีการกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาที่ชัดเจน					
3. มีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมต่อการบริหารจัดการ					
4. หน่วยงานราชการในพื้นที่ให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์					
5. หน่วยงานราชการให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูผู้สอน					
6. มีการอุดหนุนค่าตอบแทนครูผู้สอนอย่างเหมาะสม					
7. มีระบบการคัดเลือก ครูผู้สอนที่เหมาะสมเพื่อการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ					
8. มีการพัฒนาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ให้เทียบเท่าการศึกษาทั่วไป					
9. มีการติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
10. หน่วยงานราชการมีความจริงจังในการพัฒนาและแก้ปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์					

ประเด็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการ ศึกษาของคณะสงฆ์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านความพร้อมของสถานศึกษา					
11. สถานศึกษามีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอและทันสมัย					
12. มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน					
13. มีครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถในการสอนเฉพาะด้าน					
14. มีผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ					
15. สถานศึกษามีครูและบุคลากรที่เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน					
16. สถานศึกษามีการวางระบบการพัฒนาการศึกษาของตนเอง					
17. สถานศึกษาสามารถหางบประมาณมาสนับสนุนการจัดการศึกษานอกเหนือจากเงินอุดหนุนจากภาครัฐ					
18. สถานศึกษามีวิธีการและรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ					
ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา					
19. มีหลักสูตรการศึกษาที่ชัดเจน และได้มาตรฐาน					
20. มีการเชื่อมโยงหลักสูตรการเรียนแผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา					
21. มีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียน					
22. หลักสูตรการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์สอดคล้องกับหลักสูตรการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนทั่วไปของรัฐ					

ประเด็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการ ศึกษาของคณะสงฆ์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
23. มีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา					
24. หลักสูตรเป็นที่น่าสนใจ น่าศึกษา					
25. ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพเมื่อจบการศึกษา					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาของคณะ
สงฆ์ในจังหวัดปัตตานี

ปัญหา	แนวทางแก้ไขปัญหา
1. ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์	1. ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์
2. ด้านความพร้อมของสถานศึกษา	2. ด้านความพร้อมของสถานศึกษา
3. ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา	3. ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา

จากการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัยโดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

(IOC : Index of item objective congruence)

จากผู้เชี่ยวชาญผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยจำนวน 3 ท่าน

ประเด็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการ ศึกษาของคณะสงฆ์	ระดับความคิดเห็น				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	IOC	การ แปลผล
ด้านบทบาทหน่วยงานราชการที่มีต่อการสนับสนุนงานด้านการศึกษาของคณะสงฆ์					
1. หน่วยงานราชการให้ความสำคัญกับการสนับสนุน การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
2. มีการกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษา ที่ชัดเจน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
3. มีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมต่อการบริหาร จัดการ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
4. หน่วยงานราชการในพื้นที่ให้ความสำคัญและให้ การสนับสนุนการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
5. หน่วยงานราชการให้ความสำคัญกับการพัฒนา ครูผู้สอน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
6. มีการอุดหนุนค่าตอบแทนครูผู้สอนอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
7. มีระบบการคัดเลือก ครูผู้สอนที่เหมาะสมเพื่อการ จัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
8. มีการพัฒนาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ให้ เทียบเท่าการศึกษาทั่วไป	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
9. มีการติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
10. หน่วยงานราชการมีความจริงใจในการพัฒนาและ แก้ปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
ด้านความพร้อมของสถานศึกษา					
11. สถานศึกษามีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่ เพียงพอและทันสมัย	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง

ประเด็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการ ศึกษาของคณะสงฆ์	ระดับความคิดเห็น				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	IOC	การ แปลผล
12. มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
13. มีครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถในการสอนเฉพาะด้าน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
14. มีผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
15. สถานศึกษามีครูและบุคลากรที่เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
16. สถานศึกษามีการวางระบบการพัฒนาการศึกษาของตนเอง	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
17. สถานศึกษาสามารถหางบประมาณมาสนับสนุนการจัดการศึกษานอกเหนือจากเงินอุดหนุนจากภาครัฐ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
18. สถานศึกษามีวิธีการและรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา					
19. มีหลักสูตรการศึกษาที่ชัดเจน และได้มาตรฐาน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
20. มีการเชื่อมโยงหลักสูตรการเรียนแผนกธรรมแผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
21. มีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
22. หลักสูตรการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์สอดคล้องกับหลักสูตรการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนทั่วไปของรัฐ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
23. มีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง

ประเด็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการ ศึกษาของคณะสงฆ์	ระดับความคิดเห็น				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	IOC	การ แปลผล
24. หลักสูตรเป็นที่น่าสนใจ น่าศึกษา	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
25. ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพเมืองบการศึกษา	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล : นายสรายุทธ์ สุระตโก
 วัน/เดือน/ปีเกิด : 27 พฤศจิกายน 2518
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน : 99 ถนนราษฎร์อุทิศ 1 ซอย 10 ตำบลบ่อ่าง อำเภอเมืองสงขลา
 จังหวัดสงขลา 90000

การศึกษา

พ.ศ. 2536 : ประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาช่างอิเล็กทรอนิกส์
 พ.ศ. 2540 : ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาช่างอิเล็กทรอนิกส์
 พ.ศ. 2545 : ปริญญาตรี รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตำแหน่ง/สถานที่ทำงาน

พ.ศ. 2540-2548 : เจ้าหน้าที่สื่อสาร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สงขลา
 พ.ศ. 2548 -ปัจจุบัน : นักวิชาการศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดปัตตานี

